

Vademecum prawne opiekuna zastępczego

**czyli przewodnik po prawie dla
rodziców zastępczych**

Stan prawny na 31.07.2021 r.

Building a better
working world

FUNDACJA EY

Fundacja EY od ponad dwudziestu lat niesie pomoc dzieciom i młodzieży w rodzinnych formach opieki zastępczej oraz ich opiekunom. Działania realizowane są w ramach prawie 20 projektów w czterech obszarach: pomocy edukacyjnej, pomocy psychologicznej, wsparcia finansowo-rzeczowego oraz promocji rodzicielstwa zastępczego.

Fundacja EY
Rondo OZN 1
00-124 Warszawa
KRS: 0000 164 082
Tel. 22 557 6693, mail: fundacja@pl.ey.com

Więcej informacji o działaniach Fundacji:

https://www.ey.com/pl_pl/fundacja

Znajdź nas na Facebooku:

<https://www.facebook.com/EY.Fundacja>

Poszczególne działy opracowali:

Aleksandra Nawrocka

Agata Skalec-Ruczyńska, Aleksandra Nawrocka

Rozdział 1,2,3,4,6,7

Rozdział 5

Spis treści

Wstęp	9
1 System wspierania rodziny i pieczy zastępczej	10
1 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	11
2 Adopcja a piecza zastępcza	13
2 Zanim zostaniesz rodzicem zastępczym	14
1 Formy rodzinnej pieczy zastępczej - informacje ogólne	15
2 Typy rodzin zastępczych	16
2.1 Rodzina zastępcza spokrewniona	16
2.2 Rodzina zastępcza niezawodowa	17
2.3 Rodzina zastępcza zawodowa	18
2.4 Pogotowie rodzinne	19
2.5 Rodzina specjalistyczna	19
2.6 Rodzinny dom dziecka	19
2.7 Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego	20
3 Rodzinna piecza zastępcza - wymagania dla kandydatów	22
3.1 Dawanie rękojmi należytego sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej	22
3.2 Wymóg związany z korzystaniem w pełni z władzy rodzicielskiej	22
3.3 Wypełnianie obowiązku alimentacyjnego	23
3.4 Korzystanie z pełni zdolności do czynności prawnych	23
3.5 Zdolność do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem	23
3.6 Przebywanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	23
3.7 Zapewnianie odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych	24
3.8 Niekarałość	24
3.9 Odbycie szkolenia uprawniającego do bycia rodziną zastępczą	25
3.10 Posiadanie zaświadczenia kwalifikacyjnego potwierdzającego uprawnienia do bycia rodziną zastępczą określonego typu	25
3.11 Wymogi kwalifikacyjne - podsumowanie	26
4 Rejestr rodzin zastępczych prowadzony przez starostę	27
5 Sposoby uzyskiwania statusu rodziny zastępczej (administracyjny, sądowy)	28

5.1	Uzyskanie statusu rodziny zastępczej w drodze postępowania administracyjnego	28
5.2	Uzyskanie statusu rodziny zastępczej w drodze postępowania sądowego	28
6	W jaki sposób dzieci trafiają do rodzinnej pieczy zastępczej?	30
7	Pozycja prawna rodziny zastępczej w świetle zapisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego	31
8	Tymczasowa rodzina zastępcza	31
3	Prawa i obowiązki rodziców zastępczych w świetle zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	32
1	Obowiązki rodziny zastępczej	33
1.1	Obowiązki rodziny zastępczej wobec przyjętego dziecka	33
1.2	Obowiązki rodziny zastępczej w stosunku do rodziny biologicznej dzieci w pieczy zastępczej	35
1.3	Obowiązki rodziny zastępczej w stosunku do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	36
2	Prawa rodziny zastępczej	37
2.1	Prawo do informacji o przyjmowanym dziecku	37
2.2	Prawo do wyrażenia zgody na przyjęcie konkretnego dziecka	37
2.3	Prawa quasi-pracownicze rodziców zastępczych zawodowych i prowadzącego rodzinny dom dziecka	38
3	Świadczenia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka	43
3.1	Świadczenia obligatoryjne	44
3.2	Świadczenia fakultatywne	45
3.3	Świadczenia - podsumowanie	47
4	Współdziałanie z organami administracji samorządowej i sądami	48
4.1	Zespoły ds. oceny sytuacji dziecka	48
4.2	Wnioski i sprawozdania	49
4.3	Opieka prawna	49
4	Uprawnienia rodziców zastępczych w kontekście innych zapisów ustawowych	50
1	Zakres reprezentacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	51
2	Alimenty dla dziecka powierzonego	53
3	Uprawnienia rodzicielskie opiekuna zastępczego wynikające z Kodeksu pracy (uprawniona rodzina zastępcza niezawodowa lub rodzina zastępcza spokrewniona)	54

3.1	Urlop macierzyński	54
3.2	Urlop rodzicielski	54
4	Uprawnienia wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych	55
4.1	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (uprawniony opiekun prawny) (tzw. becikowe)	55
4.2	Zasilek pielęgnacyjny (uprawnione wszystkie dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej)	55
4.3	Specjalny zasilek opiekuńczy (uprawniona rodzina zastępcza spokrewniona)	56
4.4	Świadczenie pielęgnacyjne (uprawniona rodzina zastępcza spokrewniona)	56
4.5	Świadczenie rodzicielskie (uprawnione rodzina zastępcza spokrewniona oraz rodzina zastępcza niezawodowa)	56
4.6	Pieczą zastępczą a ustawa o świadczeniach rodzinnych - podsumowanie	57
5	Uprawnienia do świadczenia z programu „Dobry Start” (tzw. 300+)	58
6	Diagnostyka medyczna oraz leczenie dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej	59
7	Diagnostyka psychologiczna dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej	60
8	Umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym dziecka znajdującego się w rodzinnej pieczy zastępczej	61
9	Edukacja dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	61
5 	Proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	62
1	Kluczowe elementy procesu usamodzielniania	63
1.1	Opiekun usamodzielniania	63
1.2	Indywidualny program usamodzielniania	64
2	Warunki i tryb przyznania pomocy osobie usamodzielniającej się	65
2.1	Warunki przyznania pomocy dla osoby usamodzielniającej się	65
2.2	Tryb przyznania pomocy dla osoby usamodzielniającej się	67
3	Pomoc finansowa dla osoby usamodzielniającej się	68
3.1	Pomoc na kontynuowanie nauki	69
3.2	Pomoc na usamodzielnienie	69
3.3	Pomoc na zagospodarowanie	70
3.4	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	70

6 Piecza zastępcza w pytaniach i odpowiedziach (dotyczy zagadnień, które nie pojawiły się w pozostałych rozdziałach)	72
7 Wzory wniosków	80
1 Wniosek o ustanowienie spokrewnionej rodziny zastępczej	81
2 Wniosek o ustanowienie spokrewnionej rodziny zastępczej i rozszerzenie jej uprawnień	84
3 Wniosek o ustanowienie niezawodowej rodziny zastępczej	87
4 Wniosek o ustanowienie niezawodowej rodziny zastępczej z rozszerzeniem uprawnień	90
5 Wniosek o umieszczenie dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka	93
6 Wniosek o umieszczenie dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka i rozszerzenie uprawnień	96
7 Wniosek o rozszerzenie uprawnień rodziny zastępczej/prowadzącego rodzinny dom dziecka	99
8 Wniosek o ustanowienie opiekunem prawnym	102
9 Wniosek o wydanie zgody na jednorazową czynność prawną	104
10 Wniosek o uregulowanie kontaktów z rodzicami biologicznymi	107
11 Wniosek o wgląd sądu w sytuację dziecka	110
12 Wniosek o zawarcie umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej	112
13 Wniosek o zawarcie umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka	116
14 Wniosek o zatrudnienie osoby do pomocy - rodzina zastępcza	120
15 Wniosek o zatrudnienie osoby do pomocy - rodzinny dom dziecka	122
16 Wniosek o udzielenie przerwy w sprawowaniu opieki (tzw. urlop)	124
8 Indeks	126

Wstęp

Szanowni Państwo,

Od wielu lat Fundacja EY wspiera opiekunów zastępczych i dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. We współpracy z Aleksandrą Nawrocką – zawodową opiekunką zastępczą i absolwentką Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach zdecydowaliśmy się stworzyć Vademecum prawne opiekuna zastępczego – przewodnik po prawie dla rodziców zastępczych, który przedstawia aspekty prawne w sposób klarowny, aby każdy zainteresowany mógł zapoznać się ze swoimi prawami i obowiązkami. Staraliśmy się zawrzeć w nim przydatne informacje zarówno dla tych, którzy pełnią już rolę rodziny zastępczej i dla tych, w których myśl o rodzicielstwie zastępczym dopiero kiełkuje. Vademecum przybliży prawa i obowiązki opiekunów zastępczych wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jak i innych aktów prawnych, tj. Kodeks Pracy czy ustawa o świadczeniach rodzinnych. Uzupełnieniem treści publikacji jest zbiór wzorów pism procesowych.

Mamy nadzieję, że nasza publikacja pomoże Państwu w rozwianiu wątpliwości dotyczących przepisów prawnych i ich zastosowania w Państwa funkcji. Z całego serca pragniemy podziękować wszystkim osobom, które podjęły się pracy na rzecz osamotnionych dzieci oraz pomocy rodzinom w przezwyciężaniu trudności życiowych. Państwa praca zasługuje na uznanie i podziw.

Renata Hayder

Prezes Zarządu wraz z zespołem Fundacji EY

1 | System wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Jakie informacje znajdziesz w tym rozdziale?

- ▶ Czym jest system wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz gdzie rodzina zastępcza znajduje się w tym systemie?
- ▶ Jaka jest różnica między rodziną adopcyjną a zastępczą?

1 Wsparanie rodziny i system pieczy zastępczej

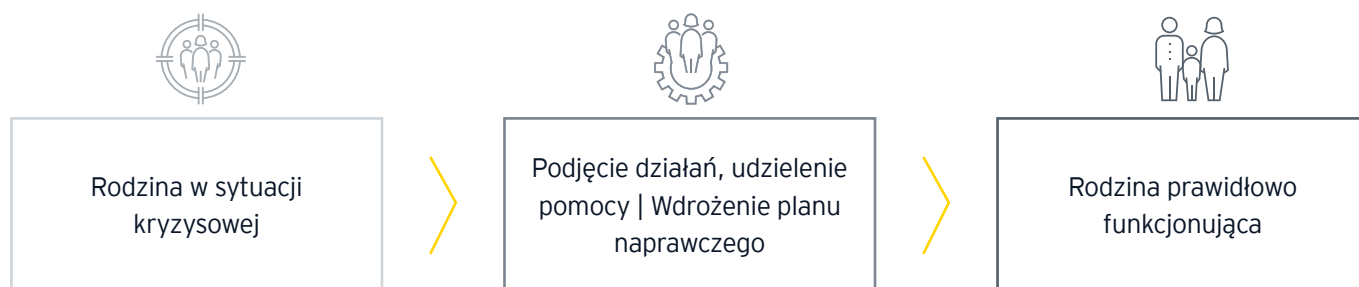
Rodzina stanowi optymalne środowisko dla rozwoju dziecka. Przy dzisiejszym stanie wiedzy twierdzenie to może się wydawać truizmem. Należy jednak pamiętać, że gdy wypowiadamy to zdanie, mamy na myśli rodzinę właściwie funkcjonującą – taką, która daje dzieciom przyjazne środowisko rozwoju i zaspokaja ich wszystkie potrzeby emocjonalne oraz bytowe. Niemniej zdarza się też, że rodzina nie działa w sposób prawidłowy. Dobro dzieci może wówczas być zagrożone, a ich potrzeby są niezaspokajane – a wręcz zaniedbywane. Wtedy konieczna jest ingerencja państwa w życie rodziny i uruchomienie systemu wsparcia, który ma zapewnić poprawę postaw rodzicielskich, pomóc rodzicom w realizacji obowiązków, a w razie potrzeby uzbroić ich w odpowiednie kompetencje oraz umiejętności.

Celem takiego systemu wspierania jest przywrócenie rodzinie możliwości prawidłowego wypełniania jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Piecza zastępcza ma zaś być czasowym rozwiązaniem, zapewniającym dziecku opiekę i wychowanie do momentu:

- powrotu dziecka do rodziny biologicznej,
- adopcji dziecka.

Głównym aktem prawnym regulującym formy wspierania rodziny jest Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

SCHEMAT POMOCY RODZINIE W KRYZYSIE

Do możliwych przyczyn sytuacji kryzysowej w rodzinie należą m.in.:

Choroba	Utrata źródeł dochodu	Śmierć
Uzależnienia	Przemoc	Zaburzenia relacji rodzinnych

Rodzinnie, która przeżywa kryzys, należy się wsparcie. W przypadku gdy praca z nią – dokonywana najczęściej przy udziale asystenta rodzinnego oraz kuratora sądowego – nie przynosi poprawy w jej funkcjonowaniu, konieczne staje się zabezpieczenie dobra dzieci poza

rodziną biologiczną. Są one wtedy umieszczane w pieczy zastępczej. Z uwagi na to, że każde dziecko ma prawo do wychowania w rodzinie, najważniejszym rozwiązaniem w takiej sytuacji jest skierowanie dziecka do rodzinnej pieczy zastępczej.

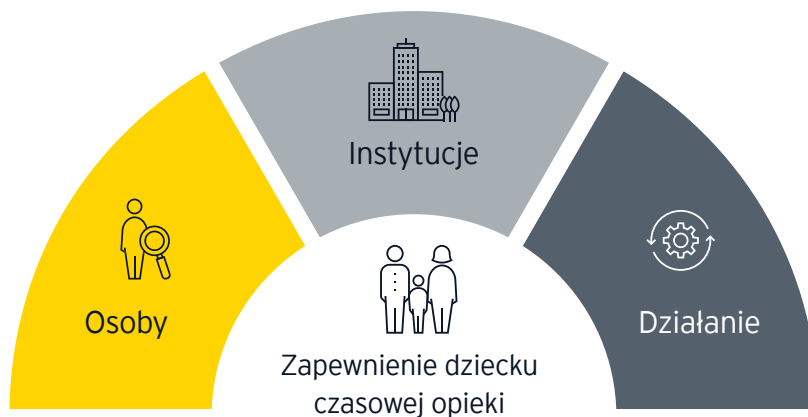
SYSTEM WSPIERANIA RODZINY I PIELCZY ZASTĘPCZEJ

Praca z rodziną biologiczną dzieci zagrożonych odebraniem lub umieszczonych w pieczy zastępczej (rodzinnej lub instytucjonalnej) odbywa się na poziomie samorządu gminnego i prowadzona jest przez ośrodki pomocy społecznej oraz asystentów rodziny. Samorząd powiatowy odpowiada z kolei za organizację pieczy zastępczej dla tych dzieci – tj. za funkcjonowanie rodzin

zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego. Natomiast na poziomie województwa działają ośrodki adopcyjne, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne placówki preadopcyjne.

SYSTEM PIELCZY ZASTĘPCZEJ

Ważnym elementem systemu pieczy zastępczej są rodziny zastępcze. Stają się one środowiskiem wychowawczym dla dzieci, które nie mogą się znajdować pod opieką rodziców biologicznych.

Zapisy ustawowe jednoznacznie wskazują, że wszystkie instytucje wspierania rodziny, sądy rodzinne, kuratorzy

sądowi oraz organizacje lokalne działające na rzecz dziecka i rodziny powinny ze sobą współdziałać dla dobra dziecka. Zakreślone zostały również ramy tej współpracy, co szczegółowo omówimy w rozdziale 3 niniejszego opracowania.

2 Adopcja a piecza zastępcza

Cel adopcji i pieczy zastępczej jest tożsamy – tzn. służą one zapewnieniu dziecku prawidłowego środowiska opiekuńczego i wychowawczego. Inne są jednak skutki prawne dla rodziców adoptujących dziecko oraz tych tworzących rodzinę zastępczą.

Dla kogo adopcja?

Adopcja wiąże prawnie dziecko z rodzicami adopcyjnymi w ten sam sposób, jak było ono połączone z rodzicami biologicznymi. Rodzice adopcyjni zostają wpisani do aktu urodzenia dziecka, mają prawo do zmiany jego nazwiska na swoje oraz – jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka adoptowanego – mogą zmienić mu imię. Reasumując, rodzina adopcyjna jest traktowana przez prawo jak rodzina biologiczna.

Sąd ani żaden urząd nie jest uprawniony do ingerowania w życie nowej rodziny adopcyjnej w większym stopniu niż w przypadku standardowej rodziny.

Adopcję można orzec jedynie wobec dziecka, którego rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej lub zrzekli się jej.

Dla kogo rodzina zastępcza?

Rodzina zastępcza jest formą czasowej opieki i wychowania dla dziecka, któremu nie zapewniają jej rodzice biologiczni.

Rodzina zastępcza ma ograniczoną możliwość reprezentacji dziecka związanej z bieżącą opieką nad nim

i jego wychowaniem. Pozostała część władzy rodzicielskiej należy do rodziców biologicznych. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej nie powoduje powstania więzi prawnej między dzieckiem a opiekunami. Rodzicami w świetle prawa pozostają rodzice biologiczni, nawet jeśli nie posiadają władzy rodzicielskiej.

Rodziny zastępcze podlegają kontroli systemowej ze strony sądu i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ma to na celu sprawdzanie, czy wszystkie potrzeby emocjonalne i bytowe dziecka są zaspokajane w sposób prawidłowy. Kontrola ta nie ma jednak zasadniczego, sformalizowanego kształtu – polega bardziej na bieżącym lub okresowym monitorowaniu sposobu, w jaki piecza jest sprawowana. W związku z tym przedstawiciele zarówno sądu rodzinnego, jak i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej występują do placówek oświatowych, do których uczęszczają dzieci, z prośbą o opinię na ten temat. Mogą również prosić o wgląd w dokumentację medyczną dziecka.

Jeśli sąd rodzinny stwierdzi, że ustąpiły powody, dla których dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej, może w dowolnym momencie orzec o powrocie dziecka do rodziców biologicznych. Gdy nie dojdzie do reintegracji dziecka, może ono pozostać w rodzinie zastępczej do 18. roku życia lub – jeśli kontynuuje naukę – do 25. roku życia (24. w przypadku dziecka z orzeczoną niepełnosprawnością intelektualną).

2 | Zanim zostaniesz rodzicem zastępczym

Jakie informacje znajdziesz w tym rozdziale?

- ▶ Jakie istnieją rodzaje rodzin zastępczych?
- ▶ Jakie są wymogi wobec kandydatów na opiekunów zastępczych?
- ▶ Jak zostać opiekunem zastępczym i z czym się to wiąże?
- ▶ Jak wykonywane są prawa rodzicielskie wobec dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej?
- ▶ Czym jest tymczasowa rodzina zastępcza?

1 Formy rodzinnej pieczy zastępczej – informacje ogólne

W sytuacjach, gdy dziecko – z różnych, niekiedy bardzo skomplikowanych przyczyn – nie może wychowywać się w swojej rodzinie, rozwiązania prawne przyjęte zarówno w Konstytucji RP, jak i konwencjach międzynarodowych gwarantują mu prawo do wychowywania się w rodzinnym środowisku zastępczym.

Na gruncie polskim podstawowym aktem prawnym, który reguluje kwestie związane z rodzicielstwem zastępczym, jest Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Można ją uznać za swoistą konstytucję rodzicielstwa zastępczego. Na łamach niniejszego opracowania przyjrzymy się szczegółowo zapisom w niej zawartym.

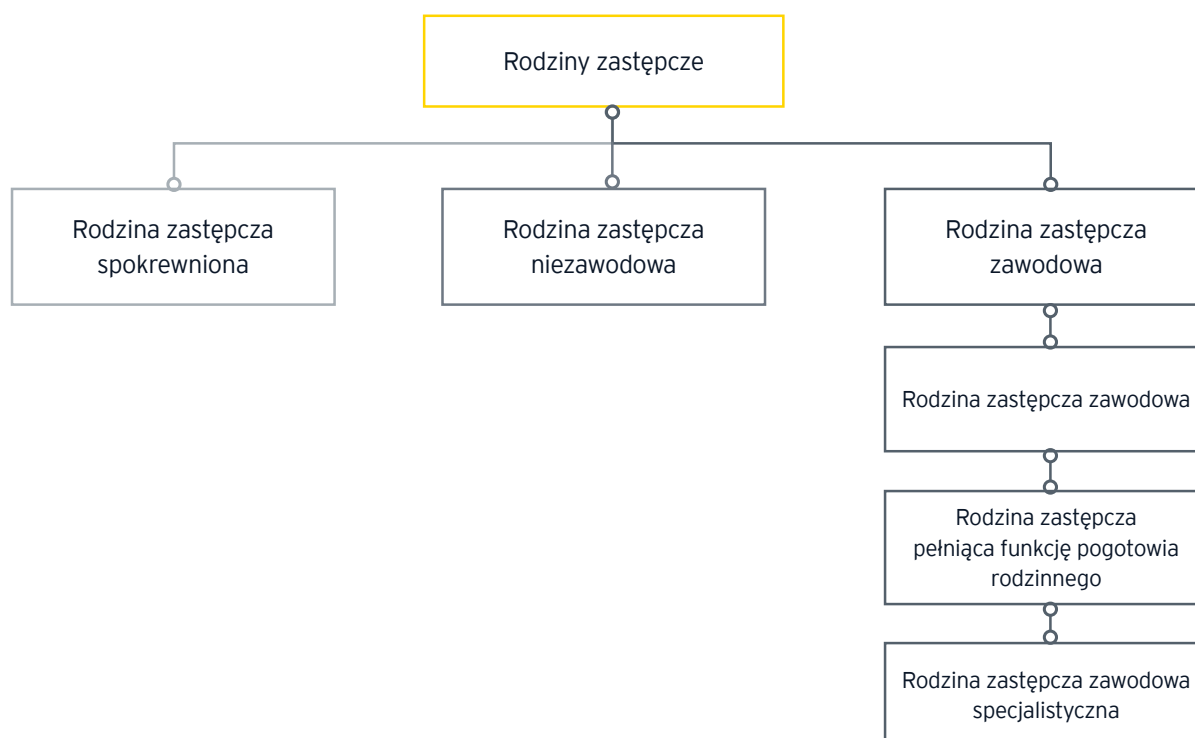
Wspomniana ustawa wskazuje na dwie podstawowe formy pieczy zastępczej: pieczę rodzinną oraz instytucjonalną. W naszym opracowaniu – jako skierowanym do opiekunów zastępczych – przyjrzymy się dokładnie rozwiązaniom prawnym w zakresie pieczy rodzinnej.

Warto wspomnieć, że istnieje również szczególna forma pieczy instytucjonalnej, która ma charakter opieki sprawowanej przez rodzinę – placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego. Do związanych z nią uregulowań prawnych wrócimy pod koniec rozdziału. Jest to bowiem forma opieki instytucjonalnej i z uwagi na to jej tryb ustanowienia, rodzaj szkoleń oraz sposób powstawania są zupełnie inne niż w przypadku rodzinnej pieczy zastępczej.

Przywołana wyżej ustawa rozróżnia dwie formy rodzinnej pieczy zastępczej: rodzinę zastępczą oraz rodzinny dom dziecka. Rodziny zastępcze dzielą się zaś na: spokrewnione, niezawodowe oraz zawodowe rodziny zastępcze.

Osobną formą rodzinnej pieczy zastępczej są rodzinne domy dziecka, które – w największym skrócie – są tworzone w celu objęcia opieką większej liczby dzieci.

RODZAJE RODZIN ZASTĘPCZYCH

2 Typy rodzin zastępczych

2.1 Rodzina zastępcza spokrewniona

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba samotna, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (art. 41 ust. 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Co to oznacza?

Jeżeli jesteś babcią, dziadkiem (prababcią, pradziadkiem) lub rodzeństwem dziecka, które nie może być wychowywane przez swoich rodziców, to właśnie Ty możesz zostać rodziną zastępczą spokrewnioną.

Jakie warunki muszą spełnić osoby, które chcą złożyć wniosek o ustanowienie ich rodziną zastępczą spokrewnioną?

Zgodnie z zapisami przywołanego wyżej art. 42 funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej można powierzyć osobom, które:

- ▶ dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- ▶ nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- ▶ wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego,
- ▶ nie mają ograniczonej zdolności do czynności prawnych,
- ▶ są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone: zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie

wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym,

- ▶ przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny,
- ▶ zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - ▶ rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - ▶ właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - ▶ wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Z uwagi na fakt, że spełnienie powyższych warunków jest wymagane od każdej osoby, która pragnie tworzyć rodzinną pieczę zastępczą, niezależnie od jej typu, zostaną one omówione poniżej (w podrozdziale 3 pt. *Rodzinną pieczę zastępczą - wymagania dla kandydatów*).

Jako osoba spokrewniona z dzieckiem nie będziesz mieć obowiązku ukończenia szkolenia dla rodziców zastępczych ani nie będziesz potrzebować zaświadczenia kwalifikacyjnego wydawanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej to z jego punktu widzenia na ogół najłagodniejsza forma przejścia z domu rodziny biologicznej do opiekunów zastępczych. Co do zasady bowiem między potencjalnymi opiekunami zastępczymi a dzieckiem istnieje już silna więź emocjonalna i społeczna, zaś środowisko, w którym ma ono zamieszkać, jest mu doskonale znane. Często zresztą zdarza się, że najbliższa rodzina przejmuje opiekę nad dzieckiem, a jej ustanowienie rodziną zastępczą spokrewnioną jest jedynie formalnością - w celu zapewnienia zgodności między stanem faktycznym a prawnym.

Ustanowienie rodziny zastępczej spokrewnionej następuje na mocy postanowienia sądu rodzinnego. Może ono zostać wydane w wyniku złożenia wniosku przez rodzinę dziecka lub gdy sąd z urzędu prowadzi postępowanie o umieszczenie dziecka poza rodziną biologiczną, a osoba spokrewniona zadeklaruje przed sądem chęć objęcia dziecka pieczą.

Z uwagi na to, że między dzieckiem a osobami tworzącymi dla niego rodzinę zastępczą spokrewnioną występuje pokrewieństwo, sąd rodzinny może w tym przypadku potraktować w sposób elastyczny wymogi wynikające z art. 42 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Oznacza to, że nawet jeśli nie spełniasz któregoś z tych wymogów, sąd przy rozpatrywaniu sprawy winien kierować się przede wszystkim dobrem dziecka i jego prawem do wychowywania w rodzinie.

Wyjątek ten wynika z przyjętego orzecznictwa Sądu Najwyższego, który w sytuacji związanej z umieszczeniem dziecka w spokrewnionej rodzinie zastępczej orzekł, że art. 42 powinien być rozpatrywany przez pryzmat dobra dziecka i jemu być podporządkowany. Sąd rodzinny, wydając postanowienie zawiązujące rodzinę zastępczą spokrewnioną, musi więc przede wszystkim oprzeć się na więzi między opiekunami a dzieckiem i na tym, czy niespełnianie wymogów nie zagrazi dobru dziecka w przyszłości.

Jeżeli jesteś babcią, dziadkiem lub rodzeństwem dziecka i nie masz pewności, czy spełniasz wymogi ustawowe wynikające z przepisów prawa, lub wiesz, że nie spełniasz któregoś z nich, wówczas i tak możesz złożyć stosowny wniosek. Sąd umieści dziecko pod Twoją pieczę, o ile stwierdzi, że jest to zgodne z jego dobrem.

2.2 Rodzina zastępcza niezawodowa

Na podstawie art. 41 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, przy czym osoby te nie są wstępnymi ani rodzeństwem dziecka.

Warunki zostania rodziną zastępczą niezawodową

Zgodnie z zapisami art. 42 powyższej ustawy funkcję rodziny zastępczej niezawodowej można powierzyć osobom, które:

- ▶ dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- ▶ nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- ▶ wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego,
- ▶ nie mają ograniczonej zdolności do czynności prawnych,
- ▶ są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone: zaświadczeniem

lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym,

- ▶ przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny,
- ▶ zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - ▶ rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - ▶ właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - ▶ wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Dodatkowe warunki jakie muszą być spełnione przez małżonków lub osobę niebędącą w związku małżeńskim, aby możliwe było ustanowienie ich rodziną zastępczą niezawodową:

- ▶ niekaralność za przestępstwa umyślne,
- ▶ posiadanie stałego źródła dochodu (w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim dotyczy to przynajmniej jednego z małżonków),

- ▶ odbycie szkolenia uprawniającego do bycia rodziną zastępczą,
- ▶ posiadanie zaświadczenia kwalifikacyjnego do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

Co to oznacza?

Jeżeli w swojej rodzinie masz dziecko, które musi zostać objęte pieczą zastępczą, a nie jesteś jego babcią, dziadkiem (prababcią, pradziadkiem) ani rodzeństwem, lub w Twoim otoczeniu jest dziecko, które wymaga takiej pomocy, a Ty wykazujesz gotowość do tego, by się nim zaopiekować, to ta forma pieczy zastępczej jest dla Ciebie.

Rodziną zastępczą niezawodową możesz również zostać wtedy, gdy chciałbyś stworzyć dom dla dziecka pozbawionego opieki rodziców, choć Twoja chęć

udzielenia pomocy nie wynika z sytuacji konkretnego, znanego Ci dziecka. W takim wypadku powinieneś zgłosić się do powiatowego centrum pomocy rodzinie (w powiatach ziemskich) lub miejskiego ośrodka pomocy społecznej, ewentualnie innej jednostki realizującej na terenie miasta zadania z zakresu polityki społecznej (w miastach na prawach powiatu).

Rodzina zastępcza niezawodowa jest zawiązywana na mocy postanowienia sądowego.

Może ona mieć pod swoją opieką maksymalnie troje dzieci, z wyjątkiem sytuacji, gdy istnieje konieczność umieszczenia licznego rodzeństwa – wtedy liczba dzieci może być większa (w tym przypadku wymagana jest pozytywna opinia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej).

2.3 Rodzina zastępcza zawodowa

Na podstawie art. 41 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinę zastępczą zawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. Nie mogą oni być ani wstępnymi dziecka, ani jego rodzeństwem.

Osoby, które chcą zostać rodziną zastępczą zawodową, muszą spełnić następujące warunki:

- ▶ dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- ▶ nie są i nie byli pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- ▶ wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego,
- ▶ nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
- ▶ są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone: zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia

funkcji rodziny zastępczej wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym,

- ▶ przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny,
- ▶ zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - ▶ rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - ▶ właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - ▶ wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Dodatkowe warunki, jakie muszą być spełnione przez małżonków lub osobę niebędącą w związku małżeńskim, aby możliwe było ustanowienie ich rodziną zastępczą zawodową:

- ▶ niekaralność za przestępstwo umyślne,
- ▶ odbycie szkolenia uprawniającego do bycia rodziną zastępczą,
- ▶ posiadanie zaświadczenia kwalifikacyjnego do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Rodzina zastępcza zawodowa jest zawiązywana poprzez podpisanie umowy z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej są umieszczane w dwojaki sposób:

- ▶ na podstawie postanowienia sądu (ze wskazania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który przekazuje do sądu rodzinnego dane rodziny zastępczej – sąd wydaje postanowienie imienne, czyli umieszczające dziecko w konkretnej rodzinie zastępczej),
- ▶ na podstawie skierowania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (w przypadku gdy sąd wyda postanowienie blankietowe – tzn. o umieszczeniu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, ale bez

wskazania konkretnej rodziny zastępczej – wówczas to organizator kieruje dziecko do konkretnej rodziny).

Zawodową rodzinę zastępczą tworzy się w celu zapewnienia opieki dzieciom umieszczanym w pieczy. Jest sprawowana do czasu powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub jego adoptowania, a czasem aż do osiągnięcia przez dziecko pełnoletności. Zawodowa rodzina zastępcza może objąć opieką maksymalnie troje dzieci – choć po zaopiniowaniu przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej liczba dzieci może być większa (np. w przypadku umieszczenia licznego rodzeństwa).

Istnieją dwa dodatkowe rodzaje zawodowych rodzin zastępczych: pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistyczna.

2.4 Pogotowie rodzinne

Rodzina zastępcza zawodowa pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego została stworzona w celu przejmowania interwencyjnej opieki nad dziećmi.

Oznacza to, że:

- ▶ jest to krótkoterminowa forma rodzinnej pieczy zastępczej (4 do 8 miesięcy lub do czasu uregulowania sytuacji prawnej dziecka),

- ▶ jest przeznaczona dla dzieci poniżej 10. roku życia,
- ▶ przyjmuje dzieci na podstawie postanowienia sądu lub doprowadzone przez uprawnione służby (policja, straż graniczna).

2.5 Rodzina specjalistyczna

Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna opiekuje się:

- ▶ dziećmi legitymującymi się orzeczeniem o niepełnosprawności,

- ▶ dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej na mocy ustawy o postępowaniu z nieletnimi – czyli zagrożonymi niedostosowaniem społecznym lub demoralizacją,
- ▶ małoletnimi matkami z dziećmi.

2.6 Rodzinny dom dziecka

Rodzinny dom dziecka jest zawiązywany poprzez podpisanie umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka pomiędzy starostą a osobami pragnącymi go stworzyć. Stanowi on szczególną formę rodzinnej pieczy zastępczej, przeznaczoną dla licznych rodzeństw – a to z uwagi na fakt, że zasadniczo od rodziny zawodowej

zastępczej różni się liczbą dzieci, jakie może objąć swoją opieką. Pod kuratelą prowadzącego rodzinny dom dziecka może się znajdować maksymalnie ośmioro dzieci, przy czym po pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej liczba ta może zostać zwiększona.

Kto może zostać prowadzącym rodzinny dom dziecka?

Prowadzącym rodzinny dom dziecka mogą zostać małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim niebędący wstępnymi ani rodzeństwem dziecka.

Osoby, które chcą prowadzić rodzinny dom dziecka, muszą spełnić następujące warunki:

- ▶ dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- ▶ nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- ▶ wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego,
- ▶ nie mają ograniczonej zdolności do czynności prawnych,
- ▶ są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone: zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym,
- ▶ przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny,
- ▶ zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - ▶ rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - ▶ właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - ▶ wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Dodatkowe warunki, jakie muszą być spełnione przez małżonków lub osobę niebędącą w związku małżeńskim, aby mogli pełnić funkcję prowadzącego rodzinny dom dziecka:

- ▶ niekaralność za przestępstwo umyślne,
- ▶ odbycie szkolenia uprawniającego do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- ▶ posiadanie zaświadczenia kwalifikacyjnego do pełnienia funkcji prowadzącego rodzinny dom dziecka.
- ▶ Umieszczanie dzieci w rodzinnym domu dziecka odbywa się w dwojaki sposób:
 - ▶ na podstawie postanowienia sądu (ze wskazania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który przekazuje do sądu rodzinnego dane rodziny zastępczej - sąd wydaje postanowienie imienne, czyli umieszczające dziecko w konkretnej rodzinie zastępczej),
 - ▶ na podstawie skierowania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (w przypadku gdy sąd wyda postanowienie blankietowe - tzn. o umieszczeniu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, ale bez wskazania konkretnej rodziny zastępczej - wówczas to organizator kieruje dziecko do konkretnej rodziny).

2.7 Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego jest formą instytucjonalnej opieki nad dzieckiem. Jednak od typowego „domu dziecka” z zatrudnianą kadrą - wychowawcami, psychologami, kucharkami, sprzątaczkami itd. - odróżnia ją to, że powinna być prowadzona przez rodzinę, najlepiej małżeństwo. Ustawa co prawda nie statuuje wprost wymogu, aby placówka typu rodzinnego była prowadzona przez rodzinę, ale zdaje

się za tym przemawiać wykładania językowa zapisów ustawowych.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego tworzona jest uchwałą rady powiatu, a do rozpoczęcia swej działalności wymaga zezwolenia wydanego przez wojewodę. Jako instytucja musi posiadać statut, regulamin oraz budżet.

Osoby sprawujące pieczę nad dziećmi w ramach placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego są zatrudniane na stanowisku dyrektora oraz wychowawcy (umowa o pracę), ale poza tym ich opieka nad dziećmi nie różni się niczym od tej sprawowanej w pieczy rodzinnej. Oznacza to, że mieszkają one z dziećmi i opiekują się nimi 24 godziny na dobę.

Z uwagi na „rodzinny” charakter placówki ustawodawca nie wymaga od osób ją prowadzących wykształcenia kierunkowego (wymagane jest wykształcenie średnie), a jedynie pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej odnośnie do posiadania predyspozycji do pełnienia funkcji odpowiednio dyrektora lub wychowawcy placówki. (Dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego musi dodatkowo odbyć szkolenie uprawniające do pełnienia tej funkcji).

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego może przebywać maksymalnie ośmioro dzieci.

W przypadku konieczności umieszczenia liczego rodzeństwa w placówce typu rodzinnego konieczna jest pozytywna opinia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Osoba pełniąca funkcję dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego ma więcej obowiązków formalnych w porównaniu z pieczą rodzinną: sporządza plany pomocy dziecku, zwołuje i prowadzi zespoły do oceny sytuacji dziecka w pieczy, występuje samodzielnie z wnioskami do sądu rodzinnego, czyli wykonuje te czynności, które w przypadku pieczy rodzinnej leżą po stronie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

3 Rodzinna piecza zastępcza – wymagania dla kandydatów

3.1 Dawanie rękojmi należytego sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej

Spośród wszystkich warunków, jakie muszą spełnić kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej ten jest najtrudniejszy do zdefiniowania i nie istnieją żadne ramy prawne z tym związane. Jest również najbardziej ocenym wykładnikiem, i to zarówno w przypadku postępowania kwalifikacyjnego, jak i na etapie postępowania sądowego.

Co do zasady przyjmuje się, że osoba, która spełnia pozostałe, niżej opisane warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, daje rękojmiem należytego sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej.

Najprościej rzecz ujmując, ze spełnieniem tej przesłanki mamy do czynienia wtedy, gdy dana osoba cieszy się zaufaniem społecznym, ma dobrą opinię w miejscu zamieszkania i w pracy lub wykonywała wcześniej zajęcia związane z opieką nad dziećmi.

Dokumenty, które mogą uprawomocnić wydanie rękojmiem należytego sprawowania pieczy zastępczej, to m.in.:

- ▶ życiorys,
- ▶ opinia z miejsca pracy,
- ▶ listy polecające,
- ▶ wywiad w miejscu zamieszkania wykonany przez kuratora sądowego lub pracownika socjalnego.

Wymienione dokumenty mają charakter przykładowy. W przypadku ustanawiania Cię rodziną zastępczą poszczególne sądy rodzinne oraz organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wezwą Cię do złożenia odpowiedniej dokumentacji potwierdzającej spełnienie warunków do pełnienia tej funkcji.

Jeżeli ustanowienie Cię rodziną zastępczą nastąpi na skutek złożenia przez Ciebie wniosku do sądu rodzinnego, wówczas najprawdopodobniej sąd zarządzi wywiad kuratora i wywiad socjalny w miejscu zamieszkania.

Spełnienie wymogu dawania rękojmiem dotyczy rodziny zastępczej spokrewnionej, rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej i rodzinnego domu dziecka.

3.2 Wymóg związany z korzystaniem w pełni z władzy rodzicielskiej

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka może być powierzone osobie, która nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej.

Oznacza to, że ktoś, kto stara się o status rodziny zastępczej, musi korzystać z pełni władzy rodzicielskiej wobec własnych dzieci, czyli:

- ▶ nie może być pozbawiony władzy rodzicielskiej,

- ▶ nie może mieć ograniczonego sprawowania władzy rodzicielskiej,
- ▶ nie może mieć zawieszony władzy rodzicielskiej.

Przesłanka posiadania władzy rodzicielskiej dotyczy również czasu przeszłego. Oznacza to, że o status rodziny zastępczej co do zasady nie mogą starać się osoby, które były pozbawione praw rodzicielskich w przeszłość.

Dokumentem potwierdzającym spełnienie przesłanki jest oświadczenie kandydata na rodzica zastępczego.

Spełnienie tego wymogu dotyczy wszystkich form rodzinnej pieczy zastępczej.

3.3 Wypełnianie obowiązku alimentacyjnego

Przesłanka wypełniania obowiązku alimentacyjnego dotyczy sytuacji, gdy na osobę pragnącą stworzyć rodzinę zastępczą został nałożony wyrokiem sądu obowiązek alimentacyjny. Oznacza to, że ktoś, kto uchyla się od wypełniania obowiązku alimentacyjnego, nie może starać się o status rodziny zastępczej.

Dokumentem potwierdzającym spełnienie przesłanki jest oświadczenie kandydata na rodzica zastępczego.

Spełnienie wymogu dotyczy wszystkich form pieczy zastępczej.

3.4 Korzystanie z pełni zdolności do czynności prawnych

Osoba, która stara się o utworzenie rodziny zastępczej lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, musi korzystać z pełnej zdolności do czynności prawnych.

Jej ograniczenie następuje na mocy wyroku sądu.

Dokumentem potwierdzającym spełnienie warunku jest złożenie odpowiedniego oświadczenia.

Zgodnie z przepisami prawa cywilnego każda pełnoletnia osoba korzysta z pełnej zdolności do czynności prawnych.

3.5 Zdolność do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem

Zgodnie z zapisami ustawy istnieją dwa dokumenty poświadczające spełnienie przesłanki posiadania zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem.

- **Zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia.** Do wystawienia takiego zaświadczenia uprawniony jest lekarz podstawowej opieki zdrowotnej – co do zasady jest to lekarz rodzinny, do którego na stałe chodzi osoba ubiegająca się o status rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Ustawa nie precyzuje, jak ma wyglądać takie zaświadczenie ani jakie informacje powinny być w nim zawarte. Warto jednak, by znalazło się w nim sformułowanie: „Stan zdrowia pozwala na pełnienie funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej/niezawodowej/zawodowej/ prowadzenia rodzinnego domu dziecka”.

- **Opinia o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.** Może ją wystawić psycholog, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Sama zawartość opinii ani metodologia badania psychologicznego nie zostały określone w ustawie. Na ogół osoba pragnąca uzyskać taką opinię rozwiązuje testy z zakresu kompetencji rodzicielskich, a psycholog dodatkowo przeprowadza z nią wywiad. Może ją sporządzić psycholog wskazany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub inny – wybrany przez rodzinę – o ile spełnia on wyżej opisane wymogi ustawowe.

3.6 Przebywanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Wymóg przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest wspólny dla wszystkich form rodzinnej pieczy zastępczej, jednak ustawodawca przewiduje od niego pewne wyjątki. I tak rodzina zastępcza oraz

prowadzący rodzinny dom dziecka sprawujący opiekę nad dzieckiem mogą ją czasowo odbywać poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wymagana do tego jest jednak zgoda sądu rodzinnego.

Kiedy takie rozwiązanie znajduje zastosowanie?

Wtedy, gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka planują czasowy pobyt za granicą (niezwiązany z pobytem wakacyjnym). Ustawodawca nie określił jednak konkretnej długości takiego czasowego pobytu, dlatego też każdorazowo decyzja w tej kwestii należy do sądu.

Ważne! Przed wydaniem stosownej decyzji sąd rodzinny wystąpi o opinię do właściwego miejscowo starosty. Ten – lub działający z jego upoważnienia organizator rodzinnej pieczy zastępczej – przy wydawaniu swej opinii bierze pod uwagę możliwość realizowania planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy rodzinnej. W praktyce oznacza to, że nie powinno być przeciwwskazań do wyjazdu za granicę z powierzonym dzieckiem w sytuacji, gdy rodzice biologiczni są pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy nie utrzymują z dzieckiem regularnych i częstych kontaktów osobistych.

Jeżeli jesteś rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka i Twoja sytuacja życiowa sprawia, że na pewien czas chcesz wyprowadzić się za granicę, musisz wystąpić do sądu rodzinnego o wydanie zgody na taki wyjazd. Pamiętaj, że sąd może się zgodzić jedynie na pobyt czasowy.

Zgodnie z przepisami prawa istnieje również możliwość powierzenia pieczy zastępczej rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka, którzy zamieszkują poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dzieje się tak jednak pod dwoma warunkami:

- ▶ powierzenie pieczy ma charakter czasowy,
- ▶ rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka sprawują już pieczę nad rodzeństwem dziecka, którego postępowanie dotyczy.

Również w tej sytuacji sąd wystąpi o opinię starosty, o której wspomnieliśmy wyżej.

W tym kontekście warto także wspomnieć, że rodzinę zastępczą lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka mogą też sprawować – po spełnieniu wszystkich przesłanek – cudzoziemcy. Może się tak zdarzyć tylko pod warunkiem, że ich pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest legalny.

3.7 Zapewnianie odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych

Rodzina zastępcza – niezależnie od jej formy – musi zapewnić odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe, które umożliwią dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb. Chodzi tu m.in. o:

- ▶ odpowiedni rozwój emocjonalny, fizyczny i społeczny,
- ▶ właściwą edukację i rozwój zainteresowań,
- ▶ organizację wypoczynku i czasu wolnego.

Jest to kolejny warunek o charakterze ocennym. Nigdzie w przepisach prawa nie są bowiem określone kryteria,

według których sąd czy też organizator rodzinnej pieczy zastępczej może ocenić, czy dana osoba wypełnia ten wymóg. Najczęstszą formą dokumentowania spełnienia tego warunku jest wywiad w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka – przeprowadzony przez pracownika socjalnego i/ lub kuratora sądowego.

Spełnienie tego wymogu dotyczy wszystkich form rodzinnej pieczy zastępczej.

3.8 Niekaralność

Wymóg niekaralności dotyczy osoby lub osób pragnących stworzyć rodzinę zastępczą niezawodową lub zawodową bądź prowadzić rodzinny dom dziecka. Nie mogą one być skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Dokumentem potwierdzającym spełnianie

wymogu jest zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego.

Wymóg ten nie dotyczy osób tworzących rodzinę zastępczą spokrewnioną.

3.9 Odbycie szkolenia uprawniającego do bycia rodziną zastępczą

Osoby starające się o utworzenie rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej bądź prowadzenie rodzinnego domu dziecka są zobowiązane do odbycia szkolenia odpowiedniego do funkcji, jaką chcą sprawować. Zgodnie z zapisami ustawy do organizacji takiego szkolenia uprawniony jest organizator rodzinnej pieczy zastępczej albo ośrodek adopcyjny.

Warto pamiętać, że w przypadku gdy rodzina zastępcza odbędzie szkolenia zorganizowane przez inny podmiot niż wyżej wymienione – np. przez fundację czy stowarzyszenie – wówczas organizator rodzinnej pieczy zastępczej może odmówić wydania na tej podstawie zaświadczenia kwalifikacyjnego do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Uczestniczyć w szkoleniu mogą tylko ci kandydaci, którzy uzyskają wstępną akceptację spełnienia warunków ustawowych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Wymóg odbycia szkolenia nie dotyczy osób tworzących spokrewnioną rodzinę zastępczą. Niemniej na podstawie art. 45 ust. 5 ustawy możliwe jest przeszkolenie takich osób zgodnie z indywidualnym planem szkoleń – o ile wydaje się to uzasadnione potrzebami rodziny i dziecka.

Jakkolwiek wymóg posiadania świadectwa ukończenia kursu szkolenia przygotowującego do pełnienia funkcji rodziny zastępczej jest wspólny zarówno dla rodziny zastępczej niezawodowej oraz zawodowej, jak i prowadzenia rodzinnego domu dziecka, to jednak istnieje możliwość powierzenia pieczy zastępczej osobom, które nie odbyły takiego szkolenia. Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego sąd jest uprawniony do tego w ramach ustanawiania tymczasowej rodziny zastępczej.

3.10 Posiadanie zaświadczenia kwalifikacyjnego potwierdzającego uprawnienia do bycia rodziną zastępczą określonego typu

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej bądź prowadzenia rodzinnego domu dziecka są zobowiązani do posiadania zaświadczenia kwalifikacyjnego, które wystawia organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na ich miejsce zamieszkania. Jest to dokument potwierdzający, że dana osoba ukończyła szkolenie uprawniające ją do pełnienia określonej funkcji oraz spełnia warunki ustawowe, by być rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka.

Jak wygląda procedura uzyskiwania zaświadczenia kwalifikacyjnego?

- ▶ Zaświadczenie jest wydawane na wniosek osoby, której ono dotyczy (w przypadku małżonków każdy z nich powinien otrzymać odrębne zaświadczenie kwalifikacyjne).
- ▶ Wystawia je organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania – na podstawie zebranej dokumentacji dotyczącej kandydatów oraz zaświadczenia o ukończeniu szkolenia.
- ▶ Czasami wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego poprzedzone jest dodatkowymi czynnościami ze strony organizatora – takimi jak wywiad pracownika socjalnego, rozmowa z psychologiem itp.

3.11 Wymogi kwalifikacyjne – podsumowanie

WYMOGI KWALIFIKACYJNE W PODZIALE NA RÓŻNE FORMY PIECZY

	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Prowadzący rodzinny dom dziecka
Rodzina zastępcza niezawodowa	✓	✓	✓	✓
Rodzina zastępcza zawodowa	✓	✓	✓	✓
Prowadzący rodzinny dom dziecka	✓	✓	✓	✓
Dawanie rękoi nmi należytego sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej	✓	✓	✓	✓
Wymóg związany z korzystaniem w pełni z władzy rodzicielskiej	✓	✓	✓	✓
Wypełnianie obowiązku alimentacyjnego	✓	✓	✓	✓
Korzystanie z pełnej zdolności do czynności prawnych	✓	✓	✓	✓
Zdolność do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem	✓	✓	✓	✓
Przebywanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	✓	✓	✓	✓
Zapewnianie od-powiednich warunków bytowych i mieszkaniowych	✓	✓	✓	✓
Niekaralność		✓	✓	✓
Odbycie szkolenia		✓	✓	✓
Posiadanie zaświadczenie kwalifikacyjnego		✓	✓	✓

4 Rejestr rodzin zastępczych prowadzony przez starostę

Starosta (w miastach na prawach powiatu – prezydent miasta) prowadzi rejestr danych o osobach:

- ▶ zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka – w tej pozycji rejestru wpisywane są osoby, które ukończyły szkolenie i posiadają zaświadczenie kwalifikacyjne, a nie mają pod swoją opieką dzieci;

- ▶ pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka – w tej pozycji rejestru wpisane są osoby, które już mają powierzone dzieci.

Rejestr zawiera dane dotyczące osób tworzących rodzinę zastępczą i jest przekazywany przez starostę do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę starostwa.

5 Sposoby uzyskiwania statusu rodziny zastępczej (administracyjny, sądowy)

Zostanie rodziną zastępczą zawsze wymaga inicjatywy ze strony osób, które pragną ją stworzyć. To, w jaki sposób i jakim typem rodziny zastępczej staniesz się w przyszłości, zależy właściwie od jednej, decydującej kwestii: czy Twój zamiar stworzenia rodziny zastępczej jest związany z pragnieniem niesienia pomocy konkretnemu dziecku, czy też wynika z chęci pomocy

dzieciom, które tego potrzebują. Postępowanie o ustanowienie rodziny zastępczej ma charakter wnioskowy – co oznacza, że jest ono inicjowane poprzez złożenie odpowiedniego wniosku. W zależności od tego, jaką rodziną zastępczą chcesz być, wniosek składasz albo do sądu rodzinnego, albo do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

5.1 Uzyskanie statusu rodziny zastępczej w drodze postępowania administracyjnego

W celu uzyskania statusu rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej bądź prowadzenia rodzinnego domu dziecka należy się zwrócić z wnioskiem do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania.

Warto to poprzedzić rozmową z zajmującym się takimi sprawami działem znajdującym się w strukturach powiatowego centrum pomocy rodzinie lub w miejskim ośrodku pomocy społecznej (MOPS). Część jednostek posiada bowiem wewnętrzne procedury, gotowe formularze lub wykazy dokumentów, które winny być złożone przez osoby chcące zostać rodziną zastępczą.

Co do zasady – zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – uzyskanie statusu rodziny zastępczej obejmuje następujące etapy:

- ▶ złożenie wniosku inicjującego uzyskanie statusu rodziny zastępczej,

- ▶ zebranie i przekazanie do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wymaganych dokumentów,
- ▶ przeprowadzenie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej,
- ▶ skierowanie do odbycia szkolenia,
- ▶ odbycie szkolenia,
- ▶ uzyskanie świadectwa ukończenia szkolenia,
- ▶ złożenie wniosku do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego,
- ▶ uzyskanie zaświadczenia kwalifikacyjnego,
- ▶ wpisanie do rejestru rodzin zastępczych prowadzonego przez starostę.

Powyższa procedura nie dotyczy osób tworzących spokrewnioną rodzinę zastępczą.

5.2 Uzyskanie statusu rodziny zastępczej w drodze postępowania sądowego

Postępowanie sądowe jest drogą uzyskania statusu rodziny zastępczej w sytuacji, gdy chcesz zaopiekować się konkretnym dzieckiem w ramach spokrewnionej rodziny zastępczej lub niezawodowej rodziny zastępczej. Sąd rodzinny, wydając postanowienie o umieszczeniu w niej dziecka, w wyniku takiego wniosku zawiązuje swym postanowieniem odpowiednio spokrewnioną

rodzinę zastępczą lub niezawodową rodzinę zastępczą. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, gdy osoby składające wniosek nie posiadają ukończonego szkolenia i/lub zaświadczenia kwalifikacyjnego, sąd wyda postanowienie o tymczasowej rodzinie zastępczej i określi termin na uzupełnienie szkolenia i kwalifikacji.

Etapy postępowania sądowego przedstawiają się następująco.

- ▶ **Złożenie wniosku.** Wniosek o ustanowienie rodziny zastępczej należy złożyć do toczącego się postępowania sądowego dotyczącego dziecka, które chcesz objąć pieczę. Do wniosku dołączasz akt małżeństwa (w przypadku małżonków) i oświadczenie o spełnianiu warunków do pełnienia rodzinnej pieczy zastępczej.
- ▶ **Dostarczenie dokumentów wskazanych przez sąd.** Sąd prowadzący sprawę może wydać zarządzenie mówiące o tym, że wniosek należy o uzupełnić o dodatkowe dokumenty. W takim wypadku należy je dostarczyć w terminie wskazanym przez sąd. Gdyby z jakichś powodów okazało się to niemożliwe, należy przekazać stosowną informację zwrotną.

W przeciwnym wypadku sąd może pozostawić wniosek bez rozpoznania.

- ▶ **Uczestniczenie w postępowaniu sądowym.** Od chwili, kiedy sąd dopuści wnioskodawców do udziału w postępowaniu, będą oni otrzymywali wszelką korespondencję związaną ze sprawą, ewentualne opinie biegłych i inne dokumenty składane w związku z toczącym się postępowaniem. Sąd przekaże im również zawiadomienie o terminach posiedzenia czy rozprawy, zaznaczając przy tym, kiedy stawiennictwo jest obowiązkowe.
- ▶ Wydanie przez sąd postanowienia o ustanowieniu rodziny zastępczej i umieszczeniu w niej dziecka lub dzieci.

6 W jaki sposób dzieci trafiają do rodzinnej pieczy zastępczej?

Co do zasady dzieci są umieszczane w konkretnej rodzinie zastępczej na mocy postanowienia sądowego.

Postanowienie sądu rodzinnego powinno umieszczać konkretne dziecko w imiennie wskazanej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

W przypadku konieczności zapewnienia dziecku opieki w ramach rodzinnej pieczy zastępczej sąd rodzinny zwraca się do właściwego miejscowo organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z wnioskiem o wskazanie rodziny zastępczej, w której dziecko ma być umieszczone. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej powinien wtedy wystąpić do rodziny zastępczej lub prowadzącego

rodzinny dom dziecka z pytaniem, czy przyjmą to konkretne dziecko. Należy pamiętać, że każdorazowo umieszczenie dziecka może nastąpić tylko i wyłącznie za zgodą rodziny, w której dziecko ma być umieszczone.

Zdarzają się jednak sytuacje, kiedy – ze względu na zagrożone dobro dziecka – sąd wydaje postanowienie o zabezpieczeniu jego sytuacji bez wskazania konkretnej rodziny zastępczej. Wtedy o umieszczeniu dziecka w konkretnej rodzinie decyduje organizator – również po uzyskaniu zgody od osób tworzących daną rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

7 Pozycja prawna rodziny zastępczej w świetle zapisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

Prawa i obowiązki rodziny zastępczej względem przyjmowanego dziecka (wynikające z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) zostaną omówione w rozdziale 3. W tym miejscu przyjrzymy się natomiast uregulowaniom kodeksowym.

Zgodnie z zapisami art. 112¹ § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, jego wychowania i reprezentowania w tych sprawach, a w szczególności w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb, należą do rodziny zastępczej. Pozostałe obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej należą do biologicznych rodziców dziecka.

Oznacza to, że jako rodzina zastępcza możesz reprezentować dziecko tylko w kwestiach bieżących. Sprawy poważniejsze – jak zabiegi lecznicze lub diagnostyka – wymagają zgody rodziców dziecka.

Zdarza się jednak, że porozumienie z rodzicami dziecka w kwestiach opieki jest utrudnione lub niemożliwe (np. przebywają oni w zakładzie karnym czy nie jest znane ich miejsce pobytu). Wtedy – zgodnie z zapisami art. 112¹ § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego rodzina zastępcza może wystąpić do sądu z wnioskiem o rozszerzenie uprawnień. Może on zostać złożony na etapie zarówno postępowania o ustanowienie rodziny zastępczej, jak i umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. Warto rozważyć wystosowanie takiego wniosku, gdy dziecko, które chcesz objąć opieką, będzie wymagało wielu interwencji specjalistycznych z uwagi na swój stan zdrowia lub rozwój psychofizyczny.

Jeżeli po objęciu dziecka opieką okaże się, że podejmowanie decyzji związanych z diagnostyką, leczeniem lub terapią jest utrudnione, wówczas można złożyć osobny wniosek o rozszerzenie uprawnień rodziny zastępczej.

Sąd, wydając postanowienie o rozszerzeniu uprawnień, określa, jaki jest zakres czynności w stosunku do dziecka, do których ma prawo rodzina zastępcza.

8 Tymczasowa rodzina zastępcza

Na podstawie zapisów art. 1125 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeżeli jest to uzasadnione dobrem dziecka, sąd może tymczasowo – jednak nie dłużej niż na okres 6 miesięcy – powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom albo osobie niepozostającej w związku małżeńskim, którzy nie są wstępnymi ani rodzeństwem dziecka i którzy nie spełniają warunku odbycia niezbędnych szkoleń (określonego w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Rozwiązanie to ma zastosowanie wtedy, gdy osoba pragnąca zaopiekować się dzieckiem nie odbyła szkolenia do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub szkolenia do bycia rodziną zastępczą określonego typu – np. gdy rodzina zastępcza zawodowa przyjęła pod opiekę dziecko niepełnosprawne i sąd wydaje postanowienie o umieszczeniu dziecka w tymczasowej zawodowej specjalistycznej rodzinie zastępczej. Zakreśla przy tym termin 6 miesięcy, by rodzina ukończyła wymagane szkolenie dla rodzin specjalistycznych. W tym terminie osoby tworzące rodzinę zastępczą są zobowiązane do ukończenia szkolenia wskazanego przez sąd.

3 | Prawa i obowiązki rodziców zastępczych w świetle zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Jakie informacje znajdziesz w tym rozdziale?

- ▶ Jakie obowiązki ma rodzina zastępcza?
- ▶ Jakie są prawa rodziny zastępczej?
- ▶ Jakie świadczenia są wypłacane rodzicom zastępczym?
- ▶ W jaki sposób rodzina zastępcza współdziała z organami administracji samorządowej oraz sądem rodzinnym?

1 Obowiązki rodziny zastępczej

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podstawowym obowiązkiem rodziny zastępczej jest zapewnienie umieszczonemu w niej dziecku całodobowej opieki i wychowania. Niemniej nie jest to jedyny jej obowiązek. Poza bowiem kwestiami

związanymi z opieką i wychowaniem dziecka rodzina zastępcza **ma również określone obowiązki wobec rodziny biologicznej dziecka oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.**

1.1 Obowiązki rodziny zastępczej wobec przyjętego dziecka

Rodzina zastępcza ma obowiązek zapewnić przyjętemu dziecku odpowiednie warunki rozwoju. Z uwagi na fakt, że większość dzieci trafiających do pieczy ma różnego rodzaju dysfunkcje oraz zaniedbania rozwojowe, musi ona zadbać o ich dalszy rozwój. Należy pamiętać o tym, że wychowanie dziecka powinno się odbywać z poszanowaniem jego godności osobistej oraz z uwzględnieniem wyznawanej przez nie religii.

Dziecku należy zapewnić:

- ▶ dostęp do świadczeń zdrowotnych,
- ▶ wyrównanie braków rozwojowych i edukacyjnych,
- ▶ rozwój zainteresowań i uzdolnień.

Dziecko przebywające w pieczy zastępczej ma prawo do:

- ▶ stabilnego środowiska wychowawczego,
- ▶ utrzymania osobistych kontaktów z rodzicami (poza wypadkami, gdy kontaktów takich zakaże sąd),
- ▶ kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
- ▶ przygotowania do samodzielnego życia,

- ▶ ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego życie,
- ▶ otrzymywania informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
- ▶ ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- ▶ poszanowania tożsamości kulturowej i religijnej,
- ▶ dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia,
- ▶ powrotu do rodziny biologicznej.

Dziecko przebywające w pieczy zastępczej ma wszelkie prawa związane z alimentacją i dziedziczeniem po swojej rodzinie pochodzenia – nawet w przypadku gdy rodzice biologiczni zostali pozbawieni praw rodzicielskich.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej została skonstruowana w taki sposób, że gwarantując dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej określone prawa, nakłada jednocześnie określone obowiązki na podmioty tworzące system pieczy zastępczej (w szczególności na rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka).

PRAWA DZIECKA I OBOWIĄZKI RODZINY

Prawa dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej	Obowiązki rodziny zastępczej
Wychowanie w rodzinnej pieczy zastępczej (w przypadku braku możliwości wychowywania w rodzinie biologicznej)	Zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowania
Powrót do rodziny biologicznej	
Utrzymywanie osobistych kontaktów z rodzicami	Umożliwianie kontaktu z rodzicami i innymi osobami bliskimi (chyba że sąd wydał zakaz)
Stabilne środowisko wychowawcze	Zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, społecznych oraz religijnych
Kształcenie, rozwój uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawa i wypoczynek	Zapewnianie kształcenia, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych
	Zapewnianie rozwoju uzdolnień i zainteresowań
Pomoc w przygotowaniu do samodzielnego życia	
Ochrona przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego życie	Zapewnianie ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka
Otrzymywanie informacji i wyrażanie opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego stopnia dojrzałości	
Ochrona przed poniżającym traktowaniem i karaniem	Traktowanie dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej
Poszanowanie tożsamości religijnej i kulturowej	
Dostęp do informacji dotyczących jego pochodzenia	
	Zapewnianie dostępu do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych

1.2 Obowiązki rodziny zastępczej w stosunku do rodziny biologicznej dzieci w pieczy zastępczej

W tekście ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej poza stwierdzeniem, że rodzina zastępcza ma obowiązek umożliwić dziecku kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, nie ma zapisów odnoszących się do sposobu współpracy między rodzicami biologicznymi a rodziną zastępczą. Z regulacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wynika, że tego typu współdziałanie powinno przypominać to, jakie ma miejsce pomiędzy obojgiem rodziców w sytuacji, gdy dziecko przebywa pod opieką jednego z nich.

Ogólnie rzecz biorąc, należy przyjąć zasadę, że rodzina zastępcza jest zobowiązana do informowania rodziców biologicznych w sprawach związanych z edukacją, szeroko pojętą diagnostyką oraz leczeniem dzieci. Powinna też z nimi współdziałać w celu zapewnienia dziecku prawidłowej opieki.

Pamiętaj!

W sytuacji gdy władza rodzicielska rodziców biologicznych jest jedynie ograniczona, to oni pozostają opiekunami prawnymi powierzonego Ci dziecka. Oznacza to, że w przypadku niektórych spraw będą oni musieli podpisać stosowne zgody.

Gdy nie ma możliwości uzyskania zgody od rodziców biologicznych lub opiekunów prawnych, wówczas rodzina zastępcza musi wystąpić o zgodę sądu rodzinnego na dokonanie określonej czynności związanej z edukacją, diagnostyką czy też leczeniem.

Rodzice zastępczy muszą zadbać o odpowiedni kontakt dziecka z jego rodziną biologiczną, przy czym umożliwianie tego kontaktu powinno przebiegać z uwzględnieniem dobra dziecka. Jeśli mają oni wątpliwości co do tego, czy kontakt z rodziną biologiczną jest zgodny z dobrem dziecka, mogą się zwrócić z prośbą o wsparcie do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub złożyć do sądu rodzinnego wniosek o uregulowanie kontaktów.

1.3 Obowiązki rodziny zastępczej w stosunku do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Współpraca między rodziną zastępczą a organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej (powiatowe centrum pomocy rodzinie, a w przypadku miast na prawach powiatu - miejski ośrodek pomocy rodzinie lub miejski ośrodek pomocy społecznej) przebiega w następujących obszarach:

- ▶ współtworzenie planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Dla każdego dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej tworzony jest plan pomocy. Dokument ten wyznacza ramy współpracy z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. W takim planie pomocy uszczegółowiane są działania mające na celu poprawę dobrostanu dziecka oraz wskazuje się osoby, które odpowiadają za podjęcie konkretnych czynności w tym zakresie. Dokument tworzony jest - przy udziale rodziny zastępczej - przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, a w przypadku gdy rodzina zastępcza nie ma przydzielonego koordynatora - przez pracownika socjalnego zatrudnionego u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- ▶ udzielanie koordynatorowi rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownikowi socjalnemu informacji na tematy związane z dzieckiem, kontaktami z rodziną biologiczną oraz we wszystkich innych obszarach, które mają wpływ na jakość opieki nad dzieckiem;

- ▶ obowiązek okresowego (raz na 2 lata) dostarczania dokumentów: zaświadczenia o stanie zdrowia oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (nie dotyczy to spokrewnionych rodzin zastępczych);
- ▶ obowiązek systematycznego podnoszenia kwalifikacji, w szczególności poprzez udział w szkoleniach;
- ▶ obowiązek uzyskania zgody na kontynuowanie dotychczasowego zatrudnienia lub podjęcie dodatkowego zatrudnienia (dotyczy to osób pełniących funkcję zawodowej rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka);
- ▶ uczestnictwo w zespole ds. oceny sytuacji dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka dodatkowe obowiązki mogą wynikać z zapisów umowy o prowadzenie rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka. W tym wypadku może chodzić np. o zakaz występowania do sądu rodzinnego o przyjęcie dziecka bez uprzedniej zgody organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

2 Prawa rodziny zastępczej

2.1 Prawo do informacji o przyjmowanym dziecku

Rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do uzyskania od organizatora rodzinnej pieczy zastępczej następujących informacji o przyjmowanym dziecku i dokumentów:

- ▶ informacje dotyczące sytuacji prawnej dziecka,
- ▶ szczegółowe informacje o dziecku i jego sytuacji rodzinnej, w tym o rodzeństwie,
- ▶ odpis aktu urodzenia dziecka, a w przypadku gdy któryś z rodziców nie żyje – odpis aktu zgonu zmarłego rodzica,
- ▶ orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej lub wniosek rodziców dziecka bądź osoby trzeciej o umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej,
- ▶ dokumentacja o stanie zdrowia dziecka, w tym karta szczepień,

- ▶ dokumenty szkolne, w tym świadectwa,
- ▶ diagnoza psychofizyczna dziecka, w tym dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, orzeczenie o potrzebie udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz o konieczności objęcia dziecka pomocą profilaktyczno-wychowawczą lub resocjalizacyjną albo leczeniem i rehabilitacją,
- ▶ plan pracy z rodziną biologiczną lub informacja o sytuacji rodziny biologicznej.

W przypadku gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka nie otrzyma któregoś z powyższych dokumentów może zwrócić się do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z pisemną prośbą o przekazanie brakującej dokumentacji.

2.2 Prawo do wyrażenia zgody na przyjęcie konkretnego dziecka

Zgodnie z art. 36 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka następuje po uzyskaniu zgody odpowiednio: rodziców zastępczych lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Ważne!

Pamiętaj, aby zapoznać się ze wszystkimi informacjami oraz dokumentami dziecka, które znajdują się w posiadaniu organizatora rodzinnej pieczy zastępczej – tylko to gwarantuje podjęcie świadomej decyzji.

Z uwagi na fakt, że zgoda jest świadomym oświadczeniem woli, może ona zostać cofnięta. Jeżeli z jakichkolwiek względów okazało się, że piecza nad konkretnym dzieckiem jest dla Ciebie zbyt trudna, poinformuj o tym organizatora i sąd rodzinny – masz prawo cofnąć zgodę na umieszczenie dziecka u Ciebie.

2.3 Prawa quasi-pracownicze rodziców zastępczych zawodowych i prowadzącego rodzinny dom dziecka

Prawo do zawarcia umowy

Rodzice zastępczy niezawodowi mają prawo wystąpić do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o zawarcie umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Starosta jest zobowiązany podpisać umowę z rodziną zastępczą niezawodową, która ma pod opieką troje dzieci i posiada trzyletnie doświadczenie jako rodzina zastępcza niezawodowa. Umowa taka jest zawierana w ramach limitu rodzin zastępczych, określonego w programie rozwoju pieczy zastępczej danego powiatu (program jest opracowywany na trzyletnie okresy).

W sytuacji gdy starosta odmówi podpisania umowy - bez podania uzasadnionej przyczyny - rodzina zastępcza może wystąpić do sądu cywilnego z pozwem o zastępcze zawarcie umowy.

W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej o krótszym stażu umowa taka może być zawarta, jeżeli rodzina posiada pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Podobne uprawnienie do zawarcia umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka ma rodzina zastępcza zawodowa posiadająca co najmniej trzyletnie doświadczenie oraz wychowująca sześcioro lub więcej dzieci. Na jej wniosek starosta ma obowiązek zawrzeć z nią umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka. W przypadku gdy rodzina zawodowa ma krótszy staż lub gdy rodzina niezawodowa chce pełnić funkcję rodzinnego domu dziecka starosta na wniosek rodziny podpisze stosowną umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, o ile uzyska ona pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Starosta może podpisać umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka również z osobami, które nie wychowują dzieci w ramach pieczy zastępczej oraz nie mają żadnego stażu w pełnieniu funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej.

ELEMENTY UMOWY

RODZINA ZASTĘPCZA ZAWODOWA

01	Strony umowy	02	Cel i przedmiot umowy
03	Miejsce sprawowania pieczy	04	Sposób i zakres finansowania pieczy zastępczej
05	Liczba dzieci powierzonych rodzinie zastępczej	06	Maksymalna liczbę dzieci, jakie można umieścić w rodzinie zastępczej
07	Gotowość do pełnienia funkcji rodziny zawodowej specjalistycznej/pogotowia rodzinnego	08	Gotowość do sprawowania pieczy zastępczej nad małoletnim umieszczonym w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego za zgodą sądu polskiego
09	Wysokość wynagrodzenia przysługującego rodzinie zastępczej oraz sposób wypłaty	10	Możliwość korzystania ze szkoleń oraz innych form podnoszenia kwalifikacji przez osoby tworzące rodzinę zastępczą

11	Zakres niezbędnej pomocy w razie choroby osób tworzących rodzinę zastępczą lub problemów z powierzonymi dziećmi	12	Warunki czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą, w szczególności związanego z wypoczynkiem
13	Wysokość kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być pełniona funkcja rodziny zastępczej	14	Uprawnienia starosty w zakresie bieżącej kontroli wykonywania umowy
15	Czas, na jaki umowa została zawarta	16	Warunki i sposób zmiany oraz rozwiązania umowy

PROWADZENIE RODZINNEGO DOMU DZIECKA

01	Strony umowy	02	Cel i przedmiot umowy
03	Miejsce sprawowania pieczy	04	Sposób i zakres finansowania działalności rodzinnego domu dziecka, ze wskazaniem wysokości środków przeznaczonych na poszczególne cele
05	Liczba dzieci powierzonych prowadzącemu rodzinny dom dziecka	06	Maksymalna liczba dzieci, jakie można umieścić w danym rodzinnym domu dziecka
07	Gotowość do sprawowania pieczy zastępczej nad małoletnim umieszczonym w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego za zgodą sądu polskiego	08	Wysokość wynagrodzenia przysługującego prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz sposób wypłaty
09	Możliwość korzystania ze szkoleń oraz innych form podnoszenia kwalifikacji przez prowadzącego rodzinny dom dziecka	10	Zakres niezbędnej pomocy w razie choroby prowadzącego rodzinny dom dziecka lub problemów z powierzonymi dziećmi
11	Warunki czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez prowadzącego rodzinny dom dziecka, w szczególności związanego z wypoczynkiem	12	Wysokość kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być prowadzony rodzinny dom dziecka
13	Zasady rozliczania otrzymanych środków	14	Uprawnienia starosty w zakresie bieżącej kontroli wykonywania umowy
15	Wysokość i warunki przyznawania środków finansowych na remonty lub pokrycie kosztów związanych ze zmianą lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym, w którym ma być prowadzony rodzinny dom dziecka		
16	Czas, na jaki umowa została zawarta	17	Warunki i sposób zmiany oraz rozwiązania umowy

Umowa – zarówno o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, jak i prowadzenie rodzinnego domu dziecka – jest umową cywilnoprawną; najczęściej jest to umowa-zlecenie, rzadziej umowa o dzieło.

Co to oznacza?

Wszelkie ewentualne spory wynikające z umowy są rozstrzygane na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego i przez sądy cywilne.

Poszczególne elementy umowy:

- ▶ **strony umowy** – w przypadku gdy umowa jest podpisywana przez osoby pozostające w związku małżeńskim, obie te osoby są stronami zawartej umowy, przy czym wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka będzie przysługiwało osobie wskazanej w umowie,
- ▶ **cel i przedmiot umowy** – np. cel: „w celu zapewnienia opieki dzieciom w ramach rodzinnej pieczy zastępczej”, przedmiot: „prowadzenie rodziny zastępczej zawodowej/rodzinnego domu dziecka”,
- ▶ **miejsce sprawowania pieczy** – adres miejsca zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka,
- ▶ **sposób i zakres finansowania** – tu jest wskazane, czy działalność będzie pokrywana jedynie ze środków powiatu, czy na podstawie porozumienia między kilkoma powiatami (w przypadku gdy w pieczy pozostają dzieci finansowane przez różne jednostki),
- ▶ **liczba dzieci powierzonych** – w tym punkcie wpisuje się liczbę dzieci pozostających aktualnie w pieczy osób zawierających umowę,
- ▶ **maksymalna liczba dzieci** – przy uwzględnieniu gotowości osób sprawujących pieczę i ich warunków mieszkaniowych oraz ich predyspozycji wpisuje się maksymalną liczbę dzieci, jakie mogą być objęte pieczą,
- ▶ **gotowość do pełnienia funkcji rodziny zawodowej specjalistycznej/pogotowia rodzinnego** – w przypadku zawierania umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej w umowie określa się, czy rodzina ma gotowość do pełnienia funkcji rodziny specjalistycznej dla:
 - ▶ dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem

o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,

- ▶ dziecka umieszczonego w trybie postępowania z nieletnimi,
- ▶ małoletniej matki z dzieckiem,
(w przypadku gdy rodzina zawodowa zastępcza ma gotowość o pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego jest to wpisywane w umowie),
- ▶ **gotowość do sprawowania pieczy zastępczej nad małoletnim umieszczonym w pieczy zastępczej** – na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego za zgodą sądu polskiego,
- ▶ **wysokość wynagrodzenia oraz sposób wypłaty** – zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż 2 046 zł (po uwzględnieniu aktualnej rewaloryzacji), a rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego – nie niższe niż 2 659,80 zł; często jednak o wysokości należnego wynagrodzenia rozstrzygają uchwały poszczególnych rad powiatu; co do sposobu wypłaty: powinny być podane takie informacje jak częstotliwość, numer konta bankowego itp.
- ▶ **możliwość korzystania ze szkoleń oraz innych form podnoszenia kwalifikacji** – rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka są zobowiązani do podnoszenia swoich kwalifikacji i w tym punkcie umowy obowiązek ten powinien zostać dookreślony,
- ▶ **zakres niezbędnej pomocy w razie choroby lub problemów z powierzonymi dziećmi** – określenie, w jakim trybie i na jakich zasadach powiat zorganizuje opiekę nad dziećmi w razie nagłego zdarzenia losowego,
- ▶ **warunki czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem, w szczególności związanego z wypoczynkiem** – w jakich terminach należy poinformować organizatora o chęci skorzystania z przerwy w opiece nad dzieckiem,
- ▶ **wysokość kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego** – umowa może określać limit środków, wskazywać procent pokrycia wydatków lub sposób ich dokumentowania i przyznawania,

- ▶ **zasady rozliczania otrzymanych środków** – ten zapis powinien pojawić się w umowie o prowadzenie rodzinnego domu dziecka; może wskazywać np. to, które wydatki z otrzymywanych środków wymagają rozliczania fakturami,
- ▶ **uprawnienia starosty w zakresie bieżącej kontroli nad wykonywaniem umowy** – np. składanie comiesięcznych sprawozdań z opieki nad dziećmi,
- ▶ **wysokość i warunki przyznawania środków finansowych** – na remonty lub pokrycie kosztów związanych ze zmianą lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym bądź domu jednorodzinnym, w którym ma być prowadzony rodzinny dom dziecka; ten zapis dotyczy tylko rodzinnych domów dziecka, którym prawo do takich środków gwarantuje ustawa; w punkcie tym powinny być wskazane maksymalna ilość środków oraz sposób ich rozliczania,
- ▶ **czas, na jaki została zawarta umowa** – w przypadku rodziny zastępczej zawodowej minimalny okres, na jaki zawierana jest umowa, wynosi 4 lata, zaś w przypadku umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka jest to 5 lat;
- ▶ **warunki i sposób zmiany oraz rozwiązania umowy** – w tym punkcie znajdzie się między innymi określenie okresu wypowiedzenia umowy.

Prawo do przerwy w sprawowaniu opieki

Uprawnienie to dotyczy osób pełniących funkcję zawodowej rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Osoby te mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad powierzonym dzieckiem – w wymiarze 30 dni kalendarzowych w trakcie 12 miesięcy.

Jak to wygląda w praktyce?

Rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka są zobowiązani do powiadomienia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o planowanym wypoczynku co najmniej na 30 dni przed jego rozpoczęciem.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia powierzonym dzieciom opiekę w rodzinie pomocowej lub rodzinach pomocowych (jest to uzależnione od liczby

dzieci pozostających pod opieką).

Rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka przekazują dzieci do rodziny pomocowej w dzień poprzedzający rozpoczęcie wypoczynku.

Za czas przerwy w sprawowaniu opieki rodzinie zastępczej zawodowej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie w pełnej wysokości. Nie otrzymują oni jedynie świadczeń na dziecko, gdyż te są przekazywane rodzinie pomocowej.

Prawo do zaliczenia stażu

To uprawnienie jest należne rodzinom zastępczym zawodowym i prowadzącym rodzinny dom dziecka. Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej okres pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz okres prowadzenia rodzinnego domu dziecka wliczają się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych.

Co to oznacza w praktyce?

Lata pełnienia funkcji rodziny zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka zostaną uznane przy naliczaniu emerytury czy dodatku stażowym (w przypadku podjęcia pracy u pracodawcy, który taki dodatek wypłaca).

Prawa do zatrudnienia osoby do pomocy

Prawo to przysługuje zarówno rodzinom zastępczym niezawodowym oraz zawodowym, jak i prowadzącym rodzinny dom dziecka.

Na wniosek rodziny zastępczej niezawodowej lub rodziny zastępczej zawodowej, w której przebywa więcej niż troje dzieci, może zostać zatrudniona osoba do pomocy. W przypadku rodzinnego domu dziecka uprawnienie to przysługuje wówczas, gdy jest w nim umieszczonych więcej niż czworo dzieci.

Jak to wygląda w praktyce?

Rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka składają wniosek do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o zatrudnienie osoby do pomocy.

We wniosku możliwe jest wskazanie osoby, z jaką ma być zawarta umowa. Zgodnie z przepisami prawa może to być współmałżonek osoby tworzącej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową lub prowadzącego rodzinny dom dziecka (w przypadku form zawodowych może to być ta osoba, która nie pobiera wynagrodzenia).

Osoba do pomocy może być zatrudniana w ramach umowy o pracę lub w formie umowy cywilnoprawnej. Do zakresu jej obowiązków należy pomoc w sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarczych. Wymiar czasu pracy takiej osoby nie został określony w ustawie – zależy od wewnętrznych regulacji organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W tym kontekście warto wspomnieć o tym, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobę do pomocy można zatrudnić również na wniosek rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka obejmujących opieką mniejszą liczbę dzieci – np. w przypadku opieki nad dzieckiem poważnie chorym.

Prawo do korzystania z pomocy wolontariuszy

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka przy wykonywaniu swoich zadań związanych z opieką nad dziećmi, zapewnianiem im rozwoju uzdolnień czy aktywnego czasu wolnego ma prawo korzystać z pomocy wolontariuszy. Pomoc ta powinna być zapewniona przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Jak to wygląda w praktyce?

Rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka informuje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o potrzebie skorzystania z pomocy wolontariuszy.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej powinien nawiązać współpracę z lokalnie działającymi organizacjami pozarządowymi, które są w stanie zapewnić taką pomoc lub pozyskać wolontariuszy we własnym zakresie.

Zakres pomocy świadczonej na rzecz rodziny zastępczej przez wolontariusza jest uwarunkowany umową zawartą między wolontariuszem a organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Prawo do opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Aby został on przydzielony, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka musi złożyć o to odpowiedni wniosek.

W czym pomoże koordynator?

Zgodnie z zapisami ustawy do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należą:

- ▶ udzielanie pomocy w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- ▶ przygotowanie – we współpracy z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka – planu pomocy dziecku,
- ▶ pomoc rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązywaniu wzajemnych kontaktów,
- ▶ pomoc w dostępie do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- ▶ zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną (tzw. wolnych prawnie – czyli tych, których rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej),
- ▶ udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej.

Koordynator jest również swego rodzaju łącznikiem pomiędzy rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

W przypadku gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka nie złożą wniosku o objęcie ich opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, wówczas jego obowiązki wykonuje pracownik socjalny zatrudniony u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

3 Świadczenia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka

Świadczenia, które zgodnie z prawem należą się rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka, należy podzielić na **obligatoryjne i fakultatywne**.

Świadczenia obligatoryjne to taka kategoria świadczeń, które rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka muszą otrzymać, gdyż ich wypłatę gwarantuje ustawa. Oznacza to, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej musi mieć zabezpieczone takie środki w budżecie. Świadczenia obligatoryjne wypłacane bezpośrednio na utrzymanie dzieci w pieczy są rewaloryzowane na podstawie odpowiedniego wskaźnika. Ich obecna wysokość wynika z Obwieszczenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 10 marca 2021 r. zamieszczonego w Monitorze Polskim z dnia 17 marca 2021 r. pod poz. 282.

Wysokość **świadczeń fakultatywnych** zależy od posiadania w budżecie powiatu odpowiednich środków finansowych. Tryb ich przyznawania oraz wysokość są najczęściej regulowane przez dokumenty wewnętrzne organizatora (regulaminy, zarządzenia, uchwały).

Istnieje również trzecia kategoria – przyznanie środków na pokrycie utrzymania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz świadczenie na remont.

W niektórych wypadkach mają one bowiem charakter obligatoryjny, a w innych – fakultatywny.

Rodzina zastępcza zwraca się z wnioskiem o przyznanie świadczenia do powiatowego centrum pomocy rodzinie (miejskiego ośrodka pomocy społecznej) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania. Po przeanalizowaniu wniosku organ wydaje decyzję administracyjną, czyli na piśmie powiadamia rodzinę zastępczą, czy przyznał świadczenie, czy też tego odmówił.

W przypadku gdy nie zgadzasz się ze sposobem naliczenia świadczenia lub z odmową jego przyznania, masz prawo wnieść odwołanie od danej decyzji administracyjnej. Składa się je do samorządowego kolegium odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję, w terminie 14 dni od dnia, kiedy otrzymałeś decyzję.

Odwołanie nie ma żadnej szczególnej formy. Wystarczy, że wskażesz, z czym się nie zgadzasz i dlaczego uważasz, że wydana decyzja powinna być zmieniona. Postępowanie odwoławcze jest wolne od jakichkolwiek opłat.

3.1 Świadczenia obligatoryjne

Rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługują następujące świadczenia na każde umieszczone dziecko.

Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka

Jest to świadczenie wypłacane na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej - ma pokryć koszty jego utrzymania. Jego wysokość jest jednak niższa w przypadku spokrewnionej rodziny zastępczej.

Na każde dziecko umieszczone w pieczy zastępczej rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje miesięcznie świadczenie w następującej wysokości:

- ▶ **746 zł** - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej; wysokość świadczenia jest tu niższa z uwagi na przyjęcie przez ustawodawcę, że pieczę zastępczą w ramach rodziny spokrewnionej sprawują osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny wobec małoletniego,
- ▶ **1 131 zł** - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej niezawodowej, rodzinie zastępczej zawodowej lub w rodzinnym domu dziecka.

Dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (tzw. 500+)

Rodzicom zastępczym przysługuje na każde umieszczone w ich rodzinie dziecko dodatek wychowawczy w wysokości 500 zł miesięcznie. Jest on tożsamy z dodatkiem wychowawczym, jaki otrzymują rodzice biologiczni na swoje dzieci.

Dodatek dla dziecka niepełnosprawnego

W przypadku dziecka, które legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności, rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymują dodatek w wysokości 227 zł miesięcznie z tytułu zwiększonych kosztów utrzymania.

Dodatek na dziecko umieszczone w trybie ustawy o postępowaniu z nieletnimi

W przypadku umieszczenia dziecka w specjalistycznej zawodowej rodzinie zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu z nieletnimi przysługuje na nie dodatek w wysokości 227 zł miesięcznie.

Powyższe świadczenia finansowe są przyznawane na wniosek rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Co do zasady formularze stosownych wniosków znajdują się u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Świadczenia są przyznawane za okres od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej do dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko rodziny zastępczej (czyli od daty zamieszkania dziecka w rodzinie zastępczej – nie zawsze jest to data tożsama z datą wydania postanowienia przez sąd).

Pamiętaj!

Świadczenie wychowawcze jest przyznawane na okres 12 miesięcy. Oznacza to, że raz w roku musisz złożyć stosowny wniosek lub oświadczenie u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

3.2 Świadczenia fakultatywne

Jest to grupa świadczeń, które mogą być przyznane na wniosek rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka. Obejmują one następujące formy wsparcia.

Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania, świadczenie jednorazowe z tytułu potrzeb przyjmowanego dziecka

Dofinansowanie do wypoczynku dziecka oraz świadczenie jednorazowe z tytułu potrzeb przyjmowanego dziecka – są to świadczenia fakultatywne, których sposób i tryb przyznawania może być określony w dokumentach wewnętrznych organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Regulacje takie wskazują maksymalną kwotę dofinansowania, wzór wniosku i sposób dokumentowania poniesionych wydatków. Ważne jest to, iż z reguły świadczenia te refinansują wydatki poniesione przez rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka. W przypadku potrzeb przyjmowanego dziecka należy dokonywać te wydatki po umieszczeniu dziecka w rodzinie lub rodzinnym domu dziecka.

Świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki (jednorazowe lub okresowe)

Co obejmuje ta kategoria świadczeń? Jeżeli dziecko wymaga kosztownej diagnostyki, zepsuła się pralka, mieszkanie zostało zalane itp., wówczas rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka może

złożyć wniosek o przyznanie pomocy finansowej z tym związanej.

W przypadku prowadzącego rodzinny dom dziecka świadczenie to ma charakter obligatoryjny. Wysokość środków, jakie mogą być wypłacone z tego tytułu, jest określona w umowie o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego lub budynku jednorodzinnego, w którym sprawowana jest piecza zastępcza

Rodzina zastępcza niezawodowa lub rodzina zastępcza zawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym na:

- czynsz (opłaty z tytułu najmu),
- opłaty za energię elektryczną,
- opłaty za energię ciepłą,
- opał,
- wodę,
- gaz,
- odbiór nieczystości stałych i płynnych,
- dźwig osobowy,
- antenę zbiorczą,
- abonament radiowy i telewizyjny,
- usługi telekomunikacyjne,
- wydatki związane z eksploatacją.

Środki te są wypłacane w wysokości proporcjonalnej do liczby osób tworzących rodzinę zastępczą oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Jak jest to wyliczane?

Wszystkie wydatki poniesione przez rodzinę zastępczą niezawodową lub zawodową są sumowane. Uzyskaną wartość dzieli się następnie przez liczbę wszystkich osób zamieszkujących wspólnie w miejscu sprawowania pieczy. Później wynik tego dzielenia jest mnożony przez liczbę osób tworzących rodzinę zastępczą oraz ich podopiecznych.

Przykładowo: w rodzinie zastępczej zawodowej przebywa aktualnie troje dzieci. W domu tym mieszka również dwoje dzieci biologicznych rodziców zastępczych oraz matka taty zastępczego - czyli w sumie 8 osób. W czerwcu rodzina zastępcza z tytułu ww. opłat poniosła wydatki w wysokości 3200 zł. Oznacza to, że przysługuje jej dofinansowanie w wysokości 2000 zł (bo: $3200 : 8 = 400$, $400 \times 5 = 2000$).

W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej świadczenie to ma charakter fakultatywny. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy w rodzinie zastępczej zawodowej przebywa co najmniej czworo dzieci - wtedy świadczenie takie jej się należy, o ile wniosek zostanie pozytywnie zaopiniowany przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (potwierdzi on zasadność poniesionych kosztów).

W przypadku rodzinnego domu dziecka świadczenie to jest gwarantowane umową o prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Sposób wyliczania jego wysokości jest taki sam, ale umowa może przewidywać maksymalną kwotę miesięcznych kosztów utrzymania do wypłaty (np. nie więcej niż 2500 zł miesięcznie).

Świadczenie na pokrycie kosztów remontu lokalu mieszkalnego w domu wielorodzinnym lub budynku mieszkalnego

Świadczenie na pokrycie kosztów remontu lokalu mieszkalnego w domu wielorodzinnym lub budynku mieszkalnego jest świadczeniem fakultatywnym, które może być przyznane rodzinie zastępczej zawodowej. Służy ono do pokrycia kosztów niezbędnego remontu, jednak nie częściej niż raz w roku.

Prowadzący rodzinny dom dziecka ma prawo do tożsamego świadczenia, z tym że w jego przypadku jest ono obligatoryjne. Przyznaje się je na zasadach i w wysokości określonej w umowie o prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Dodatkowo oprócz pokrycia kosztów remontu prowadzący rodzinny dom dziecka ma prawo otrzymać środki związane z zamianą zajmowanego mieszkania lub budynku jednorodzinnego.

3.3 Świadczenia – podsumowanie

RODZAJE ŚWIADCZEŃ I ZAKRES ICH PRZYSŁUGIWANIA

ŚWIADCZENIE	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzinny dom dziecka	Tymczasowa rodzina zastępcza
Na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	Obligatoryjne	Obligatoryjne	Obligatoryjne	Obligatoryjne	Obligatoryjne
Dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego	Obligatoryjne	Obligatoryjne	Obligatoryjne	Obligatoryjne	Obligatoryjne
Dodatek dla dziecka niepełnosprawnego	Obligatoryjne	Obligatoryjne	Obligatoryjne	Obligatoryjne	Obligatoryjne
Dodatek na dziecko umieszczone w trybie ustawy o postępowaniu z nieletnimi			Obligatoryjne		
Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	Fakultatywnie	Fakultatywnie	Fakultatywnie	Fakultatywnie	
jednorazowe z tytułu potrzeb przyjmowanego dziecka	Fakultatywnie	Fakultatywnie	Fakultatywnie	Fakultatywnie	
z tytułu zdarzeń losowych i in.	Fakultatywnie	Fakultatywnie	Fakultatywnie	Obligatoryjne	
na utrzymanie lokalu mieszkalnego		Fakultatywnie	Fakultatywnie / Obligatoryjne	Obligatoryjne	
na pokrycie kosztów remontu			Fakultatywnie	Obligatoryjne	

4 Współdziałanie z organami administracji samorządowej i sądami

4.1 Zespoły ds. oceny sytuacji dziecka

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Ma to na celu:

- ▶ ustalenie aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka,
- ▶ analizę stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną,
- ▶ modyfikowanie planu pomocy dziecku,
- ▶ monitorowanie procedur adopcyjnych (w przypadku dzieci w procedurze adopcyjnej),
- ▶ ocenę stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb,
- ▶ ocenę zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- ▶ ewentualnej konieczności umieszczenia dziecka w placówce resocjalizacyjnej, leczniczej czy pomocy społecznej (np. domu pomocy społecznej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapeutycznym).

Zespół do spraw oceny sytuacji dziecka w pieczy zastępczej jest powoływany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej nie rzadziej niż raz na pół roku (w przypadku dziecka do lat trzech – raz na trzy miesiące). Ma on na celu na bieżąco omawiać realizację programu pomocy dziecku, monitorować możliwość powrotu do rodziny biologicznej oraz wypracowywać nowe cele i sposoby pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy. Udział w takim zespole powinny brać wszystkie osoby mające decydujący wpływ na dobrostan dziecka.

zastępczej jest dokonywana przy udziale:

- ▶ rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka,
- ▶ psychologa,
- ▶ pedagoga,
- ▶ asystenta rodziny (o ile współpracuje z rodzicami biologicznymi dziecka, a ci nie są pozbawieni władzy rodzicielskiej),
- ▶ przedstawiciela ośrodka adopcyjnego (w przypadku dzieci zakwalifikowanych do adopcji),
- ▶ koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- ▶ rodziców dziecka – o ile nie są pozbawieni władzy rodzicielskiej.

Ponadto w ocenie sytuacji mogą brać również udział:

- ▶ przedstawiciele sądu właściwego (kurator, sędzia rodzinny),
- ▶ przedstawiciele policji,
- ▶ nauczyciele dziecka,
- ▶ osoby bliskie dziecku,
- ▶ przedstawiciele fundacji, stowarzyszeń, które zajmują się problematyką dziecka i rodziny.

Po dokonaniu takiej oceny sytuacji organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej i przekazuje ją do sądu.

4.2 Wnioski i sprawozdania

Prawo do składania wniosków do sądu oraz obowiązek składania sprawozdań zależą tak naprawdę od sytuacji prawnej dziecka. W przypadku gdy rodzice dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej mają tylko ograniczone prawa rodzicielskie, wówczas to oni są uprawnieni do reprezentacji dziecka.

Niezależnie od powyższego jednak rodzic zastępczy i prowadzący rodzinny dom dziecka mają obowiązek współdziałać z sądem rodzinnym dla dobra dziecka.

Za każdym razem, gdy masz wrażenie, że podjęcie przez sąd danego działania jest zgodne z dobrem dziecka, możesz złożyć stosowny wniosek. Jeżeli sąd uzna, że sytuacja istotnie tego wymaga, podejmie postępowanie z urzędu. O tym, czy będziesz w nim występować w roli jednej ze stron, zostaniesz poinformowany przez sąd.

Do sądu możesz składać m.in. wnioski o:

- ▶ uregulowanie kontaktów z rodzicami biologicznymi,
- ▶ zgodę na urlopowanie dziecka do rodziny biologicznej,
- ▶ uregulowanie sytuacji prawnej dziecka umieszczonego w Twojej pieczy,

- ▶ zgodę na wyrobienie dziecku paszportu lub dowodu osobistego

Jak napisać taki wniosek?

- ▶ Podaj swoje dane jako osoby wnoszącej o rozstrzygnięcie wniosku.
- ▶ Podaj dane rodziców biologicznych dziecka.
- ▶ Napisz, o co prosisz sąd lub jakiego rozstrzygnięcia oczekujesz.
- ▶ Pamiętaj, że sąd może Cię wezwać do uzupełnienia wniosku.

Innym sposobem współdziałania jest udzielanie informacji na wezwanie sądu rodzinnego. Pamiętaj, że za każdym razem, gdy sąd zwróci się do Ciebie z wnioskiem o udzielenie wyczerpującej informacji lub udostępnienie dokumentów, masz obowiązek to zrobić.

Formę współdziałania z sądem rodzinnym stanowią również wywiady kuratora lub pracownika socjalnego zatrudnionego w ośrodku pomocy społecznej. Są one przeprowadzane na zlecenie sądu.

4.3 Opieka prawna

W przypadku gdy podczas pobytu dziecka u Ciebie jego rodzice biologiczni zostaną pozbawieni władzy rodzicielskiej, sąd wyznaczy dla dziecka opiekuna prawnego. Zgodnie z zapisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego postępowanie o ustanowienie opiekuna prawnego wszczynane jest z urzędu. Gdy dziecko jest umieszczone w pieczy rodzinnej, w pierwszym rzędzie na opiekunów prawnych są wyznaczani rodzice zastępczy lub prowadzący rodzinny dom dziecka. Jeżeli jednak chcesz mieć gwarancję, że na pewno tak będzie lub zależy Ci na przyśpieszeniu procesu wyznaczenia Cię na opiekuna prawnego, możesz złożyć do sądu stosowny wniosek.

Gdy jesteś opiekunem prawnym dziecka, wówczas to Ty masz prawo do jego reprezentacji. Opieka prawna została skonstruowana w ten sposób, by zapewnić możliwość reprezentowania dziecka w sprawach codziennego życia. W niektórych sytuacjach opiekun prawny będzie

potrzebował dodatkowej zgody sądu rodzinnego na przeprowadzenie danej czynności prawnej. Ogólnie rzecz ujmując, dzieje się tak w przypadku spraw „większego kalibru” – takich jak sprzedaż nieruchomości należącej do dziecka czy zgoda na uznanie ojcostwa przez ojca biologicznego dziecka.

Jako opiekun prawny będziesz zobowiązany do składania do sądu rodzinnego okresowych sprawozdań (ich częstotliwość wskazana jest w postanowieniu o ustanowieniu opieki prawnej). Co do zasady sądy wysyłają wezwania do złożenia sprawozdania wraz z określeniem, o jakie informacje występują.

Pamiętaj! Jako rodzic zastępczy nie możesz odmówić udzielenia informacji niezbędnych do przeprowadzenia wywiadu, gdyż jest on niezbędny dla sądu do podjęcia określonych rozstrzygnięć.

4 | Uprawnienia rodziców zastępczych w kontekście innych zapisów ustawowych

Jakie informacje znajdziesz w tym rozdziale?

- ▶ W jakich sytuacjach rodzina zastępcza może reprezentować dziecko w niej umieszczone?
- ▶ Jakie uprawnienia ma opiekun prawny dziecka?
- ▶ Czy rodzice zastępczy są uprawnieni do urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego?
- ▶ Jakie rodzaje świadczeń rodzinnych może pobierać rodzina zastępcza?
- ▶ Czy rodzina zastępcza, która nie jest opiekunem prawnym, może zapisać dziecko do placówki oświatowej, pójść z nim do lekarza lub zdiagnozować je psychicznie?
- ▶ Jak wygląda umieszczenie dziecka z pieczy w szpitalu psychiatrycznym?

1 Zakres reprezentacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

Zakres reprezentacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka został dookreślony w zapisach Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo i obowiązek reprezentować dziecko w sprawach związanych z wykonywaniem bieżącej pieczy, opieką i wychowaniem oraz w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokajanie jego potrzeb.

Również rozwiązania ustawowe regulujące poszczególne dziedziny życia zrównują w niektórych przypadkach uprawnienia rodziców zastępczych i biologicznych.

Ten zapis oraz uregulowania innych ustaw sprawiają, że rodzic zastępczy lub prowadzący rodzinny dom dziecka, który nie jest opiekunem prawnym dziecka w codziennych sprawach związanych z opieką i wychowaniem, nie powinien napotykać większych trudności w tym zakresie.

W sytuacji braku opieki prawnej, gdy szczegółowe przepisy prawa wymagają działania przedstawiciela ustawowego (rodzic biologiczny) lub opiekuna prawnego, istnieją rozwiązania prawne umożliwiające dokonanie poszczególnych czynności za zgodą sądu rodzinnego.

Rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka mogą wystąpić do sądu z wnioskiem o wydanie zgody na dokonanie określonej czynności. Sytuacje takie nie zdarzają się na szczęście zbyt często i zazwyczaj zakres reprezentacji określony w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym jest wystarczający do prawidłowej opieki nad dzieckiem.

Opiekun prawny jest ustanawiany w przypadku:

- ▶ odebrania rodzicom władzy rodzicielskiej,
- ▶ zawieszenia władzy rodzicielskiej.

Z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądu rodzinnego o pozbawieniu lub zawieszeniu władzy rodzicielskiej, rodzice biologiczni przestają być przedstawicielami ustawowymi dziecka, a tym samym zostaje ono pozbawione opieki prawnej.

W takiej sytuacji konieczne jest ustanowienie opieki dla małoletniego.

W wypadku gdy dziecko umieszczone jest w pieczy rodzinnej, sąd powierza sprawowanie opieki przede wszystkim rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka. Teoretycznie powinno to nastąpić w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się postanowienia o odebraniu (lub zawieszeniu) władzy rodzicielskiej. Jednak w praktyce – z uwagi na duże obłożenie sprawami sądów rodzinnych – procedura taka może się wydłużyć nawet do kilku miesięcy.

Aby przyspieszyć postępowanie w sprawie wyznaczenia opiekuna prawnego, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka mogą sami złożyć do sądu rodzinnego wniosek o ustanowienie ich opiekunem prawnym powierzonego dziecka. Należy to zrobić po uprawomocnieniu się orzeczenia o pozbawieniu (lub zawieszeniu) władzy rodzicielskiej.

Pamiętaj, że zgodnie z zapisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka nie przysługuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji opiekuna prawnego.

Zarówno opieka prawna, jak i reprezentacja wynikająca z bycia opiekunem zastępczym trwa do chwili, kiedy dziecko osiągnie pełnoletność (ukończy 18. rok życia) lub kiedy zostanie przywrócona w stosunku do niego władza rodzicielska (bądź kiedy ustaną przyczyny zawieszenia tej władzy).

ZAKRES REPREZENTACJI DZIECKA

OPIEKUN ZASTĘPCZY

- ▶ reprezentacja w zakresie spraw związanych z bieżącą opieką
- ▶ zgoda sądu lub przedstawiciela ustawowego na pozostałe czynności

OPIEKUN PRAWNY

- ▶ szeroki zakres reprezentacji
- ▶ zezwolenie sądu opiekuńczego we wszystkich ważniejszych sprawach

PRZEDSTAWICIEL USTAWOWY (rodzic biologiczny)

- ▶ szeroki zakres reprezentacji
- ▶ brak ingerencji sądu (poza sytuacjami wskazanymi wprost w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym)

Reasumując: w przypadku rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka zdarzają się sytuacje, gdy przepisy szczególne nakładają obowiązek podpisania zgody przez opiekuna prawnego. Wtedy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka występuje do sądu rodzinnego o zgodę na określoną czynność.

W przypadku gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka są opiekunami prawnymi dziecka, zgoda sądu rodzinnego będzie wymagana według przepisów prawa „w ważniejszych sprawach”. Kodeks rodzinny i opiekuńczy nie dookreśla jednak tego, jaka kategoria spraw tego wymaga. Na pewno będą to kwestie związane z majątkiem dziecka (np. sprzedaż mieszkania należącego do dziecka, przyjęcie lub odrzucenie spadku w imieniu dziecka).

2 Alimenty dla dziecka powierzonego

Dziecko umieszczone w pieczy zastępczej jest uprawnione do otrzymywania alimentów od osób najbliższych (rodziców, ewentualnie dziadków lub rodzeństwa).

Zgodnie z przepisami prawa kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie w powiecie zobowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej musi dochodzić takich świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok.

Uprawnienie do złożenia pozwu o alimenty przysługuje również rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka. Pamiętaj jednak o tym, że jest to Twoje uprawnienie, a nie obowiązek.

Jak przygotować się do złożenia pozwu o alimenty?

Aby prawidłowo wskazać wysokość alimentów, o jakie chcesz wnosić dla swojego podopiecznego (samodzielnie lub za pośrednictwem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie), musisz sporządzić zestawienie wydatków. Najlepiej przez okres około trzech miesięcy spisywać sobie, ile pieniędzy przeznaczasz na

wyżywienie, ubiór, rozrywkę, rozwój zainteresowań czy leczenie. W wyliczeniu tym uwzględnij też np. kwotę, jaką musisz miesięcznie odłożyć, by zorganizować dziecku wyjazd wakacyjny czy też zimowisko. Nie muszą to być dokładne sumy - wystarczy, że orientacyjnie określisz, ile co kosztuje.

Do samodzielnego złożenia wniosku o alimenty wymagane są: akt urodzenia dziecka oraz kopia postanowienia o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej lub o opiece prawnej.

Ważne!

Rodzice biologiczni są zobowiązani do alimentacji dziecka nawet w sytuacji, gdy zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej.

Dziecko przebywające w pieczy zastępczej ma również prawo do dziedziczenia po członkach swojej rodziny biologicznej (dziadkach, rodzicach) - niezależnie od tego, czy rodziców pozbawiono władzy rodzicielskiej.

3 Uprawnienia rodzicielskie opiekuna zastępczego wynikające z Kodeksu pracy

(uprawniona rodzina zastępcza niezawodowa lub rodzina zastępcza spokrewniona)

3.1 Urlop macierzyński

Zgodnie z zapisami Kodeksu pracy (art. 1824, art. 183) pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie jako rodzina zastępcza (z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka), **ma prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze:**

- ▶ 20 tygodni - w przypadku przyjęcia jednego dziecka
- ▶ 31 tygodni - w przypadku przyjęcia dwojga dzieci,
- ▶ 33 tygodnie - w przypadku przyjęcia trojga dzieci,
- ▶ 35 tygodni - w przypadku przyjęcia czworga dzieci,

- ▶ 37 tygodni - w przypadku przyjęcia pięciorga lub większej liczby dzieci.

Urlop ten jest należny w przypadku przyjęcia dziecka poniżej 7. roku życia, a w przypadku przyjęcia do rodziny dziecka z orzeczoną odroczonego obowiązkiem szkolnym - do ukończenia przez niego 10. roku życia.

W przypadku gdy do rodziny zastępczej trafi dziecko tuż przed 7. urodzinami (ewentualnie 10. w przypadku dziecka o odroczonego obowiązku szkolnym), urlop macierzyński należy im się w wymiarze 9 tygodni.

3.2 Urlop rodzicielski

Rodzicom zastępczym przysługuje również urlop rodzicielski w wymiarze:

- ▶ 32 tygodnie w przypadku przyjęcia jednego dziecka,
- ▶ 34 tygodnie w przypadku przyjęcia dwojga lub większej liczby dzieci.

Za okres tego urlopu przysługuje zasiłek macierzyński w wysokości 80% wynagrodzenia (w przypadku gdy osoba uprawniona od razu występuje z wnioskiem o udzielenie

urlopu rodzicielskiego) lub 100% wynagrodzenia za okres urlopu macierzyńskiego i 60% za okres urlopu rodzicielskiego (kiedy pracownik złoży wniosek o taki sposób wypłaty lub złoży wniosek o urlop rodzicielski w czasie trwania urlopu macierzyńskiego).

Z urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego mogą skorzystać tylko osoby tworzące rodzinę zastępczą niezawodową lub rodzinę zastępczą spokrewnioną.

4 Uprawnienia wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest przesłanką negatywną przyznania świadczeń określonych w Ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Od zasady tej jednak możliwe są niżej opisane wyjątki, które wynikają z natury zasiłków należnych dziecku lub jego opiekunom.

Do świadczeń, które po spełnieniu ustawowych przesłanek mogą być przyznane opiekunom zastępczym, należą:

- ▶ jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka - tzw. becikowe,

- ▶ zasiłek pielęgnacyjny,
- ▶ specjalny zasiłek opiekuńczy,
- ▶ świadczenie pielęgnacyjne,
- ▶ świadczenie rodzicielskie - tzw. kosiniakowe.

Wszystkie niżej opisane świadczenia są wypłacane przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej. W ośrodkach tych udostępniane są zarówno wnioski, które należy wypełnić, jak i szczegółowe informacje dotyczące wymaganych dokumentów, od których złożenia zależy przyznanie wnioskowanego świadczenia.

4.1 Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (uprawniony opiekun prawny) (tzw. becikowe)

Jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka - tzw. becikowe - przyznaje się: rodzicom, opiekunowi faktycznemu (na gruncie ustawy o świadczeniach rodzinnych jest to osoba, która wystąpiła do sądu o przysposobienie dziecka) lub opiekunowi prawnemu dziecka.

Warunkiem możliwości ubiegania się przez rodzinę zastępczą o przyznanie becikowego jest posiadanie

opieki prawnej nad dzieckiem umieszczonym w jej pieczy zastępczej. Nie ma przy tym znaczenia, czy sprawowana jest ona w formie rodziny spokrewnionej, niezawodowej, czy też zawodowej.

O przyznanie świadczenia należy się zwrócić do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania ośrodka pomocy społecznej. Należy to zrobić w ciągu 12 miesięcy od dnia uzyskania opieki prawnej.

4.2 Zasiłek pielęgnacyjny (uprawnione wszystkie dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej)

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje dziecku niepełnosprawnemu. Oznacza to, że jedynym warunkiem jego uzyskania jest posiadanie przez dziecko orzeczenia o niepełnosprawności. Wniosek o zasiłek pielęgnacyjny należy złożyć do właściwego miejscowo ośrodka pomocy

społecznej. Może z nim wystąpić rodzina zastępcza (bez względu na formę) - niezależnie od tego, czy ma ona także status opiekunów prawnych. Do wniosku należy dołączyć kopię postanowienia albo o byciu rodziną zastępczą, albo o opiece prawnej.

4.3 Specjalny zasiłek opiekuńczy (uprawniona rodzina zastępcza spokrewniona)

Specjalny zasiłek opiekuńczy jest świadczeniem przysługującym z tytułu sprawowania osobistej opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem. Obecnie wynosi on 620 zł

miesięcznie. O wypłatę tego świadczenia mogą wystąpić jedynie osoby sprawujące pieczę w ramach spokrewnionej rodziny zastępczej.

4.4 Świadczenie pielęgnacyjne (uprawniona rodzina zastępcza spokrewniona)

Świadczenie pielęgnacyjne jest wypłacane opiekunowi dziecka niepełnosprawnego, który rezygnuje z pracy zarobkowej (lub jej nie podejmuje) w celu zapewnienia dziecku niepełnosprawnemu osobistej opieki. Obecnie wysokość tego świadczenia wynosi 1971 zł miesięcznie

(kwota ta podlega corocznej waloryzacji).

O wypłatę takiego świadczenia mogą się starać jedynie osoby sprawujące pieczę zastępczą w ramach rodziny spokrewnionej.

4.5 Świadczenie rodzicielskie (uprawnione rodzina zastępcza spokrewniona oraz rodzina zastępcza niezawodowa)

Świadczenie rodzicielskie – tzw. kosiniakowe – jest wypłacane w miejsce pobierania zasiłku macierzyńskiego osobom, które w dniu objęcia dziecka opieką nie miały uprawnień pracowniczych, a co za tym idzie: nie mogły przejść na urlop macierzyński. Obecnie wynosi ono 1000 zł.

Świadczenie jest wypłacane rodzinie zastępczej spokrewnionej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przez okres:

- ▶ 52 tygodnie – w przypadku objęcia opieką jednego dziecka,
- ▶ 65 tygodni – w przypadku objęcia opieką dwojga dzieci,
- ▶ 67 tygodni – w przypadku objęcia opieką trojga dzieci,

- ▶ 69 tygodni – w przypadku objęcia opieką czworga dzieci,
- ▶ 71 tygodni – w przypadku objęcia opieką pięciorga i większej liczby dzieci.

Świadczenie przysługuje rodzicowi zastępczemu od dnia objęcia dziecka lub dzieci opieką, jednak nie dłużej niż do dnia ukończenia przez dziecko 7. roku życia, a w przypadku dziecka z odroczonym obowiązkiem szkolnym – 10. roku życia.

4.6 Piecza zastępcza a ustawa o świadczeniach rodzinnych – podsumowanie

FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ A ŚWIADCZENIA

	Zasiłek pielęgnacyjny	Specjalny zasiłek opiekuńczy	Świadczenie pielęgnacyjne	Świadczenie rodzicielskie, tzw. kosiniakowe
Rodzina zastępcza spokrewniona	X	X	X	X
Rodzina zastępcza niezawodowa	X			X
Rodzina zastępcza zawodowa	X			
Prowadzący rodzinny dom dziecka	X			

Ważne!

Do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka - tzw. becikowego - uprawniona jest rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka pod warunkiem sprawowania opieki prawnej.

5 Uprawnienia do świadczenia z programu „Dobry Start” (tzw. 300+)

Świadczenie „Dobry Start” przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, do 20. roku jego życia (w przypadku dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 24. roku życia).

Wniosek składa się między 1 lipca a 30 listopada za pośrednictwem:

- portalu informacyjno-usługowego emp@tia,
- bankowości internetowej,
- portalu PUE ZUS.

Wniosek składa rodzina zastępcza - bez względu na jej formę oraz niezależnie od sprawowanej opieki prawnej.

Należy do niego dołączyć zaświadczenie o sprawowaniu pieczy zastępczej nad dzieckiem, którego wniosek dotyczy. Stosowne zaświadczenia wystawia powiatowe centrum pomocy rodzinie (a w mieście na prawach powiatu - miejski ośrodek pomocy społecznej).

6 Diagnostyka medyczna oraz leczenie dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej

Diagnostyka oraz leczenie dziecka są jednymi z podstawowych obowiązków rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka. Zgodnie z zapisami ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka ma prawo do przeprowadzania diagnostyki oraz leczenia dziecka niezależnie od posiadanej opieki prawnej. W ustawie tej używa się w tym kontekście pojęcia „opiekun faktyczny”. Zgodnie z jej zapisami „opiekunem faktycznym jest każda osoba opiekująca się dzieckiem na stałe, o ile obowiązek opieki nie wynika z obowiązku ustawowego”. Oznacza to, że osoby tworzące dla dziecka rodzinną pieczę zastępczą mają prawo do udzielania zgody na wszelką diagnostykę oraz leczenie, które nie wymagają zgody opiekuna prawnego.

Zakres tych czynności obejmuje: badania diagnostyczne krwi i moczu, diagnostykę obrazową, w tym USG, a także wszelką pomoc udzielaną w gabinecie lekarza dentystry i lekarza pediatry (rodzinnego) oraz pobyty dziecka w szpitalu.

Przepisy regulujące warunki udzielania świadczeń medycznych są bardzo elastyczne, a co za tym idzie – w niewielu przypadkach wymagają zgody przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego dziecka.

Co ważne, zgoda na udzielenie świadczenia w przypadku małoletniego powyżej 16. roku życia jest udzielana również przez niego. A zatem jeżeli dana diagnostyka lub leczenie dotyczy dziecka, które ukończyło 16. rok życia, ma ono prawo udzielić lub odmówić zgody na jego wykonanie.

Jeśli zdarzy się tak, że 16-letni pacjent i jego opiekun prawny lub opiekun faktyczny mają rozbieżne stanowisko co do zgody na określone świadczenie medyczne, wówczas potrzebne będzie rozstrzygnięcie sądu opiekuńczego.

Pisemna zgoda przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego oraz pacjenta powyżej 16. roku życia wymagana jest w przypadku:

- ▶ zabiegu operacyjnego,
- ▶ zastosowania metody leczenia lub diagnostyki stwarzającej dla pacjenta podwyższone ryzyko.

W sytuacji gdy nie ma możliwości podpisania zgody przez przedstawiciela ustawowego dziecka a rodzina zastępcza nie jest jego opiekunem prawnym, wymagana jest zgoda sądu opiekuńczego.

Sądem opiekuńczym, do którego należy się zwrócić z wnioskiem o wyrażenie zgody na określoną czynność medyczną, jest sąd rodzinny właściwy ze względu na miejsce dokonania czynności (czyli w miejscowości, w której znajduje się szpital lub inny podmiot medyczny). W przypadku wydawania przez sąd zgody na udzielenie konkretnego świadczenia – tzn. zabiegu operacyjnego, leczenia lub diagnostyki – przed złożeniem stosownego wniosku dobrze jest ustalić szczegółową treść zgody z osobą odpowiedzialną z ramienia szpitala. Sąd wydaje decyzję na podstawie przedstawionej dokumentacji medycznej. Odbywa się to na posiedzeniu niejawnym.

W przypadku gdy zabieg operacyjny, diagnostyka albo leczenie jest przeprowadzane w stanie zagrożenia życia, zgoda opiekuna prawnego nie jest wymagana.

7 Diagnostyka psychologiczna dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej

Wśród dzieci, które zostały umieszczone w pieczy rodzinnej, często pojawia się konieczność uzyskania szczegółowej diagnozy psychologicznej czy też psychopedagogicznej – po to, aby określić te obszary, w których wymagana jest wzmocniona praca z dzieckiem.

W przypadku gdy badanie takie przeprowadza się w poradni psychologiczno-pedagogicznej, zgoda opiekuna prawnego nie jest konieczna. Ustawa Prawo oświatowe – która stanowi podstawę funkcjonowania tych poradni – w art. 4 pkt 19 zrównuje na gruncie placówek oświatowych (a taką jest wskazana poradnia) uprawnienia rodzica, opiekuna zastępczego oraz osoby sprawującej opiekę w ramach pieczy zastępczej. Oznacza to, że zarówno do wydania opinii, jak i do wystawienia orzeczenia przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną wystarczający jest podpis rodzica zastępczego.

Podobnie powinno być w przypadku uzyskania opinii psychologicznej w innych poradniach lub gabinetach psychologicznych.

Pamiętaj!

Jeżeli dziecko wymaga diagnostyki psychologicznej i brak opieki prawnej przeszkadza Ci w jej uzyskaniu, możesz się zwrócić do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o pomoc w uzyskaniu takiej diagnozy. Zgodnie bowiem z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator ma obowiązek zapewnić rodzinie zastępczej dostęp do koniecznej pomocy i diagnostyki psychologicznej.

W przypadku gdy do uzyskania diagnozy konieczna jednak okaże się zgoda opiekuna prawnego, a nie jesteś w stanie jej uzyskać od rodziców biologicznych, wówczas powinieneś się zwrócić do sądu rodzinnego z wnioskiem o wydanie zgody na przeprowadzenie stosownej diagnozy psychologicznej.

8 Umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym dziecka znajdującego się w rodzinnej pieczy zastępczej

Pobyt w szpitalu psychiatrycznym jest swego rodzaju ograniczeniem swobody i wolności osoby w nim umieszczonej. Przyczyny, które motywują do poczynienia takiego kroku, mają złożoną naturę emocjonalną i psychiczną. Z tego względu ustawa o ochronie zdrowia psychicznego zawiera wiele uregulowań mających na celu ochronę osoby, która ma być umieszczona w szpitalu psychiatrycznym.

W pierwszym rzędzie należy zauważyć, że na gruncie tej ustawy nie ma znaczenia, czy rodzina zastępcza sprawuje opiekę prawną nad dzieckiem, czy też nie. Każdorazowe planowe przyjęcie dziecka do szpitala psychiatrycznego w ramach tzw. obserwacji (czyli najczęściej celem przeprowadzenia diagnozy psychiatrycznej) będzie wymagało zgody sądu opiekuńczego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka (rodziny zastępczej).

Procedura ta obejmuje następujące etapy:

- ▶ skierowanie do szpitala psychiatrycznego,

- ▶ wniosek do sądu o udzielenie zgody na leczenie szpitalne,
- ▶ postępowanie przed sądem (obejmujące często badanie dziecka przez biegłego z zakresu psychiatrii),
- ▶ wydanie przez sąd zgody lub brak takiej zgody.

Powyższa procedura nie ma zastosowania w przypadku, gdy dochodzi do natychmiastowego umieszczenia dziecka w szpitalu psychiatrycznym:

- ▶ w stanie bezpośredniego zagrożenia jego życia lub zdrowia (który najczęściej jest spowodowany próbą samobójczą lub masywnym samookaleczeniem),
- ▶ gdy dziecko swym zachowaniem zagroziło życiu lub zdrowiu innych osób.

W tych przypadkach dyrektor szpitala psychiatrycznego zawiadamia o sytuacji sąd opiekuńczy właściwy ze względu na miejsce siedziby szpitala. W zawiadomieniu wskazuje on przyczyny uzasadniające niezwłoczne przyjęcie małoletniego do szpitala.

9 Edukacja dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

Rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, umożliwiając mu również dostęp do edukacji. Ustawa wskazuje, że uprawnienia rodzica zastępczego w zakresie edukacji są tożsame z tymi, które mają rodzice biologiczni (art. 4 pkt 19 ustawy Prawo oświatowe) - i to bez względu na to, czy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka sprawuje opiekę prawną nad dzieckiem.

Oznacza to, że rodzic zastępczy lub prowadzący rodzinny dom dziecka ma prawo:

- ▶ zapisać dziecko do wybranej przez siebie placówki oświatowej (szkoły, przedszkola),
- ▶ uczestniczyć w wywiadówkach,
- ▶ pozyskiwać wszelkie informacje związane z postępami edukacyjnymi dziecka,
- ▶ udzielać zgód na wszelkie wyjazdy organizowane przez przedszkole czy szkołę.

5 | Proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej

Jakie informacje znajdziesz w tym rozdziale?

- ▶ Czym jest proces usamodzielniania się wychowanka pieczy rodzinnej?
- ▶ W jaki sposób i po co tworzy się indywidualny program usamodzielnienia?
- ▶ Pod jakimi warunkami i w jakim trybie przyznawane są świadczenia związane z procesem usamodzielniania się?
- ▶ Jakie świadczenia należą się osobie usamodzielniającej się?

1 Kluczowe elementy procesu usamodzielniania

W myśl przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej usamodzielnienie to proces przebiegający według zapisanego planu (indywidualny program usamodzielniania), a jego przebieg jest monitorowany (przez opiekuna usamodzielniania).

Dla wychowanka pieczy zastępczej rozpoczyna się on w wieku 17 lat. Jest on wówczas zobowiązany do wyboru osoby, która będzie pełnić dla niego funkcję opiekuna usamodzielniania. Proces ten może trwać do 26. roku życia. Jest to maksymalny termin, do którego można uzyskać część świadczeń przysługujących

usamodzielniającemu się wychowankowi pieczy zastępczej – zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej.

Proces usamodzielniania opiera się na dwóch podstawach, które są kluczowe dla jego przebiegu – **opiekunie usamodzielniania** oraz **indywidualnym programie usamodzielniania**.

Ukoronowaniem procesu usamodzielniania jest gładkie przejście pełnoletniego wychowanka pieczy zastępczej z rodziny, w której się wychowywał, do samodzielnego życia.

PROCES USAMODZIELNIANIA

1.1 Opiekun usamodzielniania

Opiekun usamodzielniania tworzy wraz z osobą usamodzielniającą się indywidualny program usamodzielniania, wspomaga ją podczas całego tego procesu, a po jego zakończeniu dokonuje wraz z nią i kierownikiem powiatowego centrum pomocy rodzinie (dyrektorem miejskiego ośrodka pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu) oceny końcowej procesu usamodzielniania.

Opiekuna usamodzielniania wskazuje wychowanek rodzinnej pieczy zastępczej najpóźniej w dniu ukończenia 17 lat, a więc na rok przed osiągnięciem pełnoletności.

Opiekunem usamodzielniania może być:

- ▶ osoba tworząca rodzinę zastępczą,
- ▶ prowadzący rodzinny dom dziecka,
- ▶ koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- ▶ inna osoba wskazana przez osobę usamodzielniającą się (po zaakceptowaniu przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie lub dyrektora miejskiego ośrodka pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu).

Każdy kandydat na opiekuna usamodzielnienia musi wyrazić pisemną zgodę na pełnienie tej funkcji (formularze do wykonania tej czynności mają zwykle ośrodki rodzinnej pieczy zastępczej). Wybór ten powinien następnie zostać zaakceptowany przez dyrekcję miejskiego ośrodka pomocy rodzinie lub powiatowego centrum pomocy rodzinie – właściwych do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Podczas procesu usamodzielnienia możliwa jest zmiana opiekuna usamodzielnienia.

Dobrze, aby była nim osoba, którą dziecko darzy zaufaniem i która jest dla niego autorytetem. Gdy jako rodzina zastępcza masz przed sobą ten etap swojej pieczy, warto sprawdzić, czy może jakaś lokalna organizacja pozarządowa działająca na rzecz dzieci z pieczy organizuje program mentorski i oferuje nastolatkom pomocy na tym – niezwykle dla nich trudnym – etapie życia.

1.2 Indywidualny program usamodzielnienia

Indywidualny program usamodzielnienia (IPU) stanowi swoistą mapę drogową określającą, w jaki sposób młody człowiek przygotowuje się do swej dorosłości. Jest on tworzony wraz z opiekunem usamodzielnienia i określa w szczególności:

- ▶ zakres współdziałania osoby usamodzielniającej się z opiekunem usamodzielnienia,
- ▶ sposób uzyskania przez osobę usamodzielniającą się:
 - ▶ wykształcenia,
 - ▶ kwalifikacji zawodowych,
 - ▶ pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
 - ▶ zatrudnienia.

IPU musi zostać opracowany najpóźniej na miesiąc przed ukończeniem przez osobę usamodzielniającą się pełnoletności. Następnie wymaga on zatwierdzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie (dyrektora miejskiego ośrodka pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu). Z uwagi na fakt, że program jest tworzony na dość długi okres (maksymalny wiek usamodzielnienia się osoby zgodnie z planem to 25 lat), może zaistnieć konieczność jego

modyfikacji. Dokonuje jej – w porozumieniu z opiekunem usamodzielnienia – osoba usamodzielniająca się w przypadku zmiany swej sytuacji życiowej. Modyfikacja IPU podlega również zatwierdzeniu przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie (dyrektora miejskiego ośrodka pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu).

Dzięki sporządzeniu takiego planu usamodzielniający się wychowanek może się ubiegać o pomoc pieniężną, wsparcie merytoryczne, pomoc w uzyskaniu mieszkania oraz zdobyciu zatrudnienia.

Wsparcie należne osobie usamodzielniającej się obejmuje:

- ▶ świadczenie pieniężne na kontynuowanie nauki,
- ▶ świadczenie pieniężne na usamodzielnienie się,
- ▶ świadczenie pieniężne na zagospodarowanie,
- ▶ pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- ▶ pomoc w zdobyciu zatrudnienia,
- ▶ pomoc prawną,
- ▶ pomoc psychologiczną.

2 Warunki i tryb przyznania pomocy osobie usamodzielniającej się

2.1 Warunki przyznania pomocy dla osoby usamodzielniającej się

Pomoc dla osoby usamodzielniającej się jest przyznawana pod określonymi warunkami, takimi jak:

- ▶ posiadanie IPU,
- ▶ określony czas przebywania w pieczy zastępczej,
- ▶ kryterium dochodowe (dotyczące świadczenia na usamodzielnienie się i na zagospodarowanie),
- ▶ brak przesłanek negatywnych do przyznania pomocy.

Posiadanie indywidualnego programu usamodzielnienia

Osoba ubiegająca się o przyznanie ww. pomocy musi posiadać zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia i postępować zgodnie z jego założeniami. Należy pamiętać o tym, że IPU musi być opracowany w terminie ustawowym (tzn. najpóźniej na miesiąc przed uzyskaniem przez osobę usamodzielniającą się pełnoletności). Jeżeli został zatwierdzony po terminie, wówczas osobie usamodzielniającej się będzie przysługiwała pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie się jedynie w „szczególnie uzasadnionych przypadkach” (np. zmiana postanowienia opiekuńczego dotyczącego osoby usamodzielniającej się i związana z tym zmiana miejsca zamieszkania).

Określony czas przebywania w pieczy zastępczej

Ustawa uzależnia przyznanie pomocy finansowej od minimalnego okresu przebywania przez dziecko w pieczy zastępczej. Jest to okres przynajmniej:

- ▶ trzech lat w przypadku osoby usamodzielniającej się opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną,
- ▶ jednego roku w przypadku osoby usamodzielniającej się opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową lub rodzinny dom dziecka.

Do powyższych okresów dolicza się czas pobytu dziecka w następujących placówkach (o ile w tym terminie nie zostało uchylone postanowienie sądu o umieszczeniu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej):

- ▶ w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- ▶ domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- ▶ w schronisku dla nieletnich,
- ▶ w zakładzie poprawczym,
- ▶ w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym,
- ▶ w specjalnym ośrodku wychowawczym,
- ▶ w młodzieżowym ośrodku socjoterapii,
- ▶ w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

W przypadku osoby pełnoletniej, która pozostała w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka na podstawie zgody odpowiednio: rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, okres pobytu w niej od dnia ukończenia 18. roku życia do dnia ukończenia nauki – jest również wliczany do czasu pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej.

Okres pobytu osoby usamodzielniającej się w rodzinnej pieczy zastępczej jest istotny z uwagi na nabycie uprawnień do pomocy finansowej (kontynuacja nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie) oraz na ich wysokość (w przypadku świadczenia finansowego na usamodzielnienie).

Kryterium dochodowe (pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie)

Kryterium dochodowe jest istotne w przypadku ubiegania się przez osobę usamodzielniającą się o świadczenia finansowe – na usamodzielnienie się i na zagospodarowanie.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prawo do tych świadczeń przysługuje wówczas, gdy dochód osoby usamodzielniającej się nie przekracza 1200 zł miesięcznie. W przypadku osoby będącej w związku małżeńskim lub posiadającej dzieci uwzględnia się sumę dochodów rodziny dzieloną przez liczbę osób rodzinę tworzących.

Możliwe jest też jednak przyznanie pomocy finansowej związanej z zagospodarowaniem i usamodzielnieniem osobie, której dochód przekracza 1200 zł. Dzieje się tak wtedy, kiedy znajduje to uzasadnienie w związku z jej sytuacją mieszkaniową, dochodową, majątkową lub osobistą.

Brak przesłanek negatywnych przyznania pomocy dla osoby usamodzielniającej się

Przesłanki negatywne są to sytuacje, w których osobie usamodzielniającej się nie należy się pomoc. Dzieje się tak w przypadku gdy:

- ▶ osoba usamodzielniająca się przebywa w domu pomocy społecznej albo placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym lub przewlekłe chorym,
- ▶ osoba usamodzielniająca się otrzymała pomoc lub

jest uprawniona do otrzymania pomocy dla osób usamodzielnianych w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

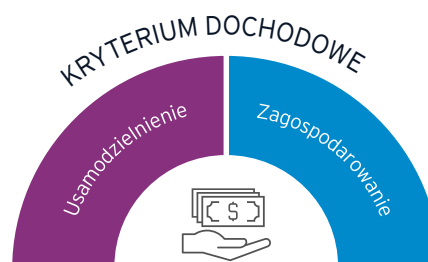
Ustawa wymienia również sytuacje, w których pomoc finansowa należy się osobie usamodzielnianej, ale organ ma prawo odmówić jej przyznania. Ma to miejsce w przypadku, gdy:

- ▶ istnieje uzasadnione przypuszczenie, że pomoc zostanie wykorzystana niezgodnie z celem, na który została przyznana,
- ▶ osoba usamodzielniająca się przed osiągnięciem pełnoletności opuściła samowolnie pieczę zastępczą,
- ▶ osoba usamodzielniająca się porzuciła naukę umożliwiającą jej przygotowanie zawodowe i nie podejmuje zatrudnienia,
- ▶ stosunek pracy z osobą usamodzielniającą się został rozwiązany bez wypowiedzenia z winy pracownika,
- ▶ osoba usamodzielniająca się bez uzasadnionej przyczyny uchyła się od podjęcia proponowanego jej zatrudnienia,
- ▶ osoba usamodzielniająca się została skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

KRYTERIA PRYZNAWANIA POMOCY

- ▶ 3 lata w przypadku osoby opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną
- ▶ 1 rok w przypadku osoby opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową lub rodzinny dom dziecka

- ▶ Dochód miesięczny nieprzekraczający 1200 zł
- ▶ W przypadku osiągania przez osobę usamodzielniającą się dochodu miesięcznego powyżej 1200 zł pomoc może być jej przyznana, o ile jest to uzasadnione jej sytuacją mieszkaniową, dochodową, majątkową lub osobistą

2.2 Tryb przyznania pomocy dla osoby usamodzielniającej się

Pomoc dla osoby usamodzielniającej się ma charakter wnioskowy. Oznacza to, że osoba usamodzielniająca musi złożyć stosowny wniosek, aby konkretną pomoc uzyskać.

Wniosek zawsze składa się do powiatowego centrum pomocy rodzinie (miejskiego ośrodka pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu), jednak właściwość miejscowa może być różna w zależności od rodzaju pomocy oraz mobilności osoby usamodzielniającej się.

Jeżeli osoba usamodzielniająca się nie zmienia swojego miejsca dotychczasowego zamieszkania (pochodzenia) ze względu na kontynuację nauki oraz zamierza osiedlić się w powiecie, w którym dotychczas zamieszkiwała, wówczas organem właściwym do udzielenia jej wszelkiej należytej pomocy jest powiat właściwy ze względu na jej miejsce zamieszkania (pochodzenia przed umieszczeniem w pieczy zastępczej).

Przykładowo: pani Kasia przebywała w rodzinie zastępczej w powiecie zielonogórskim. Aktualnie jest studentką Uniwersytetu Zielonogórskiego. Po zakończeniu nauki ma zamiar osiedlić się w Ochli. Organem właściwym do przyznania jej pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie, jak również w zakresie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, pomocy prawnej i psychologicznej będzie Starosta Zielonogórski.

Jeżeli osoba usamodzielniająca się opuszcza swój dotychczasowy powiat zamieszkania (pochodzenia) i zmienia miejsce pobytu w związku z kontynuacją nauki oraz zamierza osiedlić się w miejscu, w którym się uczy, lub w miejscu innym niż powiat jej zamieszkania przed rozpoczęciem nauki, wówczas właściwość powiatu wygląda następująco:

- ▶ pomoc na kontynuację nauki oraz usamodzielnianie jest udzielana przez powiat dotychczasowego (do dnia osiągnięcia pełnoletności) miejsca zamieszkania – wniosek składa się za pośrednictwem powiatu aktualnego miejsca pobytu,
- ▶ pomoc na zagospodarowanie oraz pomoc w uzyskaniu właściwych warunków mieszkaniowych i zatrudnienia – wniosek należy złożyć do powiatu miejsca osiedlenia się,

- ▶ pomoc prawna i psychologiczna – zapewnia ją powiat aktualnego miejsca pobytu.

Przykładowo: pani Kasia przebywała w rodzinie zastępczej na terenie powiatu zielonogórskiego. Aktualnie jest studentką Uniwersytetu Warszawskiego, a po zakończeniu studiów chce się osiedlić w Warszawie. Organem właściwym do udzielenia jej pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie jest powiat zielonogórski – wniosek pani Kasia złoży za pośrednictwem Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie. Pomoc na zagospodarowanie oraz w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zdobyciu zatrudnienia zostanie jej udzielona bezpośrednio przez Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie. Ten organ będzie również właściwy dla udzielenia jej pomocy prawnej i psychologicznej (z uwagi na jej aktualny pobyt związany z nauką).

Z kolei pani Ania też przebywała w rodzinie zastępczej na terenie powiatu zielonogórskiego, aktualnie jest studentką Uniwersytetu Warszawskiego, ale po ukończeniu studiów ma zamiar się osiedlić we Wrocławiu. Organem właściwym do udzielenia jej pomocy na kontynuację nauki i usamodzielnienie się jest powiat zielonogórski. Wniosek o pomoc na kontynuowanie nauki pani Ania złoży za pośrednictwem Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie. Wniosek o przyznanie pomocy na usamodzielnienie się złoży za pośrednictwem albo Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie (o ile będzie wnioskowała o taką pomoc przed osiedleniem się we Wrocławiu), albo Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu (jeżeli z wnioskiem o wypłatę świadczenia na usamodzielnienie się wystąpi już po osiedleniu). Organem właściwym do udzielenia jej pomocy finansowej na zagospodarowanie się, pomocy w uzyskaniu właściwych warunków mieszkaniowych oraz zdobyciu zatrudnienia będzie miasto Wrocław, a więc Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu. Jeśli pani Ania potrzebowałaby w procesie usamodzielniania się pomocy psychologicznej lub prawnej – zwróci się do powiatu, w którym będzie miała aktualne miejsce pobytu.

Pomoc finansowa – a więc udzielana na kontynuację nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie – jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej.

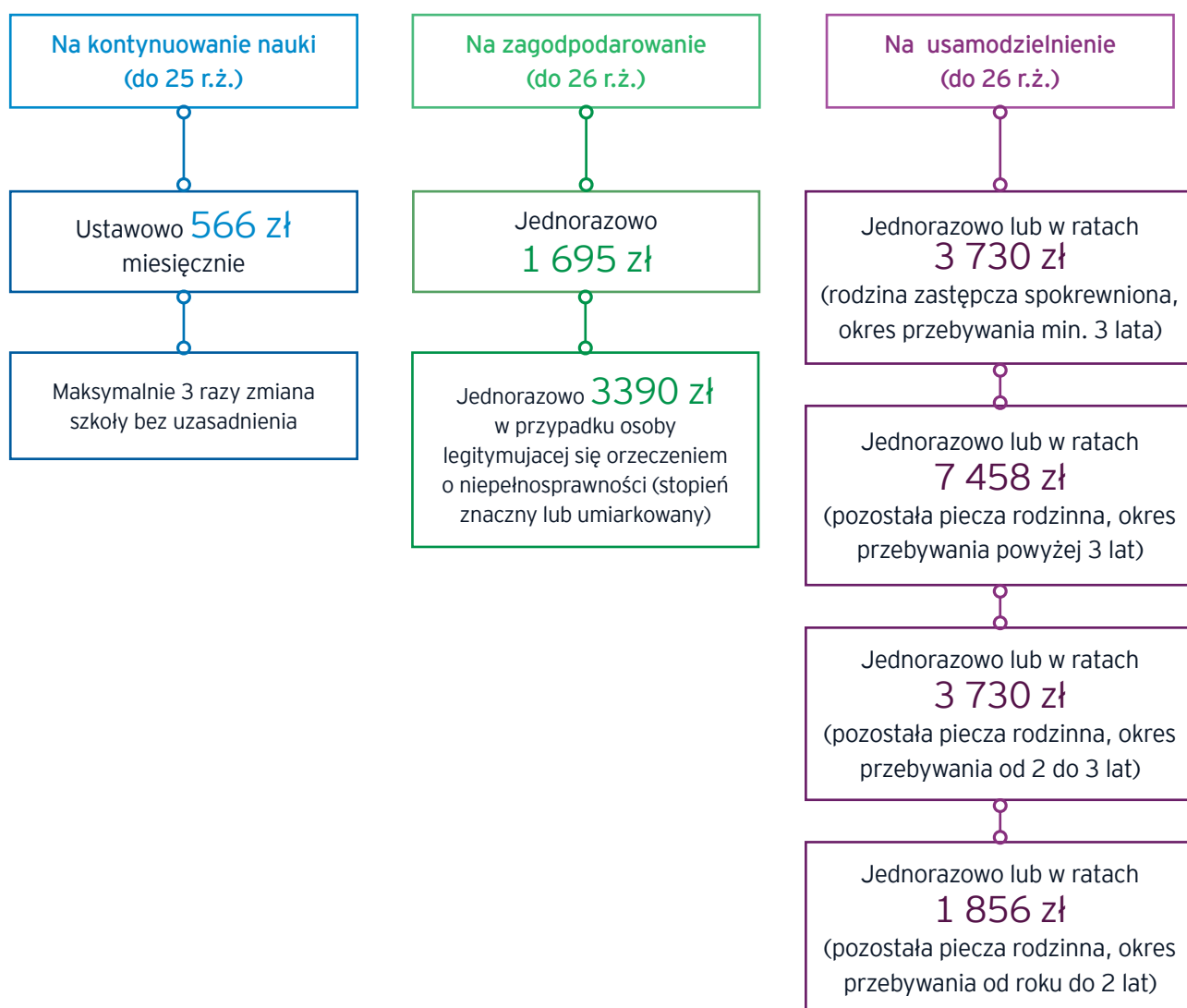
Organ, który wydał decyzję, może ją jednostronnie zmienić - bez zgody i wniosku osoby usamodzielniającej się - w następujących przypadkach:

- ▶ zmiana wysokości należnej pomocy (np. w wyniku zmian ustawy),

- ▶ zmiana sytuacji majątkowej, osobistej lub życiowej osoby usamodzielniającej się,
- ▶ marnotrawienie wypłaconych świadczeń.

3 Pomoc finansowa dla osoby usamodzielniającej się

AKTUALNA WYSOKOŚĆ KWOT W RAMACH POMOCY FINANSOWEJ
(kwoty minimalnie wpisane w ustawę)

3.1 Pomoc na kontynuowanie nauki

Pomoc na kontynuowanie nauki należy się osobie usamodzielniającej się, jeżeli kontynuuje ona naukę:

- ▶ w szkole,
- ▶ w zakładzie kształcenia nauczycieli,
- ▶ w uczelni,
- ▶ na kursach – jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia,
- ▶ u pracodawcy – w celu przygotowania zawodowego.

Pomoc tę przyznaje się na okres trwania odpowiednio:

- ▶ roku szkolnego,
- ▶ roku akademickiego,
- ▶ kursu albo przygotowania zawodowego.

Przysługuje ona nie dłużej niż do 25. roku życia.

W praktyce najczęściej powiatowe centrum pomocy rodzinie (miejski ośrodek pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu) wymaga dostarczenia zaświadczenia o pobieraniu nauki co semestr od usamodzielniającej się osoby. Może też jednak nałożyć wymóg indywidualny przedstawienia dokumentu potwierdzającego co miesiąc – jeśli istnieje uzasadnione podejrzenie, że nie wywiązuje się ona z obowiązku szkolnego.

W przypadku gdy osoba, której przyznano pomoc na kontynuowanie nauki, bezpośrednio po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej rozpoczyna studia wyższe lub naukę w zakładzie kształcenia nauczycieli, wówczas świadczenie przysługuje jej również za wrzesień. Podobnie wygląda to w sytuacji, kiedy osoba usamodzielniająca się bezpośrednio po ukończeniu studiów pierwszego stopnia podejmuje studia drugiego stopnia.

Wysokość pomocy finansowej na kontynuowanie nauki wynosi 566 zł miesięcznie.

Pomoc ta nie przysługuje w następujących przypadkach:

- ▶ osoba usamodzielniająca się kontynuuje naukę w placówce zapewniającej nieodpłatną naukę i nieodpłatne pełne utrzymanie,
- ▶ osoba usamodzielniająca się bez uzasadnionych powodów zmieniła trzykrotnie (na tym samym poziomie kształcenia) szkołę, zakład kształcenia nauczycieli, uczelnię, kurs lub przygotowanie do wykonywania zawodu,
- ▶ osoba usamodzielniająca się zostanie umieszczona w zakładzie karnym.

Pomoc na kontynuowanie nauki może zostać zawieszona w sytuacji, gdy osoba usamodzielniająca się przebywa na urlopie od zajęć lub nie realizuje indywidualnego programu usamodzielnienia.

3.2 Pomoc na usamodzielnienie

Pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana co do zasady po ukończeniu przez osobę usamodzielniającą się nauki. Sposób jej wypłacenia jest określany w indywidualnym programie usamodzielnienia. Można ją wypłacić jednorazowo lub w ratach, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielniającą się 26. roku życia.

W praktyce najczęściej pomoc na usamodzielnienie można przeznaczyć na rozwój zawodowy lub naukowy (np. w formie kursów) bądź na przygotowanie mieszkania. Sama ustawa nie określa celów, na które można wydatkować to świadczenie.

Przy jej przyznawaniu obowiązuje kryterium dochodowe – wspomniane wyżej 1200 zł dochodu na osobę. Wysokość pomocy na usamodzielnienie się zależy od rodzaju pieczy rodzinnej, w której przebywało dziecko, oraz od długości pobytu.

W przypadku osoby usamodzielniającej się opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną, o ile dziecko przebywało w niej co najmniej 3 lata, wysokość świadczenia na usamodzielnianie się wynosi min. 3730 zł.

W przypadku osoby usamodzielniającej się opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą

zawodową lub rodzinny dom dziecka pomoc na usamodzielnienie się przysługuje w następującej minimalnej wysokości (może ona być większa - o ile rada powiatu lub rada miejska w miastach na prawach powiatu podejmie stosowną uchwałę):

- ▶ **7458 zł** - w przypadku przebywania w pieczy zastępczej powyżej 3 lat,

- ▶ **3730 zł** - w przypadku przebywania w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
- ▶ **1856 zł** - w przypadku przebywania w pieczy zastępczej przez okres od roku do 2 lat.

3.3 Pomoc na zagospodarowanie

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo. Może być przyznawana w formie rzeczowej. Obecnie jej wysokość wynosi min. 1695 zł, a gdy osoba usamodzielniająca się legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności (w stopniu umiarkowanym lub znacznym) - min. 3390 zł. W tym wypadku również obowiązuje kryterium dochodowe.

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielniającą się 26. roku życia.

W praktyce najczęściej otrzymywana jest po otrzymaniu mieszkania z zasobów gminy lub w wypadku zakupu własnego mieszkania bądź wynajmu - w celu sfinansowania „dóbr ruchomych” typu sprzęty RTV czy AGD.

3.4 Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych dla osoby usamodzielniającej się jest obowiązkiem powiatu właściwego ze względu na miejsce osiedlenia się takiej osoby. Może być ono zrealizowane w formie umożliwienia zamieszkania w tzw. mieszkaniu treningowym lub w poparciu wniosku do gminy o przydział lokalu z zasobów komunalnych. Trzeba pamiętać, że zasady przyznawania mieszkań komunalnych oraz pierwszeństwo w ich otrzymywaniu przez wychowanków opuszczających pieczę zastępczą są regulowane przez gminy w drodze uchwały. Warto zapoznać się z treścią takiej uchwały oraz zasięgnąć informacji w komisji ds. rozpatrywania wniosków o przydział lokalu z zasobu komunalnego. Dzięki temu można się upewnić, czy są szanse na uzyskanie takiego lokalu, jak długa jest kolejka osób oczekujących na przydział i czy opuszczenie pieczy zastępczej stanowi czynnik mogący przyspieszyć procedurę.

W praktyce usamodzielniający się wychowanek pieczy zastępczej ma szansę uzyskać mieszkanie z zasobów gminy (komunalne lub socjalne) tylko w gminie swojego pochodzenia, czyli ostatniego miejsca zameldowania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej (jest to

dodatkowy wymóg przyznania lokalu). Część gmin lub miast w uchwałach regulujących obszar przyznawania mieszkań z zasobów lokalowych uwzględnia pierwszeństwo dla tej kategorii mieszkańców. Bywają też jednak gminy, w których właściwie nie ma mieszkań komunalnych ani socjalnych, więc szansa na ich otrzymanie jest bardzo niska. Ponadto w sytuacji, gdy usamodzielniająca się osoba posiada własność czy współwłasność innego lokalu (np. uzyskane w wyniku dziedziczenia), jej szanse na uzyskanie mieszkania z zasobów gminy są bardzo niskie. Czasem stanowi to wręcz czynnik dyskwalifikujący.

Jeśli jednak osoba usamodzielniająca zdecyduje się na złożenie wniosku o mieszkanie z zasobów gminy lub miasta pochodzenia, wówczas powinna się udać do wydziału zasobów lokalowych danej gminy, dzielnicy lub miasta i pobrać odpowiedni wniosek.

Typowe dane do uzupełnienia we wniosku to m.in.:

- ▶ dochód wnioskodawcy,
- ▶ metraż i wyposażenie dotychczasowego miejsca pobytu,

- ▶ typ własności mieszkania,
- ▶ inni członkowie gospodarstwa domowego.

Ważne!

Wniosek o uzyskanie mieszkania z zasobów lokalowych gminy lub miasta osoba usamodzielniająca się może złożyć dopiero po osiągnięciu pełnoletności. Część jednostek samorządu terytorialnego dodatkowo przy pierwszeństwie dla tej grupy wprowadza górny limit wieku - np. 2 lata od uzyskania pełnoletności.

Istotne jest to, aby dokładnie rozważyć, o jaki typ mieszkania młody człowiek chce wnioskować - socjalne czy komunalne. Poniżej znajduje się ich krótka charakterystyka.

Oprócz tego część powiatowych centrów pomocy rodzinie i miejskich ośrodków pomocy społecznej organizuje mieszkania chronione dla podopiecznych rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Stanowią one formę przejściową między placówką lub rodziną zastępczą a samodzielnym mieszkaniem i utrzymywaniem się. Najczęściej mieszkania chronione mają swój regulamin i pracownika PCPR-u lub MOPS-u, który się nimi opiekuje (ale tam nie mieszka).

RODZAJE MIESZKAŃ

Mieszkania chronione

- ▶ Na ok. 2 lata - przejściowe, najczęściej dla wychowanków placówek lub rodzin zawodowych, organizowane przez PCPR/MOPS/MOPRS

Mieszkania socjalne

- ▶ Dla osób w bardzo trudnej sytuacji - decyduje kryterium dochodowe
- ▶ Mieszkanie o obniżonym standardzie, np. z wspólną toaletą
- ▶ Ma charakter okresowy

Mieszkania komunalne

- ▶ Dożywotnie
- ▶ Kryterium dochodowe, ustalane przez radę gminy - najczęściej minimalne wynagrodzenie lub emerytura, plus metraż na osobę w dotychczasowym miejscu zamieszkania
- ▶ Nie może być wynajmowane, inaczej zostanie odebrane
- ▶ Maksymalnie trzy razy można odmówić przyjęcia zaproponowanego mieszkania komunalnego; jeśli odmów jest więcej, wówczas wpada się na koniec kolejki oczekujących

6 | Piecza zastępcza w pytaniach i odpowiedziach (dotyczy zagadnień, które nie pojawiły się w pozostałych rozdziałach)

W tym rozdziale znajdziesz odpowiedzi na pytania o kwestie, które nie zostały omówione we wcześniejszych rozdziałach lub wymagają dokładniejszego doprecyzowania, ponieważ mogą okazać się szczególnie przydatne w praktyce rodzicielstwa zastępczego.

1. Chcę pomóc dziecku z domu dziecka – czy piecza zastępcza to dobre rozwiązanie?

Pieczka zastępcza jest formą opieki i wychowania dziecka do czasu ukończenia przez nie 18. roku życia (25. roku życia w przypadku dziecka konstytuującego naukę).

Ma ona charakter czasowy – jest sprawowana do momentu powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub do chwili, kiedy dziecko zostanie adoptowane.

Dla dużej grupy dzieci jest jednak rozwiązaniem długoterminowym i jedyną szansą na życie w rodzinie. Warto więc stworzyć dziecku dom, w którym będzie dorastać w atmosferze bezpieczeństwa i miłości.

2. Czy mogę nie oddawać dziecka do adopcji i być jego rodziną zastępczą do 18. roku życia? Jeśli tak, to w jakich okolicznościach?

Zgodnie z zapisami prawa piecza zastępcza jest formą opieki czasowej. Jednak w polskich realiach – głównie za sprawą długotrwałych postępowań sądowych i dość niechętnego orzekania o pozabawianiu władzy rodzicielskiej – niekiedy mija bardzo dużo czasu do chwili, kiedy dziecko jest wolne prawnie i może zostać zgłoszone do postępowania adopcyjnego. Jest to okres, w którym nawiązuje ono więzi z rodzicem zastępczym, często

niejako wrasta w rodzinę zastępczą i zaczyna ją traktować jako swoje naturalne środowisko rodzinne. W takiej sytuacji adopcja nie jest zgodna z dobrem dziecka. Wówczas – pomimo obowiązku zgłoszenia dziecka wolnego prawnie – powinno ono uzyskać negatywną opinię dotyczącą zasadności adopcji. Może wtedy pozostać w rodzinie zastępczej.

3. Kto może zostać rodzicem zastępczym? Co muszę wiedzieć przed rozmową z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej?

Rodzicem zastępczym może zostać każdy, kto chce pomóc dziecku pozbawionemu opieki rodziny biologicznej i spełnia kryteria ustawowe (patrz: rozdział 2). Przed rozmową z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej

przygotuj się na to, że będziesz musiał odpowiedzieć na liczne pytania na temat swojego życia prywatnego. Zostaniesz również poproszony o przyniesienie wielu dokumentów.

4. Czy pełnoletnie rodzeństwo może zostać rodziną zastępczą?

Pełnoletnie rodzeństwo może zostać ustanowione przez sąd rodzinny spokrewnioną rodziną zastępczą. W tym celu musi złożyć odpowiedni wniosek, który następnie – na wezwanie sądu – należy uzupełnić o wskazane

dokumenty. Po złożeniu wniosku do sądu trzeba być przygotowanym na wizytę kuratora oraz pracownika socjalnego

5. Muszę zaopiekować się dziećmi córki/siostry. Czy muszę przejść szkolenie i zebrać wszystkie dokumenty?

Jeżeli istnieje konieczność objęcia opieką dziecka spokrewnionego, to, czy będzie trzeba odbyć szkolenie i zebrać wszystkie dokumenty, zależy od stopnia pokrewieństwa. W przypadku gdy opieki wymagają wnuki lub rodzeństwo, nie ma konieczności odbywania

szkolenia ani zbierania pełnej dokumentacji. Jeżeli jednak zaopiekowania wymagają dzieci siostry, wówczas musisz zarówno odbyć szkolenie, jak i zebrać niezbędną dokumentację.

6. Jak przygotować wniosek do sądu o ustanowieniu rodziny zastępczej?

Wzór wniosku o ustanowienie rodziny zastępczej został zawarty w rozdziale 7 niniejszego opracowania, a szczegółowy opis całej procedury znajduje się w rozdziale 2.

Najważniejsze przy przygotowaniu wniosku jest zebranie dokumentów, które do niego dołączysz. W przypadku gdy Twój wniosek będzie inicjował postępowanie o ograniczenie władzy rodzicielskiej – np. wtedy, kiedy sam we wniosku poinformujesz sąd o nieprawidłowościach w rodzinie biologicznej dziecka – będziesz potrzebować aktu urodzenia dziecka, którego wniosek dotyczy.

Dla postępowania sądowego ważni są również świadkowie. Warto zapytać osoby z otoczenia dziecka, czy zgodzą się zeznawać w tym charakterze. Co prawda każda osoba wezwana przez sąd ma obowiązek się stawić i złożyć zeznania, to jednak warto, aby świadek nie został tym zaskoczony.

Pamiętaj!

Nawet jeżeli wniosek, który złożysz, będzie niekompletny, sąd wezwie Cię do jego uzupełnienia.

7. W jaki sposób zapewnić realizację prawa dziecka do nauki, diagnostyki i leczenia?

W przypadku gdy rodzice biologiczni dziecka mają tylko ograniczone prawa rodzicielskie, może się zdarzyć, że przeprowadzanie diagnostyki, leczenia czy też pozyskiwanie orzeczeń dla dziecka będzie utrudnione. Bywa też, że kierownicy poszczególnych placówek medycznych czy też oświatowych wymagają tego, by określone zgody lub wnioski były podpisywane

przez rodziców biologicznych dziecka. Jeżeli kontakt z rodzicami jest utrudniony lub nie możecie dojść do porozumienia w tych kwestiach, warto wystąpić do sądu rodzinnego z wnioskiem o rozszerzenie uprawnień rodziny zastępczej o prawo do decydowania o nauce, diagnostyce czy też leczeniu dziecka.

8. A co się dzieje, jeżeli nie mam szkolenia na rodzica zastępczego, a chcę zaopiekować się konkretnym dzieckiem? Jak napisać wniosek do sądu i jakie dokumenty dostarczyć?

Jeżeli nie masz szkolenia dla rodzica zastępczego, a chcesz się zająć konkretnym dzieckiem, zwróć się do sądu rodzinnego z wnioskiem o umieszczenie go u Ciebie i ustanowienie Cię rodziną zastępczą. Sąd może

wówczas wydać postanowienie o umieszczeniu dziecka w tymczasowej rodzinie zastępczej – w określonym terminie będziesz musiał uzupełnić szkolenie oraz uzyskać zaświadczenie kwalifikacyjne.

9. Rodzina pomocowa – czy wymaga szkoleń? Jak nią zostać?

Rodzina pomocowa przechodzi takie samo szkolenie jak rodzina zastępcza i wymagania w stosunku do niej są identyczne. Powstaje ona na skutek zawarcia ze starostą (kierownikiem PCPR-u lub dyrektorem MOPS-u) umowy cywilnoprawnej o pełnienie funkcji rodziny pomocowej. Jej zadaniem jest objęcie opieki nad dziećmi, gdy rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka korzysta z przerwy w sprawowaniu opieki lub gdy

sprawowanie przez nich osobistej opieki nie jest możliwe (np. w wyniku choroby). Każdorazowo organizator rodzinnej pieczy zastępczej informuje sąd rodzinny o tym, że dzieci zostały objęte opieką przez rodzinę pomocową. Ich pobyt tam może wynosić maksymalnie 2 miesiące. Rodzinie pomocowej należą się wynagrodzenie oraz wszystkie świadczenia na utrzymanie dzieci.

10. Jak napisać wniosek o świadczenie fakultatywne?

Zgodnie z art. 83 ustawy rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka należą się następujące świadczenia fakultatywne:

- ▶ dofinansowanie do wypoczynku dziecka,
- ▶ świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo,
- ▶ świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo,
- ▶ zwrot kosztów poniesionych na utrzymanie lokalu lub budynku jednorodzinnego,
- ▶ świadczenie na remont.

Niektóre powiatowe centra pomocy rodzinie (miejskie ośrodki pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu) posiadają gotowe formularze wniosków o wypłatę świadczenia fakultatywnego. Jeżeli chcesz napisać go samodzielnie, najważniejsze jest to, abyś określił, o jakie świadczenie się ubiegasz. W uzasadnieniu opisz zaś wszelkie okoliczności, które przemawiają za koniecznością uzyskania pomocy we wnioskowanej wysokości. Po złożeniu wniosku możesz zostać poproszony o dołączenie określonych dokumentów.

Pamiętaj!

Część organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej posiada specjalne regulaminy dotyczące świadczeń fakultatywnych. Warto do nich sięgnąć, by się dowiedzieć, w jakiej wysokości i na podstawie jakich dokumentów lub okoliczności możesz starać się o taką wypłatę.

11. Jakie dokumenty dotyczące powierzonego mi dziecka mam prawo otrzymać jako opiekun zastępczy?

Jako opiekun zastępczy jesteś uprawniony do otrzymania następujących dokumentów dotyczących przyjmowanego dziecka:

- ▶ odpis aktu urodzenia dziecka, a w przypadku sierot lub półsierot również odpis aktu zgonu zmarłego rodzica,
- ▶ orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej albo wniosek rodziców, dziecka lub osoby trzeciej o umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej,
- ▶ dokumentacja o stanie zdrowia dziecka, w tym kartę szczepień,
- ▶ dokumenty szkolne, w szczególności świadectwa szkolne,
- ▶ diagnoza psychofizyczna dziecka, w tym dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, decyzja o konieczności jego udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz o konieczności

objęcia go pomocą profilaktyczno-wychowawczą lub resocjalizacyjną albo leczeniem i rehabilitacją,

- ▶ plan pracy z rodziną biologiczną przekazany przez asystenta rodziny lub - jeśli rodzinie nie został

przydzielony asystent - informacja o sytuacji rodziny przekazana przez gminę.

12. Czy mogę wystąpić o alimenty dla powierzonego mi dziecka?

O alimenty dla dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej jest zobowiązany wystąpić kierownik powiatowego centrum rodzinie (miejskiego ośrodka pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu) właściwy ze względu na pochodzenie dziecka. Jeżeli Ty jako opiekun zastępczy chciałbyś wystąpić o alimenty dla

powierzonego Ci dziecka - również masz taką możliwość. Zgodnie z zapisami art. 1121 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego jako osoba sprawująca rodzinną pieczę zastępczą masz takie uprawnienie, gdyż możesz dochodzić świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie potrzeb dziecka - a do takiej kategorii należą alimenty.

13. Czy mogę reprezentować powierzone mi dziecko, jeżeli nie jestem jego opiekunem prawnym?

Zgodnie z zapisem art. 1121 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego opiekun zastępczy jest uprawniony do reprezentowania powierzonego mu dziecka w sprawach związanych z bieżącą pieczą i wychowaniem oraz

w dochodzeniu świadczeń finansowych niezbędnych do zaspokojenia potrzeb materialnych małoletniego (m.in. w postępowaniu o ustalenie alimentów).

14. Czy mogę wprowadzić swojego specjalistę/psychologa na posiedzenie zespołu ds. oceny sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej?

W posiedzeniu zespołu ds. oceny sytuacji dziecka powinny brać udział wszystkie osoby, które mają informacje znaczące z punktu widzenia dobrostanu dziecka. Z uwagi

na fakt, że gospodarzem zespołu jest organizator rodzinnej pieczy zastępczej, najlepiej takiego specjalistę lub psychologa zaprosić w porozumieniu z nim.

15. W jaki sposób przygotować się na posiedzenie zespołu ds. oceny sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej?

Rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka są bardzo ważnymi uczestnikami zespołu - to oni bowiem codziennie opiekują się dzieckiem i mają najwięcej informacji związanych z jego funkcjonowaniem. Aby mieć pewność, że przekazujesz wszelkie informacje

dotyczące jego edukacji, leczenia czy kontaktów z rodziną biologiczną, warto od pierwszego dnia pobytu u Ciebie dziecka prowadzić dziennik, w którym będziesz notować najważniejsze fakty.

16. Czy mogę zmienić nazwisko dziecka w pieczy zastępczej?

Zgodnie z ustawą piecza zastępcza ma charakter tymczasowy. Niejednokrotnie jednak dziecko w niej umieszczone będzie tam przebywało aż do osiągnięcia pełnoletności. W sytuacji gdy dziecko jest wolne prawnie i bez szans na adopcję, a przy tym zmiana nazwiska na

nazwisko rodziny zastępczej jest zgodna z jego dobrem lub samo dziecko sygnalizuje taką potrzebę - wówczas można się zwrócić do kierownika USC z wnioskiem o wydanie decyzji o zmianie nazwiska.

17. Kiedy rodzic zastępczy może stać się opiekunem prawnym i jakie obowiązki są z tym związane?

Rodzic zastępczy może zostać opiekunem prawnym powierzonego dziecka w sytuacji, gdy rodzice biologiczni nie żyją lub zostały im odebrane albo zawieszone prawa rodzicielskie.

Z chwilą orzeczenia przez sąd opieki prawnej rodzic zastępczy uzyskuje możliwość pełnej reprezentacji

prawnej dziecka (poza nielicznymi wyjątkami, w których szczegółowe uregulowania ustawowe wymagają zgody sądu na daną czynność prawną).

Podstawowym obowiązkiem opiekuna prawnego jest składanie sprawozdań do sądu opiekuńczego.

18. Jak długo będę opiekunem prawnym powierzonego mi dziecka?

Opieka prawna wygasa z chwilą:

- ▶ osiągnięcia przez dziecko pełnoletności,
- ▶ przywrócenia rodzicowi biologicznemu lub rodzicom biologicznym praw rodzicielskich,

- ▶ uchylenia przez sąd postanowienia o zawieszeniu praw rodzicielskich.

Dzieje się tak również wtedy, kiedy sąd rodzinny zmieni orzeczenie o opiece prawnej i ustanowi innego opiekuna prawnego.

19. Czy każda wizyta u lekarza wymaga obecności opiekuna prawnego i/lub zgody sądu?

Wizyta u lekarza pediatry lub specjalisty, podanie dziecku szczepienia, wykonanie bilansu - nie wymagają obecności opiekuna prawnego ani zgody sądu.

20. Co dzieje się w sytuacjach zagrożenia życia dziecka?

Jeżeli istnieje zagrożenie życia lub zdrowia dziecka, wówczas nie jest wymagana zgoda opiekuna prawnego ani sądu na dokonanie czynności ratującej życie lub

zdrowie. W takiej sytuacji to szpital we własnym zakresie informuje sąd rodzinny o podjętych działaniach.

21. Dlaczego leczenie psychiatryczne wymaga zgody sądu rodzinnego nawet wtedy, kiedy jestem opiekunem prawnym dziecka?

Zdrowie psychiczne jest kwestią niezmiernie delikatną. W uregulowaniach związanych z leczeniem psychiatrycznym w zakładzie zamkniętym ustawodawca zamieścił zapisy mające chronić dziecko. Dlatego jeśli rodzice biologiczni dziecka nie mogą lub nie chcą podpisać zgody na leczenie

psychiatryczne, każdorazowo wymagana jest zgoda na to wydana przez sąd rodzinny. Dzieje się tak nawet w sytuacji, gdy rodzic zastępczy jest opiekunem prawnym dziecka.

22. Jak jest rola dyrektora szpitala psychiatrycznego w przypadku przyjęcia dziecka w sytuacji kryzysowej?

W sytuacji gdy życie lub zdrowie dziecka jest zagrożone ze względu na jego stan psychiczny, dyrektor ma obowiązek przyjąć je do szpitala psychiatrycznego, a następnie

przesłać do sądu rodzinnego stosowną informację - wraz z diagnozą i planowanym czasem pobytu.

23. Czy mogę zapisać dziecko do przedszkola, szkoły?

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo oświatowe opiekunowie zastępczy mają w zakresie edukacji prawa tożsame z tymi, które przysługują rodzicom biologicznym. Oznacza to, że masz prawo zapisać dziecko do wybranego przez siebie przedszkola lub szkoły.

Warto również pamiętać o tym, że większość zarządzeń

regulujących sposób rekrutacji dzieci z pieczy zastępczej przyznaje im dodatkowe punkty. Zdarza się też, że mają one pierwszeństwo przy przyjęciu do przedszkola. Wszystkie szczegółowe informacje na ten temat uzyskasz od dyrektora konkretnej placówki oświatowej.

24. Czy jako opiekun zastępczy mogę chodzić na wywiadówki?

Rodzic zastępczy jest zobowiązany do bieżącej pieczy i wychowania powierzonego mu dziecka, odpowiada również za jego edukację i wyrównywania braków rozwojowych. Trudno zrealizować to zadanie bez bliskiego, bieżącego kontaktu z placówką oświatową, do

której uczęszcza dziecko. Dlatego jak najbardziej możesz chodzić na wszelkiego rodzaju konsultacje, wywiadówki i inne spotkania organizowane przez przedszkole lub szkołę.

25. Czy mogę wysłać dziecko na wycieczkę szkolną, również zagraniczną?

Opiekun zastępczy - nawet jeżeli nie jest opiekunem prawnym dziecka - ma prawo do podpisania zgody na wszystkie wyjazdy organizowane przez szkołę, również te zagraniczne. Źródłem jego uprawnień w tym zakresie są przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz Prawa oświatowego.

W przypadku wycieczki zagranicznej problemem może być jedynie brak dowodu osobistego lub paszportu dziecka. W takiej sytuacji, jeżeli rodzic zastępczy nie jest opiekunem prawnym dziecka, może wystąpić do sądu o zgodę na wyrobienie takiego dokumentu.

26. Spełniam wszystkie wymogi ustawowe jako niezawodowa rodzina zastępcza i posiadam trzyletni staż, a starosta nie podpisuje ze mną umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Co robić?

W przypadku gdy niezawodowa rodzina zastępcza ma pod swoją opieką troje dzieci i trzyletnie doświadczenie, starosta jest zobowiązany podpisać – na wniosek takiej rodziny – umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Umowy są podpisywane w ramach limitu wpisanego w program rozwoju pieczy zastępczej w danym powiecie.

W sytuacji gdy starosta odmawia podpisania umowy, osoby tworzące rodzinę zastępczą mają prawo wystąpić do sądu cywilnego z powództwem o zobowiązanie starosty do podpisania umowy. W wyroku sąd zobowiąże organ administracji do określonego zachowania.

27. Złożyliśmy wniosek o przerwę w sprawowaniu opieki (tzw. urlop) i otrzymaliśmy informację, że nie możemy skorzystać z przerwy, bo nie ma rodziny pomocowej dla naszych dzieci. Co możemy zrobić?

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to rolą organizatora jest zapewnienie opieki dzieciom w okresie, gdy rodzina zastępcza chce skorzystać z prawa do przerwy

w sprawowaniu opieki. W przypadku odmowy pisemnej można zwrócić się z prośbą o interwencję do właściwego miejscowo urzędu wojewódzkiego.

28. Rodzice naszego podopiecznego zostali pozbawieni praw rodzicielskich. Czy dziecko ma prawo do dziedziczenia po nich?

Pozbawienie rodziców praw rodzicielskich nie zwalnia ich z obowiązku alimentacji, jak również dziecko jest uprawnione do dziedziczenia po swojej rodzinie biologicznej.

Zgodnie z uregulowaniami dotyczącymi prawa spadkowego przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie wymaga złożenia oświadczenia woli. Dziedziczenie z dobrodziejstwem inwentarza polega na

przyjęciu spadku i odpowiedzialności za długi spadkowe do wartości odziedziczonego majątku. W przypadku gdy istnieje konieczność odrzucenia spadku lub przyjęcia go wprost, dziecko musi mieć osobę uprawnioną do reprezentacji. Jeżeli rodzic zastępczy nie jest opiekunem prawnym dziecka, wówczas sąd wyznaczy kuratora, który będzie je reprezentował w postępowaniu spadkowym.

29. Ile godzin będzie pracować osoba do pomocy, jeśli w mojej rodzinie zastępczej przebywa czworo dzieci?

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie przewiduje liczby godzin, jakie musi przepracować osoba do pomocy. Każdy organizator pieczy zastępczej dysponuje własnymi, wewnętrznymi regulacjami, które

określają wymiar czasu pracy osoby zatrudnionej do pomocy.

7 | Wzory wniosków

Wzory jakich wniosków znajdziesz w tym rozdziale?

- ▶ Wniosek o ustanowienie spokrewnionej rodziny zastępczej
- ▶ Wniosek o ustanowienie spokrewnionej rodziny zastępczej z rozszerzeniem uprawnień
- ▶ Wniosek o ustanowienie niezawodowej rodziny zastępczej
- ▶ Wniosek o ustanowienie niezawodowej rodziny zastępczej z rozszerzeniem uprawnień
- ▶ Wniosek o umieszczenie dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka
- ▶ Wniosek o umieszczenie dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka z rozszerzeniem uprawnień
- ▶ Wniosek o rozszerzenie uprawnień spokrewnionej/niezawodowej/zawodowej rodziny zastępczej/prowadzącego rodzinny dom dziecka
- ▶ Wniosek o ustanowienie opiekunem prawnym
- ▶ Wniosek o wydanie zgody na jednorazową czynność prawną
- ▶ Wniosek o uregulowanie kontaktów z rodzicami biologicznymi
- ▶ Wniosek o wgląd sądu w sytuację dziecka
- ▶ Wniosek o zawarcie umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej
- ▶ Wniosek o zawarcie umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka
- ▶ Wniosek o zatrudnienie osoby do pomocy - rodzina zastępcza
- ▶ Wniosek o zatrudnienie osoby do pomocy - rodzinny dom dziecka
- ▶ Wniosek o udzielenie przerwy w sprawowaniu opieki (tzw. urlop)

1 Wniosek o ustanowienie spokrewnionej rodziny zastępczej

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców dziecka, ich adres zamieszkania lub ostatni znany adres zamieszkania, numery PESEL; w przypadku braku numerów PESEL uczestników należy podać ich pełne dane personalne, tj. miejsce i datę urodzenia, imiona rodziców, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O USTANOWIENIE SPOKREWNIONEJ RODZINY ZASTĘPCZEJ

Wnoszę/wnosimy o:

1. ustanowienie nas spokrewnioną rodziną zastępczą dla małoletniego (małoletnich):
(imię i nazwisko), ur. W;
2. wydanie tymczasowego zarządzenia o umieszczeniu dziecka u nas na czas toczącego się postępowania;
3. przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów oraz przesłuchania świadków:

.....
(w przypadku powołania świadków należy wskazać ich imię, nazwisko, adres zamieszkania oraz okoliczności, na które mieliby zeznawać świadkowie).

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Uczestnicy postępowania - są to rodzice dziecka, a w przypadku gdy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej dodatkowo należy wskazać dane rodziny zastępczej lub adres placówki opiekuńczo-wychowawczej. Podaj wszystkie dane, które są Ci znane.

Przeprowadzenie dowodu - przed wydaniem decyzji o ustanowieniu rodziny zastępczej sąd przeprowadzi postępowanie dowodowe. Obejmuje ono przesłuchanie osób oraz zapoznanie się przez sąd z różnymi dokumentami.

Świadkowie - mogą nimi być wszystkie te osoby, które mają wiedzę istotną dla postępowania - np. dotyczącą sposobu opieki nad dzieckiem, relacji między dzieckiem a kandydatami na rodzinę zastępczą itd.

Przed wydaniem ostatecznej decyzji sąd przesłucha wnioskodawców oraz uczestników postępowania.

DOKUMENTY

Do wniosku należy dołączyć:

- ▶ akt małżeństwa - w przypadku osób, które ubiegają się o ustanowienie rodziną zastępczą spokrewnioną i pozostają w związku małżeńskim,
- ▶ inne dokumenty - o ile mogą być istotne dla sprawy, np. opinie z placówek oświatowych.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy wskazać, jakie okoliczności wpływają na to, że pojawiła się konieczność ustanowienia rodziny zastępczej. W przypadku gdy dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską - trzeba opisać, w jaki sposób dalsze przebywanie dziecka pod opieką jego rodziców (lub rodzica) zagraża jego dobru.

Należy również wspomnieć o tym, dlaczego zdaniem wnioskodawców umieszczenie dziecka właśnie u nich jest dla niego najlepszym rozwiązaniem.

Przykładowe uzasadnienie

Małoletnia Klaudia Kowalska jest naszą wnuczką - jej matka to наша córka.

Od dłuższego czasu w związku małżeńskim naszej córki Joanny i jej męża Krzysztofa nie dzieje się dobrze. Oboje nadużywają alkoholu i pozostają bez pracy. Przedszkole, do którego uczęszcza наша wnuczka, wielokrotnie sygnalizowało, że dziecko przychodzi niewyspane, ubrane nieodpowiednio do pory roku, rodzice zalegają z opłatami.

Uważamy, że nasza wnuczka zasługuje na stabilne środowisko wychowawcze, które jesteśmy w stanie jej stworzyć. Często zresztą zdarza się, że wnuczka przebywa u nas całymi dniami, i to my faktycznie się nią opiekujemy.

Jednocześnie oświadczamy, że spełniamy warunki zawarte w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do bycia rodziną zastępczą spokrewnioną.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Odpis aktu małżeństwa
3. Inne dokumenty (wskazać jakie)

2 Wniosek o ustanowienie spokrewnionej rodziny zastępczej i rozszerzenie jej uprawnień

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców dziecka, ich adres zamieszkania lub ostatni znany adres zamieszkania, numery PESEL; w przypadku braku numerów PESEL uczestników należy podać ich pełne dane personalne, tj. miejsce i datę urodzenia, imiona rodziców, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O USTANOWIENIE SPOKREWNIONEJ RODZINY ZASTĘPCZEJ

Wnoszę/wnosimy o:

1. ustanowienie nas spokrewnioną rodziną zastępczą dla małoletniego (małoletnich)
(imię i nazwisko), ur. w
2. wydanie tymczasowego zarządzenia o umieszczeniu dziecka u nas na czas toczącego się postępowania;
3. rozszerzenie uprawnień spokrewnionej rodziny zastępczej o prawo do diagnostyki, leczenia i edukacji małoletniego;
4. przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów oraz przesłuchania świadków:

.....
(w przypadku powołania świadków należy wskazać ich imię, nazwisko, adres zamieszkania oraz okoliczności, na które mieliby zeznawać świadkowie).

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Uczestnicy postępowania - są to rodzice dziecka, a w przypadku gdy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej dodatkowo należy wskazać dane rodziny zastępczej lub adres placówki opiekuńczo-wychowawczej. Podaj wszystkie dane, które są Ci znane.

Przeprowadzenie dowodu - przed wydaniem decyzji o ustanowieniu rodziny zastępczej sąd przeprowadzi postępowanie dowodowe. Obejmuje ono przesłuchanie osób oraz zapoznanie się przez sąd z różnymi dokumentami.

Świadkowie - mogą nimi być wszystkie te osoby, które mają wiedzę istotną dla postępowania - np. dotyczącą sposobu opieki nad dzieckiem, relacji między dzieckiem a kandydatami na rodzinę zastępczą itd.

Przed wydaniem ostatecznej decyzji sąd przesłucha wnioskodawców oraz uczestników postępowania.

DOKUMENTY

Do wniosku należy dołączyć:

- ▶ akt małżeństwa - w przypadku osób, które ubiegają się o ustanowienie rodziną zastępczą spokrewnioną i pozostają w związku małżeńskim,
- ▶ inne dokumenty - o ile mogą być istotne dla sprawy, np. opinie z placówek oświatowych.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy wskazać, jakie okoliczności wpływają na to, że pojawiła się konieczność ustanowienia rodziny zastępczej. W przypadku gdy dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską - trzeba opisać, w jaki sposób dalsze przebywanie dziecka pod opieką jego rodziców (lub rodzica) zagraża jego dobru.

Należy również wspomnieć o tym, dlaczego zdaniem wnioskodawców umieszczenie dziecka właśnie u nich jest dla niego najlepszym rozwiązaniem.

Przykładowe uzasadnienie

Małoletnia Klaudia Kowalska jest naszą wnuczką - jej matka to nasza córka.

Od dłuższego czasu w związku małżeńskim naszej córki Joanny i jej męża Krzysztofa nie dzieje się dobrze. Oboje nadużywają alkoholu i pozostają bez pracy. Przedszkole, do którego uczęszcza nasza wnuczka, wielokrotnie sygnalizowało, że dziecko przychodzi niewyspane, ubrane nieodpowiednio do pory roku, rodzice zalegają z opłatami. Uważamy, że nasza wnuczka zasługuje na stabilne środowisko wychowawcze, które jesteśmy w stanie jej stworzyć.

Często zresztą zdarza się, że wnuczka przebywa u nas całymi dniami, i to my faktycznie się nią opiekujemy.

Klaudia jest dzieckiem chorowitym, wymaga wzmożonej troski opiekunów. Zarówno nasza córka, jak i jej mąż nadużywają alkoholu, więc komunikacja z nimi jest niezwykle utrudniona. Uważamy, że przyznanie nam uprawnień do podejmowania decyzji związanych z diagnostyką, leczeniem i edukacją wnuczki jest zgodne z jej dobrem i pozwoli na lepsze funkcjonowanie naszej rodziny.

Jednocześnie oświadczamy, że spełniamy warunki zawarte w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do bycia rodziną zastępczą spokrewnioną.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Odpis aktu małżeństwa
3. Inne dokumenty (wskazać jakie)

3 Wniosek o ustanowienie niezawodowej rodziny zastępczej

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców dziecka, ich adres zamieszkania lub ostatni znany adres zamieszkania, numery PESEL; w przypadku braku numerów PESEL uczestników należy podać ich pełne dane personalne, tj. miejsce i datę urodzenia, imiona rodziców, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O USTANOWIENIE NIEZAWODOWEJ RODZINY ZASTĘPCZEJ

Wnoszę/wnosimy o:

1. ustanowienie nas niezawodową rodziną zastępczą dla małoletniego (małoletnich)
(imię i nazwisko), ur. W;
2. wydanie tymczasowego zarządzenia o umieszczeniu dziecka u nas na czas toczącego się postępowania;
3. przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów oraz przesłuchania świadków:

.....
(w przypadku powołania świadków należy wskazać ich imię, nazwisko, adres zamieszkania oraz okoliczności, na które mieliby zeznawać świadkowie).

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Uczestnicy postępowania - są to rodzice dziecka, a w przypadku gdy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej dodatkowo należy wskazać dane rodziny zastępczej lub adres placówki opiekuńczo-wychowawczej. Podaj wszystkie dane, które są Ci znane.

Przeprowadzenie dowodu - przed wydaniem decyzji o ustanowieniu rodziny zastępczej sąd przeprowadzi postępowanie dowodowe. Obejmuje ono przesłuchanie osób oraz zapoznanie się przez sąd z różnymi dokumentami.

Świadkowie - mogą nimi być wszystkie te osoby, które mają wiedzę istotną dla postępowania - np. dotyczącą sposobu opieki nad dzieckiem, relacji między dzieckiem a kandydatami na rodzinę zastępczą itd.

Przed wydaniem ostatecznej decyzji sąd przesłucha wnioskodawców oraz uczestników postępowania.

DOKUMENTY

Do wniosku należy dołączyć:

- ▶ akt małżeństwa - w przypadku osób, które ubiegają się o ustanowienie rodziną zastępczą spokrewnioną i pozostają w związku małżeńskim,
- ▶ inne dokumenty - o ile mogą być istotne dla sprawy, np. zaświadczenie o ukończeniu szkolenia dla rodziny niezawodowej zastępczej, zaświadczenie z o niekaralności, opinie od pracodawcy

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy wskazać, jakie okoliczności wpływają na to, że pojawiła się konieczność ustanowienia rodziny zastępczej. W przypadku gdy dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską - trzeba opisać, w jaki sposób dalsze przebywanie dziecka pod opieką jego rodziców (lub rodzica) zagraża jego dobru.

Należy również wspomnieć o tym, dlaczego zdaniem wnioskodawców umieszczenie dziecka właśnie u nich jest dla niego najlepszym rozwiązaniem.

Przykładowe uzasadnienie

W 2019 r. ukończyliśmy szkolenie dla rodzin zastępczych niezawodowych. Podczas praktyk koniecznych do uzyskania zaświadczenia kwalifikacyjnego poznaliśmy małą Basię Nowak, przebywającą w pogotowiu rodzinnym Katarzyny Wróny. Od tamtej pory trzykrotnie pełniliśmy funkcję rodziny pomocowej i mała Basia poznała dobrze nas i nasze dzieci. Obecnie mała Basia ma uregulowaną sytuację prawną i nie może dłużej przebywać w pogotowiu rodzinnym.

Postanowiliśmy stworzyć dla niej niezawodową rodzinę zastępczą i otoczyć ją opieką do ukończenia pełnoletności.

Mamy odpowiednie warunki mieszkaniowe oraz stabilną sytuację zawodową.

Dowód: opinie z zakładów pracy

Małoletnia również pragnie u nas zamieszkać i zaakceptowała złożenie przez nas wniosku o stworzenie dla niej rodziny zastępczej niezawodowej. W opinii psychologa zapewni jej ona stabilne środowisko wychowawcze.

Dowód: opinia psychologa

Z uwagi na powyższe wnosimy jak na wstępie.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Odpis aktu małżeństwa
3. Oświadczenie o spełnieniu warunków do bycia rodziną zastępczą niezawodową
4. Inne dokumenty (wskazać jakie)

4 Wniosek o ustanowienie niezawodowej rodziny zastępczej z rozszerzeniem uprawnień

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców dziecka, ich adres zamieszkania lub ostatni znany adres zamieszkania, numery PESEL; w przypadku braku numerów PESEL uczestników należy podać ich pełne dane personalne, tj. miejsce i datę urodzenia, imiona rodziców, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O USTANOWIENIE NIEZAWODOWEJ RODZINY ZASTĘPCZEJ

Wnoszę/wnosimy o:

1. ustanowienie nas niezawodową rodziną zastępczą dla małoletniego (małoletnich)
(imię i nazwisko), ur. W
2. wydanie tymczasowego zarządzenia o umieszczeniu dziecka u nas na czas toczącego się postępowania;
3. rozszerzenie uprawnień ustanowionej niezawodowej rodziny zastępczej o prawo decydowania o leczeniu, diagnostyce i edukacji ww. małoletniego;
4. przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów oraz przesłuchania świadków:

.....
(w przypadku powołania świadków należy wskazać ich imię, nazwisko, adres zamieszkania oraz okoliczności, na które mieliby zeznawać świadkowie).

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Uczestnicy postępowania - są to rodzice dziecka, a w przypadku gdy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej dodatkowo należy wskazać dane rodziny zastępczej lub adres placówki opiekuńczo-wychowawczej. Podaj wszystkie dane, które są Ci znane.

Przeprowadzenie dowodu - przed wydaniem decyzji o ustanowieniu rodziny zastępczej sąd przeprowadzi postępowanie dowodowe. Obejmuje ono przesłuchanie osób oraz zapoznanie się przez sąd z różnymi dokumentami.

Świadkowie - mogą nimi być wszystkie te osoby, które mają wiedzę istotną dla postępowania - np. dotyczącą sposobu opieki nad dzieckiem, relacji między dzieckiem a kandydatami na rodzinę zastępczą itd.

Przed wydaniem ostatecznej decyzji sąd przesłucha wnioskodawców oraz uczestników postępowania.

DOKUMENTY

Do wniosku należy dołączyć:

- ▶ akt małżeństwa - w przypadku osób, które ubiegają się o ustanowienie rodziną zastępczą spokrewnioną i pozostają w związku małżeńskim,
- ▶ inne dokumenty - o ile mogą być istotne dla sprawy, np. zaświadczenie o ukończeniu szkolenia dla rodziny niezawodowej zastępczej, zaświadczenie z o niekaralności, opinie od pracodawcy

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy wskazać, jakie okoliczności wpływają na to, że pojawiła się konieczność ustanowienia rodziny zastępczej. W przypadku gdy dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską - trzeba opisać, w jaki sposób dalsze przebywanie dziecka pod opieką jego rodziców (lub rodzica) zagraża jego dobru.

Należy również wspomnieć o tym, dlaczego zdaniem wnioskodawców umieszczenie dziecka właśnie u nich jest dla niego najlepszym rozwiązaniem.

Przykładowe uzasadnienie

W 2019 r. ukończyliśmy szkolenie dla rodzin zastępczych niezawodowych. Podczas praktyk koniecznych do uzyskania zaświadczenia kwalifikacyjnego poznaliśmy małąletnią Basię Nowak, przebywającą w pogotowiu rodzinnym Katarzyny Wróny. Od tamtej pory trzykrotnie pełniliśmy funkcję rodziny pomocowej i małaletnia poznała dobrze nas i nasze dzieci. Obecnie małaletnia ma uregulowaną sytuację prawną (matka ma ograniczone prawa rodzicielskie) i nie może dłużej przebywać w pogotowiu rodzinnym. Postanowiliśmy stworzyć dla niej niezawodową rodzinę zastępczą i otoczyć ją opieką do ukończenia pełnoletności.

Mamy odpowiednie warunki mieszkaniowe oraz stabilną sytuację zawodową.

Dowód: opinie z zakładów pracy

Małoletnia również pragnie u nas zamieszkać i zaakceptowała złożenie przez nas wniosku o stworzenie dla niej rodziny zastępczej niezawodowej. W opinii psychologa zapewni jej ona stabilne środowisko wychowawcze.

Dowód: opinia psychologa

Basia Nowak jest dzieckiem niepełnosprawnym intelektualnie i wymaga wieloaspektowej diagnostyki w celu zapewnienia jej optymalnych warunków rozwoju. Ze względu na stan zdrowia - w tym wrodzoną wadę serca - wymaga również stałego nadzoru kardiologicznego. Matka małoletniej odbywa karę 25 lat pozbawienia wolności i nie jest możliwe jej uczestniczenie w kwestiach decyzyjnych związanych z diagnostyką, leczeniem czy też edukacją małoletniej. W związku z tym dla dobra dziecka konieczne jest, aby rodzina zastępcza miała uprawnienia rozszerzone o kwestie związane z diagnostyką, leczeniem i edukacją małoletniej Basi Nowak.

Z uwagi na powyższe wnosimy jak na wstępie.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Odpis aktu małżeństwa
3. Oświadczenie o spełnieniu warunków do bycia rodziną zastępczą niezawodową
4. Inne dokumenty (wskazać jakie)

5 Wniosek o umieszczenie dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(dane osób tworzących zawodową rodzinę zastępczą/rodzinny dom dziecka: imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców dziecka, ich adres zamieszkania lub ostatni znany adres zamieszkania, numery PESEL; w przypadku braku numerów PESEL uczestników należy podać ich pełne dane personalne, tj. miejsce i datę urodzenia, imiona rodziców, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O UMIESZCZENIE DZIECKA W ZAWODOWEJ RODZINIE ZASTĘPCZEJ/RODZINNYM DOMU DZIECKA

Wnoszę/wnosimy o:

- umieszczenie małoletniego (małoletnich): (imię i nazwisko), ur.
w, w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka: (imię i nazwisko osoby/osób tworzących zawodową rodzinę zastępczą/pełniących funkcję rodzinnego domu dziecka);
- wydanie tymczasowego zarządzenia o umieszczeniu dziecka u nas na czas toczącego się postępowania;
- przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów oraz przesłuchania świadków:

.....
(w przypadku powołania świadków należy wskazać ich imię, nazwisko, adres zamieszkania oraz okoliczności, na które mieliby zeznawać świadkowie).

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Uczestnicy postępowania - są to rodzice dziecka, a w przypadku gdy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej dodatkowo należy wskazać dane rodziny zastępczej lub adres placówki opiekuńczo-wychowawczej. Podaj wszystkie dane, które są Ci znane.

Przeprowadzenie dowodu - przed wydaniem decyzji o ustanowieniu rodziny zastępczej sąd przeprowadzi postępowanie dowodowe. Obejmuje ono przesłuchanie osób oraz zapoznanie się przez sąd z różnymi dokumentami.

Świadkowie - mogą nimi być wszystkie te osoby, które mają wiedzę istotną dla postępowania - np. dotyczącą sposobu opieki nad dzieckiem, relacji między dzieckiem a kandydatami na rodzinę zastępczą itd.

Przed wydaniem ostatecznej decyzji sąd przesłucha wnioskodawców oraz uczestników postępowania.

DOKUMENTY

Do wniosku należy dołączyć:

- ▶ akt małżeństwa - w przypadku osób, które ubiegają się o ustanowienie rodziną zastępczą spokrewnioną i pozostają w związku małżeńskim,
- ▶ dokumenty poświadczające ukończenie szkolenia i uzyskanie zaświadczenia kwalifikacyjnego rodziny zastępczej zawodowej/prowadzących rodzinny dom dziecka, ewentualnie zaświadczenie z rejestru starosty o pełnieniu funkcji zawodowej rodziny zastępczej/prowadzeniu rodzinnego domu dziecka,
- ▶ inne dokumenty - o ile mogą być istotne dla sprawy, np. zaświadczenie z o niekaralności, opinie od pracodawcy

Pamiętaj!

W umowie zawartej z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej może być zawarty zakaz występowania do sądu i przyjmowania dzieci bez wiedzy i zgody organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy wskazać, jakie okoliczności wpływają na to, że pojawiła się konieczność umieszczenia dziecka bądź dzieci w tej konkretnej zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, i dlaczego takie rozwiązanie jest najlepsze dla dziecka.

Przykładowe uzasadnienie

W 2019 r. wraz z mężem ukończyliśmy szkolenie dla zawodowych rodzin zastępczych. Uzyskaliśmy stosowne zaświadczenie kwalifikacyjne i od 1 stycznia 2020 r. podpisaliśmy umowę, na mocy której jesteśmy zawodową rodziną zastępczą dla powiatu złotowskiego.

Dowód: zaświadczenie z rejestru Starosty Złotowskiego

Podczas wyjazdu integracyjnego do Kołobrzegu zorganizowanego dla rodzin z powiatu złotowskiego poznaliśmy małoletniego Tomasza Misia, przebywającego w pogotowiu rodzinnym Anny Deresz. Z uwagi na uregulowanie sytuacji prawnej małoletniego nie może on przebywać dłużej u Anny Deresz. Aktualnie w naszej zawodowej rodzinie zastępczej przebywa dwoje małoletnich - rodzeństwo Julka i Piotrek Michniewiczowie. Ponieważ dzieci są w podobnym wieku i podczas pobytu w Kołobrzegu zaprzyjaźniły się ze sobą, uważamy, że zamieszkanie u nas Tomasza Misia jest zgodne z jego dobrem.

Dowód: przesłuchanie w charakterze świadka Anny Deresz (adres)

Z uwagi na powyższe wnosimy jak na wstępie.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Odpis aktu małżeństwa
3. Inne dokumenty (wskazać jakie)

6 Wniosek o umieszczenie dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka i rozszerzenie uprawnień

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(dane osób tworzących zawodową rodzinę zastępczą /rodzinny dom dziecka: imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców dziecka, ich adres zamieszkania lub ostatni znany adres zamieszkania, numery PESEL; w przypadku braku numerów PESEL uczestników należy podać ich pełne dane personalne, tj. miejsce i datę urodzenia, imiona rodziców, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O UMIESZCZENIE DZIECKA W ZAWODOWEJ RODZINIE ZASTĘPCZEJ/RODZINNYM DOMU DZIECKA

Wnoszę/wnosimy o:

- umieszczenie małoletniego (małoletnich): (imię i nazwisko), ur. w w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka: (imię i nazwisko osoby/osób tworzących zawodową rodzinę zastępczą/pełniących funkcję rodzinnego domu dziecka);
- wydanie tymczasowego zarządzenia o umieszczeniu dziecka u nas na czas toczącego się postępowania;
- przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów oraz przesłuchania świadków:
.....
(w przypadku powołania świadków należy wskazać ich imię, nazwisko, adres zamieszkania oraz okoliczności, na które mieliby zeznawać świadkowie).
- rozszerzenie uprawnień zawodowej rodziny zastępczej/tworzącego rodzinnny dom dziecka o prawo decydowania o leczeniu, diagnostyce i edukacji ww. małoletniego.

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Uczestnicy postępowania - są to rodzice dziecka, a w przypadku gdy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej dodatkowo należy wskazać dane rodziny zastępczej lub adres placówki opiekuńczo-wychowawczej. Podaj wszystkie dane, które są Ci znane.

Przeprowadzenie dowodu - przed wydaniem decyzji o ustanowieniu rodziny zastępczej sąd przeprowadzi postępowanie dowodowe. Obejmuje ono przesłuchanie osób oraz zapoznanie się przez sąd z różnymi dokumentami.

Świadkowie - mogą nimi być wszystkie te osoby, które mają wiedzę istotną dla postępowania - np. dotyczącą sposobu opieki nad dzieckiem, relacji między dzieckiem a kandydatami na rodzinę zastępczą itd.

Przed wydaniem ostatecznej decyzji sąd przesłucha wnioskodawców oraz uczestników postępowania.

DOKUMENTY

Do wniosku należy dołączyć:

- ▶ akt małżeństwa - w przypadku zawodowej rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, które tworzą osoby pozostające w związku małżeńskim,
- ▶ dokumenty poświadczające ukończenie szkolenia i uzyskanie zaświadczenia kwalifikacyjnego rodziny zastępczej zawodowej/prowadzących rodzinny dom dziecka, ewentualnie zaświadczenie z rejestru starosty o pełnieniu funkcji zawodowej rodziny zastępczej/prowadzeniu rodzinnego domu dziecka,
- ▶ inne dokumenty - o ile mogą być istotne dla sprawy, np. zaświadczenie o niekaralności, opinie od pracodawcy.

Pamiętaj!

W umowie zawartej z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej może być zawarty zakaz występowania do sądu i przyjmowania dzieci bez wiedzy i zgody organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy wskazać, jakie okoliczności wpływają na to, że pojawiła się konieczność umieszczenia dziecka bądź dzieci w tej konkretnej zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, i dlaczego takie rozwiązanie jest najlepsze dla dziecka.

Przykładowe uzasadnienie

W 2019 r. wraz z mężem ukończyliśmy szkolenie dla zawodowych rodzin zastępczych. Uzyskaliśmy stosowne zaświadczenie kwalifikacyjne i od 1 stycznia 2020 r. podpisaliśmy umowę, na mocy której jesteśmy zawodową rodziną zastępczą dla powiatu złotowskiego.

Dowód: zaświadczenie z rejestru Starosty Złotowskiego

Podczas wyjazdu integracyjnego do Kołobrzegu zorganizowanego dla rodzin z powiatu złotowskiego poznaliśmy małoletniego Tomasza Misia, przebywającego w pogotowiu rodzinnym Anny Deresz. Z uwagi na uregulowanie sytuacji prawnej małoletniego nie może on przebywać dłużej u Anny Deresz. Aktualnie w naszej zawodowej rodzinie zastępczej przebywa dwoje małoletnich – rodzeństwo Julka i Piotrek Michniewiczowie. Ponieważ dzieci są w podobnym wieku i podczas pobytu w Kołobrzegu zaprzyjaźniły się ze sobą, uważamy, że zamieszkanie u nas Tomasza Misia jest zgodne z jego dobrem.

Dowód: przesłuchanie w charakterze świadka Anny Deresz (adres)

Małoletni z uwagi na swój stan zdrowia pozostaje pod opieką poradni neurologicznej i kardiologicznej, jak również wymaga przeprowadzenia pełnej diagnostyki w poradni genetycznej.

Dowód: zaświadczenia lekarskie

Rodzice małoletniego, którzy posiadają ograniczoną władzę rodzicielską, negują jego problemy zdrowotne i nie uczestniczą w diagnostyce dziecka.

Dowód: akta sprawy III Nsm 231/20

W związku z opisanymi okolicznościami konieczne jest, abyśmy jako rodzina zastępcza/prowadzący rodzinny dom dziecka mieli prawo do decydowania o leczeniu, diagnostyce i edukacji dziecka.

Z uwagi na powyższe wnosimy jak na wstępie.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Odpis aktu małżeństwa

3. Inne dokumenty (wskazać jakie)

7 Wniosek o rozszerzenie uprawnień rodziny zastępczej/prowadzącego rodzinny dom dziecka

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(dane osób tworzących zawodową rodzinę zastępczą /rodzinny dom dziecka: imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców dziecka, ich adres zamieszkania lub ostatni znany adres zamieszkania, numery PESEL; w przypadku braku numerów PESEL uczestników należy podać ich pełne dane personalne, tj. miejsce i datę urodzenia, imiona rodziców, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O ROZSZERZENIE UPRAWNIENÍ SPOKREWNIONEJ/ NIEZAWODOWEJ/ ZAWODOWEJ RODZINY ZASTĘPCZEJ/ PROWADZĄCEGO RODZINNY DOM DZIECKA

Wnoszę/wnosimy o:

rozszerzenie uprawnień tworzonej przez nas rodziny zastępczej/prowadzącego rodzinny dom dziecka o prawo decydowania o leczeniu, diagnostyce i edukacji małoletniego: (imię i nazwisko), ur.
w, nr PESEL:, zam. w

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Uczestnicy postępowania - są to rodzice dziecka, a w przypadku gdy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej dodatkowo należy wskazać dane rodziny zastępczej lub adres placówki opiekuńczo-wychowawczej. Podaj wszystkie dane, które są Ci znane.

Przeprowadzenie dowodu - przed wydaniem decyzji o ustanowieniu rodziny zastępczej sąd przeprowadzi postępowanie dowodowe. Obejmuje ono przesłuchanie osób oraz zapoznanie się przez sąd z różnymi dokumentami.

Świadkowie - mogą nimi być wszystkie te osoby, które mają wiedzę istotną dla postępowania - np. dotyczącą sposobu opieki nad dzieckiem, relacji między dzieckiem a kandydatami na rodzinę zastępczą itd.

Przed wydaniem ostatecznej decyzji sąd przesłucha wnioskodawców oraz uczestników postępowania.

DOKUMENTY

Do wniosku należy dołączyć dokumenty poświadczające konieczność leczenia, diagnostyki małoletniego lub inne wskazujące na konieczność posiadania przez wnioskodawców tych uprawnień.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy wskazać na wszelkie okoliczności, które przemawiają za tym, że posiadanie wnioskowanych uprawnień jest zgodne z dobrem dziecka, ułatwi w znaczny sposób sprawowanie nad nim bieżącej opieki oraz wpłynie pozytywnie na jego dobrostan.

Przykładowe uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 15 marca 2020 r. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze w sprawie o sygn. akt III Nam 2345/20 ustanowił nas rodziną zastępczą niezawodową dla małoletniej Ady Kowalskiej.

Dowód: akta sprawy III Nsm 2345/20

Podczas pobytu w naszej rodzinie okazało się, iż małoletnia wymaga przeprowadzenia szerokiej diagnostyki medycznej, wymaga specjalistycznej terapii psychologicznej oraz dostosowania wymogów edukacyjnych do jej indywidualnych możliwości

Dowód: zaświadczenia lekarskie, opinia z przedszkola

Rodzice małoletniej nie współpracują w procesie diagnostycznym dziecka, są osobami uzależnionymi od alkoholu i nie stawiają się na wyznaczone wizyty dziecka u specjalistów.

Dowód: przesłuchanie w charakterze świadka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej Mirosławy Garek – adres do doręczeń PCPR Zielona Góra

W związku z opisanymi okolicznościami konieczne jest, abyśmy jako rodzina zastępcza mieli prawo do decydowania o jego leczeniu, diagnostyce i edukacji.

Z uwagi na powyższe wnosimy jak na wstępie.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Dokumenty wskazane we wniosku

8 Wniosek o ustanowienie opiekunem prawnym

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O USTANOWIENIE OPIEKUNEM PRAWNYM

Zwracam się z wnioskiem o ustanowienie mnie opiekunem prawnym małoletniego: (imię i nazwisko),
nr PESEL:, zam. w

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Ustanowienie opieki prawnej - wniosek może być złożony dopiero w momencie uprawomocnienia się orzeczenia sądu o tym, że rodzice biologiczni dziecka zostali pozbawieni praw rodzicielskich. Sąd zobowiązany jest to do wydania postanowienia o ustanowieniu opieki prawnej z urzędu, przy czym zgodnie z zapisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: gdy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, to rodzic zastępczy lub prowadzący rodzinny dom dziecka powinien zostać ustanowiony opiekunem prawnym. Złożenie wniosku o ustanowienie opieki prawnej skraca jedynie postępowanie sądowe.

DOKUMENTY

Jedynym dokumentem, jaki ewentualnie należy dołączyć, jest orzeczenie sądu o pozbawieniu władzy rodzicielskiej - o ile zapadło ono w innym sądzie niż ten, do którego zwracasz się z wnioskiem o ustanowienie opieki prawnej.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy powołać się na orzeczenie sądu o pozbawieniu rodziców dziecka władzy rodzicielskiej, a co za tym idzie - nawiązać do braku osoby uprawnionej do reprezentacji dziecka.

Przykładowe uzasadnienie

Orzeczeniem z dnia 12 września 2020 r. Sąd Rejonowy w Legnicy w sprawie o sygn. akt III Nsm 3452/16 pozbawił Jessikę i Brajana Kielniów praw rodzicielskich wobec małoletniej Marceliny Kielni.

Dowód: akta sprawy III Nsm 3452/16

Małoletnia Marcelina Kielnia przebywa w prowadzonym przeze mnie i mojego męża rodzinnym domu dziecka od 1 lipca 2017 r. i obecnie pozbawiona jest opieki prawnej.

Z uwagi na powyższe oświadczam, że wyrażam zgodę na objęcie opieki prawnej nad małoletnią Marceliną Kielnią i wnoszę o jak najszybsze wydanie orzeczenia o ustanowieniu mnie opiekunem prawnym.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Dokumenty wskazane we wniosku

9 Wniosek o wydanie zgody na jednorazową czynność prawną

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(dane osób tworzących zawodową rodzinę zastępczą /rodzinny dom dziecka: imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców dziecka, ich adres zamieszkania lub ostatni znany adres zamieszkania, numery PESEL; w przypadku braku numerów PESEL uczestników należy podać ich pełne dane personalne, tj. miejsce i datę urodzenia, imiona rodziców, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O WYDANIE ZGODY NA

(np. wyrobienie dowodu osobistego)

Wnoszę/wnosimy o:

wydanie zgody na (dokładne określenie czynności, na którą zgoda sądu jest wymagana)
dla małoletniego: (imię i nazwisko), nr PESEL:, zam. w

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Uczestnicy postępowania - są to rodzice dziecka. Podaje wszystkie dane, które są Ci znane.

Jednorazowa zgoda - jest potrzebna wówczas, gdy do dokonania określonej czynności prawnej w stosunku do dziecka przebywającego w Twojej pieczy zastępczej wymagana jest bezwzględna zgoda opiekuna prawnego, a rodzice biologiczni dziecka nie chcą lub nie mogą jej udzielić. Jeżeli to szpital wymaga uzyskania od sądu zgody na dokonanie konkretnej diagnostyki lub wprowadzenia określonego trybu leczenia wobec dziecka, przydatne jest uzgodnienie treści zgody, jaką ma wydać sąd, z administracją danego szpitala.

Przeprowadzenie dowodu - przed wydaniem decyzji sąd przeprowadzi postępowanie dowodowe. Obejmuje ono przesłuchanie osób oraz zapoznanie się przez sąd z różnymi dokumentami.

Świadkowie - mogą nimi być wszystkie te osoby, które mają wiedzę istotną dla postępowania.

Przed wydaniem ostatecznej decyzji sąd przesłucha wnioskodawców oraz uczestników postępowania.

DOKUMENTY

Do wniosku należy dołączyć dokumenty poświadczające konieczność leczenia, diagnostyki małoletniego lub inne wskazujące na konieczność posiadania przez wnioskodawców tych uprawnień.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy wskazać na wszelkie okoliczności, które przemawiają za tym, że zgoda jest niezbędna dla zapewnienia prawidłowej opieki nad dzieckiem oraz pozytywnie wpłynie na jego dobrostan.

Przykładowe uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 15 marca 2020 r. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze w sprawie o sygn. akt III Nsm 2345/20 ustanowił nas rodziną zastępczą niezawodową dla małoletniej Ady Kowalskiej.

Dowód: akta sprawy III Nsm 2345/20

Matka wnioskodawczyny mieszka w Niemczech. Tradycją rodzinną jest to, iż święta Bożego Narodzenia cała rodzina spędza w Berlinie.

Dowód: przesłuchanie wnioskodawczyny

Rodzice małoletniej nie chcą wyrazić zgody na wydanie jej dowodu osobistego, co uniemożliwia jej przekraczanie granicy państwa, jak również jest uciążliwe przy zameldowaniu w hotelach podczas wyjazdów krajowych.

Z uwagi na powyższe wnosimy jak na wstępie.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Dokumenty wskazane we wniosku

10 Wniosek o uregulowanie kontaktów z rodzicami biologicznymi

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(dane osób tworzących zawodową rodzinę zastępczą /rodzinny dom dziecka: imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców dziecka, ich adres zamieszkania lub ostatni znany adres zamieszkania, numery PESEL; w przypadku braku numerów PESEL uczestników należy podać ich pełne dane personalne, tj. miejsce i datę urodzenia, imiona rodziców, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O UREGULOWANIE KONTAKTÓW

Wnoszę/wnosimy o:

1. uregulowanie kontaktów małoletniego: (imię i nazwisko), nr PESEL:, zam. w, z jego rodzicami - uczestnikami postępowania - w ten sposób, aby spotkania odbywały się (wskazać częstotliwość) w godzinach (wskazać godziny spotkań) w (wskazać miejsce spotkań);
2. przeprowadzenie następujących dowodów:
 - a. przesłuchanie w charakterze świadka:
(wskazać imię i nazwisko świadka oraz jego adres)
 - b. dopuszczenie następujących dokumentów:
(wymienić dokumenty ważne dla sprawy)

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Uczestnicy postępowania - są to rodzice dziecka. Podaje wszystkie dane, które są Ci znane.

Uregulowanie kontaktów - zgodnie z zapisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego sposób i częstotliwość kontaktów dziecka z jego rodzicami biologicznymi powinien się odbywać na zasadzie porozumienia między rodziną zastępczą/prowadzącym rodzinny dom dziecka a rodzicami dziecka przebywającego w pieczy. Jeżeli z jakichkolwiek przyczyn osiągnięcie takiego porozumienia nie jest możliwe, jako rodzic zastępczy masz prawo wystąpić do sądu ze stosownym wnioskiem. Pamiętaj! Jeżeli jesteś pewien, że wymaga tego dobro dziecka, możesz również wystąpić o zakaz osobistej styczności dziecka z jego rodzicami.

Przeprowadzenie dowodu - przed wydaniem decyzji sąd przeprowadzi postępowanie dowodowe. Obejmuje ono przesłuchanie osób oraz zapoznanie się przez sąd z różnymi dokumentami.

Świadkowie - mogą nimi być wszystkie te osoby, które mają wiedzę istotną dla postępowania.

Przed wydaniem ostatecznej decyzji sąd przesłucha wnioskodawców oraz uczestników postępowania.

DOKUMENTY

Do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające konieczność takiego, a nie innego uregulowania kontaktów małoletniego z jego rodzicami.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy opisać, dlaczego nie jest możliwe uregulowanie kontaktów w drodze porozumienia. Wskaż, jakie czynniki przemawiają za takim, a nie innym uregulowaniem kontaktów i dlaczego jest to zgodne z dobrem dziecka.

Przykładowe uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 15 marca 2020 r. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze w sprawie o sygn. akt III Nsm 2345/20 ustanowił nas rodziną zastępczą niezawodową dla małoletniej Ady Kowalskiej.

Dowód: akta sprawy III Nsm 2345/20

Kontakty małoletniej z rodzicami od samego początku pobytu u nas przebiegały w sposób nieprawidłowy. Uczestnicy postępowania wielokrotnie składali małoletniej obietnice bez pokrycia lub nie przychodzili na umówione spotkania.

Dowód: przesłuchanie świadka Anny Lipko - koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Dwukrotnie zdarzyło się również, że uczestnicy postępowania pojawili się na spotkaniu z córką w stanie nietrzeźwości.

Dowód: notatka dzielnicowego

W związku z opisaną sytuacją uznaliśmy, że uregulowanie kontaktów małoletniej z jej rodzicami w ten sposób, że będą się one odbywały w co drugi wtorek miesiąca w godzinach od 15.00 do 19.00 w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze, w obecności psychologa Centrum, jest zgodne z dobrem dziecka.

Z uwagi na powyższe wnosimy jak na wstępie.

.....

(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Dokumenty wskazane we wniosku

11 Wniosek o wgląd sądu w sytuację dziecka

Miejscowość, dnia

Sąd Rejonowy w
(wpisać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania)

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca(-cy):

.....
(imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, można wskazać nr telefonu)

WNIOSEK O WGLĄD W SYTUACJĘ DZIECKA

Zwracam się z prośbą o wgląd w sytuację małoletniego: (imię i nazwisko), nr PESEL:, zam. w i rozważenie przeprowadzenia z urzędu sprawy o pozbawienie praw rodzicielskich wobec małoletniego.

UWAGA!!!

Sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania - jest to sąd mający siedzibę w powiecie, w którym mieszkasz.

Miejsce zamieszkania - należy wpisać miejsce faktycznego zamieszkania.

Wniosek o wgląd w sytuację dziecka - wniosek ten składasz do sądu za każdym razem, gdy uznasz, że jest to zgodne z dobrem dziecka - np. jeżeli uważasz, że sąd powinien wszcząć postępowanie dotyczące pozbawienia praw rodzicielskich wobec małoletniego przebywającego w Twojej pieczy zastępczej. Jeśli wniosek zostanie dobrze uzasadniony, może stać się dla sądu sygnałem do wszczęcia z urzędu postanowienia o odebranie władzy rodzicielskiej biologicznym rodzicom dziecka.

DOKUMENTY

Należy dołączyć wszelkie dokumenty potwierdzające konieczność wszczęcia przed sądem postępowania.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu należy opisać wszystkie te kwestie, które zdaniem wnioskodawcy(-ców) potwierdzają konieczność przeprowadzenia postępowania, oraz określić, dlaczego jest to zgodne z dobrem małoletniego.

Przykładowe uzasadnienie

Orzeczeniem z dnia 12 września 2020 r. Sąd Rejonowy w Legnicy w sprawie o sygn. akt III Nsm 3452/20 umieścił małoletnią Marcelinę Kielnię w prowadzonym przeze mnie i mojego męża rodzinnym domu dziecka.

Dowód: akta sprawy III Nsm 3452/20

Przez ponad rok pobytu małoletniej u nas jej rodzice biologiczni nie odwiedzili jej ani razu. Nie brali również udziału w żadnym z posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Dwukrotnie jedynie kontaktowali się z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Dowód: dokumentacja z PCPR – ocena sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej oraz notatka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, przesłuchanie wnioskodawców

Małoletnia ma aktualnie 18 miesięcy i jest pogodnym, dobrze rozwijającym się dzieckiem. Dla jej dobra konieczne jest jak najszybsze odebranie praw rodzicielskich jej rodzicom, gdyż tylko wtedy będzie miała szansę na wszczęcie procesu adopcyjnego.

Z uwagi na powyższe prosimy o wgląd w sytuację małoletniej i wszczęcie postępowania o odebranie praw rodzicielskich Danucie i Mirosławowi Kielniom.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Załączniki:

(należy wymienić i załączyć wszystkie dokumenty, które zostały wskazane w treści pisma lub potwierdzają przywołane fakty)

1. Odpis wniosku i kserokopie załączników

(wszystkie załączniki powinny być dołączone do wniosku w liczbie odpowiadającej liczbie uczestników postępowania)

2. Dokumenty wskazane we wniosku

12 Wniosek o zawarcie umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej

Miejscowość, dnia

.....
(imię/imiona i nazwisko osób tworzących rodzinę zastępczą)

.....
(adres rodziny zastępczej)

.....
(nr telefonu)

Dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie/

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

W

WNIOSEK O ZAWARCIE UMOWY O PEŁNIENIE FUNKCJI RODZINY ZASTĘPCZEJ ZAWODOWEJ

Na podstawie art. 54 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zwracam/
zwracam się z wnioskiem o zawarcie ze mną/z nami umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu opisz swoje dotychczasowe doświadczenie jako osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej niezawodowej. Przedstaw też swoją motywację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Na końcu uzasadnienia możesz zawrzeć poniższą formułę.

Jednocześnie oświadczam/oświadczamy, że spełniam/spelniamy warunki zawarte w art. 42 ust. 1 i 2 oraz art. 44 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy, w związku z czym wnoszę/wnosimy o podpisanie ze mną/z nami umowy, o której mowa w art. 54 ust. 3.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Wyciąg z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Art. 42

1. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:
 - 1) dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
 - 2) nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
 - 3) wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
 - 4) nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
 - 5) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
 - a) zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 172), oraz
 - b) opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;
 - 6) przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny;
 - 7) zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.
2. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

Art. 44 ust. 1

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny.

Art. 54

1. Z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.
2. Z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.
3. Umowa, o której mowa w ust. 1 i 2, określa w szczególności:
 - 1) strony umowy;
 - 2) cel i przedmiot umowy;
 - 3) miejsce sprawowania pieczy zastępczej;
 - 4) sposób i zakres finansowania pieczy zastępczej;
 - 5) liczbę dzieci powierzonych rodzinie zastępczej;
 - 6) maksymalną liczbę dzieci, które można umieścić w danej rodzinie zastępczej;
 - 7) gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej sprawującej pieczę zastępczą nad:
 - a) dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - b) dzieckiem umieszczonym na podstawie Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
 - c) małoletnią matką z dzieckiem;
 - 7a) gotowość do sprawowania pieczy zastępczej nad małoletnim umieszczonym w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego za zgodą sądu polskiego;
 - 8) gotowość do pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego;
 - 9) wysokość wynagrodzenia przysługującego rodzinie zastępczej oraz sposób wypłaty;
 - 10) możliwość korzystania ze szkoleń i innych form podnoszenia kwalifikacji przez osoby tworzące rodzinę zastępczą;
 - 11) zakres niezbędnej pomocy w razie choroby osób tworzących rodzinę zastępczą lub problemów z powierzonymi dziećmi;

- 12) warunki czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą, w szczególności związanego z wypoczynkiem;
- 12a) wysokość kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być pełniona funkcja rodziny zastępczej;
- 13) uprawnienia starosty w zakresie bieżącej kontroli wykonywania umowy;
- 14) czas, na jaki umowa została zawarta;
- 15) warunki i sposób zmiany oraz rozwiązania umowy.

13 Wniosek o zawarcie umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka

Miejscowość, dnia

.....
(imię/imiona i nazwisko osób tworzących rodzinę zastępczą)

.....
(adres rodziny zastępczej)

.....
(nr telefonu)

Dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie/

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

W

WNIOSEK O ZAWARCIE UMOWY O PROWADZENIE RODZINNEGO DOMU DZIECKA

Na podstawie art. 61a Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zwracam/
zwracamy się z wnioskiem o zawarcie ze mną/z nami umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu opisz swoje dotychczasowe doświadczenie jako osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej. Przedstaw też swoją motywację do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Na końcu uzasadnienia możesz zawrzeć poniższą formułę.

Jednocześnie oświadczam/oświadczamy, że spełniam/spelniamy warunki zawarte w art. 42 ust. 1 i 2 oraz art. 44 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy, w związku z czym wnoszę/wnosimy o podpisanie ze mną/z nami umowy, o której mowa w art. 62 ust. 2.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Wyciąg z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Art. 42

1. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:
 - 1) dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
 - 2) nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
 - 3) wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
 - 4) nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
 - 5) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
 - a) zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 172), oraz
 - b) opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;
 - 6) przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny;
 - 7) zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.
2. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

Art. 44 ust. 1

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny.

Art. 61a

1. Z rodziną zastępczą zawodową, w której wychowuje się co najmniej 6 dzieci, spełniającą warunki do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz posiadającą co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza zawodowa, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.
2. Z rodziną zastępczą niezawodową lub zawodową spełniającą warunki do prowadzenia rodzinnego domu dziecka starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

Art. 62 ust. 2

Z prowadzącym, o którym mowa w ust. 1, starosta lub podmiot, któremu powiat zlecił organizowanie rodzinnego domu dziecka, zawiera umowę, która określa w szczególności:

- 1) strony umowy;
- 2) cel i przedmiot umowy;
- 3) miejsce sprawowania pieczy zastępczej;
- 4) sposób i zakres finansowania działalności rodzinnego domu dziecka, ze wskazaniem wysokości środków przeznaczonych na poszczególne cele;
- 5) liczbę dzieci powierzonych prowadzącemu rodzinny dom dziecka;
- 6) maksymalną liczbę dzieci, które można umieścić w danym rodzinnym domu dziecka;
- 6a) gotowość do sprawowania pieczy zastępczej nad małoletnim umieszczonym w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego za zgodą sądu polskiego;
- 7) wysokość wynagrodzenia przysługującego prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz sposób wypłaty;
- 8) zasady korzystania ze szkoleń i innych form podnoszenia kwalifikacji przez prowadzącego rodzinny dom dziecka;
- 9) zakres niezbędnej pomocy w razie choroby prowadzącego rodzinny dom dziecka lub problemów z powierzonymi dziećmi;
- 10) warunki czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem, w szczególności związanego z wypoczynkiem;
- 11) wysokość kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być prowadzony rodzinny dom dziecka;
- 12) zasady rozliczania otrzymywanych środków;
- 13) uprawnienia starosty w zakresie bieżącej kontroli wykonywania umowy;

- 14) wysokość i warunki przyznawania środków finansowych na remonty lub pokrycie kosztów związanych ze zmianą lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być prowadzony rodzinny dom dziecka;
- 15) czas, na jaki umowa została zawarta;
- 16) warunki i sposób zmiany oraz rozwiązania umowy.

14 Wniosek o zatrudnienie osoby do pomocy – rodzina zastępcza

Miejscowość, dnia

.....
(imię/imiona i nazwisko osób tworzących rodzinę zastępczą)

.....
(adres rodziny zastępczej)

.....
(nr telefonu)

Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie/
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
W

WNIOSEK O ZATRUDNIENIE OSOBY DO POMOCY

Na podstawie art. 57 ust. 1a Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wnosimy o zatrudnienie osoby do pomocy przy zapewnieniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Ze swej strony wskazujemy Panią/Pana: jako osobę, którą nasze dzieci znają i która podejmie się funkcji osoby do pomocy.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Wyciąg z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Art. 57

- 1a. W przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Przepisy art. 64 ust. 3-6 stosuje się.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej, starosta może zatrudnić osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Przepisy art. 64 ust. 3-6 stosuje się odpowiednio.
3. Osobą zatrudnioną do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich może być także małżonek niepobierający wynagrodzenia z tytułu umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Art. 64

3. Osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zatrudnia się na podstawie:
 - 1) umowy o pracę albo
 - 2) umowy o świadczenie usług, do której, zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny, stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.
4. Osoba do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, zatrudniona na podstawie umowy o pracę, może być zatrudniona w systemie zadaniowego czasu pracy.
5. Osobą zatrudnioną do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich może być wyłącznie osoba wskazana lub zaakceptowana przez prowadzącego rodzinny dom dziecka, która:
 - 1) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej ograniczona ani zawieszona;
 - 2) wypełnia obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
 - 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

15 Wniosek o zatrudnienie osoby do pomocy – rodzinny dom dziecka

Miejscowość, dnia

.....
(imię/imiona i nazwisko osób prowadzących rodzinny dom dziecka)

.....
(adres rodzinnego domu dziecka)

.....
(nr telefonu)

Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie/
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
W

WNIOSEK O ZATRUDNIENIE OSOBY DO POMOCY

Na podstawie art. 64 ust. 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wnosimy o zatrudnienie osoby do pomocy przy zapewnieniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Ze swej strony wskazujemy Panią/Pana jako osobę, którą nasze dzieci znają i która podejmie się funkcji osoby do pomocy.

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Wyciąg z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Art. 64

1. Starosta lub podmiot organizujący rodzinny dom dziecka, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek prowadzącego rodzinny dom dziecka może zatrudnić osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.
2. W rodzinnym domu dziecka, w którym przebywa więcej niż 4 dzieci, starosta lub podmiot organizujący rodzinny dom dziecka, na wniosek prowadzącego rodzinny dom dziecka, zatrudnia osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.
3. Osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zatrudnia się na podstawie:
 - 1) umowy o pracę albo
 - 2) umowy o świadczenie usług, do której, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny, stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.
4. Osoba do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, zatrudniona na podstawie umowy o pracę, może być zatrudniona w systemie zadaniowego czasu pracy.
5. Osobą zatrudnioną do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich może być wyłącznie osoba wskazana lub zaakceptowana przez prowadzącego rodzinny dom dziecka, która:
 - 1) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej ograniczona ani zawieszona;
 - 2) wypełnia obowiązek alimentacyjny - w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
 - 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

16 Wniosek o udzielenie przerwy w sprawowaniu opieki (tzw. urlop)

Miejscowość, dnia

.....
(imię/imiona i nazwisko osób tworzących rodzinę zastępczą
lub prowadzących rodzinny dom dziecka)

.....
(adres rodziny zastępczej/rodzinnego domu dziecka)

.....
(nr telefonu)

Dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie/

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

W

WNIOSEK O UDZIELENIE PRZERWY W SPRAWOWANIU OPIEKI NAD DZIEĆMI

Na podstawie art. 69 ust. 3 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. informujemy, że w okresie od do
pragniemy skorzystać z przerwy w sprawowaniu opieki nad powierzonymi dziećmi w związku z wypoczynkiem.

Z uwagi na powyższe zwracamy się z prośbą o zabezpieczenie w rodzinie pomocowej następujących dzieci (wymienić):
.....

.....
(własnoręczne podpisy wnioskodawców)

Wyciąg z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Art. 69

1. Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy.
2. W okresie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka przysługuje wynagrodzenie.
3. Rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka informuje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o terminie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, nie później niż 30 dni przed jego planowanym rozpoczęciem.

8 | Indeks

A

Adopcja 11, 46, 71, 75

Alimenty dla dziecka powierzonego 51, 74

B

Becikowe 53, 55

Bieżąca piecza nad dzieckiem 11, 29, 49, 74, 76

D

Diagnostyka medyczna 57

Diagnostyka psychologiczna 58

Dodatek dla dziecka niepełnosprawnego 42, 45

Dodatek na dziecko umieszczone w trybie ustawy o postępowaniu z nieletnimi 42, 45

Dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego 42, 45

Dofinansowanie do wypoczynku dziecka 43, 45, 73

Dziedziczenie 31, 77

E

Edukacja dziecka 59

I

Indywidualny program usamodzielnienia 61, 62, 63

K

Kodeks rodzinny i opiekuńczy 50

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej 16, 17, 18, 19, 34, 36, 40, 41, 44, 46, 61, 99, 106, 109, 112

O

Obowiązki rodziny zastępczej 31, 32, 33, 34

Opiekun prawny 47, 49, 50, 53, 57, 58, 75, 103

Opiekun usamodzielnienia 61

Osoba do pomocy 40, 77, 119, 121

P

Placówka opiekuńczo-wychowawcza 13, 18

Plan pomocy 34

Pogotowie rodzinne 17

Pomoc finansowa dla osoby usamodzielniającej się 66

Pomoc na kontynuowanie nauki 67

Pomoc na usamodzielnienie 63, 67, 68

Pomoc na zagospodarowanie 63, 65, 68

Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych 62, 68

Pozycja prawna rodziny zastępczej 29

Prawa dziecka 32, 72

Prawa quasi-pracownicze 36

Prawa rodziny zastępczej 35

Prawo do informacji o przyjmowanym dziecku 35

Prawo do wyrażenia zgody na przyjęcie konkretnego dziecka 35

R

Rejestr rodzin zastępczych 25

Rodzina pomocowa 73

Rodzina specjalistyczna 17

Rodzina zastępcza niezawodowa 15, 16, 24, 36, 40, 43, 45, 52, 54, 55

Rodzina zastępcza spokrewniona 14, 24, 45, 52, 54, 55

Rodzina zastępcza zawodowa 16, 17, 24, 29, 36, 38, 39, 43, 45, 55, 73, 116, 123

Rodzinny dom dziecka 13, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 55, 57, 59, 61, 63, 68, 73, 74, 92, 94, 95, 96, 97, 100, 106, 112, 116, 117, 119, 120, 121, 123

Rozszerzenie uprawnień 29, 72, 82, 88, 94, 97

S

Sąd rodzinny 11, 15, 22, 26, 28, 35, 57, 71, 73, 75, 76

Specjalny zasiłek opiekuńczy 53, 54, 55

Sposoby uzyskiwania statusu rodziny zastępczej 26

Świadczenia dla rodzin zastępczych 41

Świadczenia fakultatywne 43, 73

Świadczenia jednorazowe 43, 45

Świadczenia obligatoryjne 41, 42

świadczenia z programu „Dobry Start” 56

Świadczenie na pokrycie kosztów remontu 44

Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka 42

Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania lokalu 43

Świadczenie pielęgnacyjne 53, 54, 55

Świadczenie rodzicielskie 53, 54, 55

T

Tymczasowa rodzina zastępcza 29, 45

Typy rodzin zastępczych 14

U

Umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym 59

Uprawnienia rodzicielskie opiekuna zastępczego 52

Urlop macierzyński 52, 54

Urlop rodzicielski 52

W

Warunki przyznania pomocy dla osoby usamodzielniającej się 63

Wymagania dla kandydatów 14, 20

Z

Zakres reprezentacji dziecka 49, 50

Zasiłek pielęgnacyjny 53, 55

Zespół do spraw oceny sytuacji dziecka 46

NOTA O AUTORCE

Aleksandra Nawrocka

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Praktyczną umiejętność stosowania prawa nabywała podczas pracy w kancelariach adwokackich, a następnie będąc urzędnikiem w administracji samorządowej i rządowej.

Od ponad 10 lat jest związana z rodzicielstwem zastępczym jako osoba organizująca szkolenia prawne i udzielająca porad z zakresu spraw związanych z rodzicielstwem zastępczym oraz jako zawodowy rodzic zastępczy.

EY | Building a better working world

Celem działalności EY jest budowanie lepiej funkcjonującego świata - poprzez wspieranie klientów, pracowników i społeczeństwa w tworzeniu trwałych wartości - oraz budowanie zaufania na rynkach kapitałowych.

Wspomagane przez dane i technologię, zróżnicowane zespoły EY działające w ponad 150 krajach, zapewniają zaufanie dzięki usługom audytorskim oraz wspierają klientów w rozwoju, transformacji biznesowej i działalności operacyjnej.

Zespoły audytorskie, consultingowe, prawne, strategiczne, podatkowe i transakcyjne zadają nieoczywiste pytania, by móc znaleźć nowe odpowiedzi na złożone wyzwania, przed którymi stoi dziś świat.

Nazwa EY odnosi się do firm członkowskich Ernst & Young Global Limited, z których każda stanowi osobny podmiot prawny. Ernst & Young Global Limited, brytyjska spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji (company limited by guarantee) nie świadczy usług na rzecz klientów. Informacje na temat sposobu gromadzenia przez EY i przetwarzania danych osobowych oraz praw przysługujących osobom fizycznym w świetle przepisów o ochronie danych osobowych są dostępne na stronie ey.com/pl/pl/home/privacy. Firmy członkowskie EY nie prowadzą praktyki prawniczej, jeśli jest to zabronione przez prawo lokalne.

Aby uzyskać więcej informacji, wejdź na www.ey.com/pl

EY, Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa

Fundacja Ernst & Young
00-124 Warszawa, Rondo ONZ 1
tel.: + 48 22 557 70 00
fax: + 48 22 557 70 01

© 2021 EYGM Limited.
Wszelkie prawa zastrzeżone.

ey.com